

**16/SK
WP 238**

**Stanovisko 01/2016 k návrhu rozhodnutia o primeranosti štítu na ochranu osobných
údajov medzi EÚ a USA**

Prijaté 13. apríla 2016

Táto pracovná skupina bola zriadená podľa článku 29 smernice 95/46/EHS. Je nezávislým európskym poradným orgánom pre ochranu údajov a súkromia. Jej úlohy sú opísané v článku 30 smernice 95/46/EHS a v článku 15 smernice 2002/58/ES.

Činnosť jej sekretariátu zabezpečuje riaditeľstvo C (Základné práva a občianstvo Únie) Generálneho riaditeľstva pre spravodlivosť a spotrebiteľov Európskej komisie, B-1049 Brusel, Belgicko, kancelária č. MO-59 02/013.

Webové sídlo: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_sk.htm.

ZHRNUTIE

Európska komisia zverejnila 29. februára 2016 oznámenie, návrh rozhodnutia o primeranosti a priložené texty predstavujúce nový rámec transatlantických výmen osobných údajov na obchodné účely: štít na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA (ďalej len „štít na ochranu osobných údajov“), ktorý má nahradiť predchádzajúci systém bezpečného prístavu USA, ktorý zrušil Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“) 6. októbra 2015 v rozsudku vo veci Schrems.

V súlade s článkom 30 ods. 1 písm. c) smernice 95/46/EHS pracovná skupina zriadená podľa článku 29 (ďalej len „WP29“) posúdila tieto dokumenty s cieľom poskytnúť svoje stanovisko k návrhu rozhodnutia o primeranosti. Skupina WP29 posúdila obchodné aspekty a možné výnimky zo zásad štítu na ochranu osobných údajov na účely národnej bezpečnosti, presadzovania práva a verejného záujmu.

Skupina WP29 zohľadnila platný právny rámec EÚ na ochranu údajov stanovený v smernici 95/46/EHS, ako aj základné práva na súkromný život a ochranu údajov zakotvené v článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach a článkoch 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie. Rovnako vzala do úvahy aj právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa článku 47 charty, ako aj judikatúru súvisiacu s rôznymi základnými právami.

Analýza okrem toho odzrkadľuje argumentáciu Súdneho dvora EÚ vo veci Schrems v súvislosti priestorom Komisie na voľnú úvahu, pokiaľ ide o posúdenie primeranosti. Kontroly a overenia požiadaviek primeranosti sa musia vykonávať prísne s ohľadom na základné práva na súkromie a ochranu údajov a na počet fyzických osôb, ktorých sa prenosy potenciálne týkajú.

Štít na ochranu osobných údajov je potrebné vnímať v súčasnom medzinárodnom kontexte, napríklad s ohľadom na nástup využívania veľkých dát a rastúce bezpečnostné potreby. Pôsobnosť a rozsah zberu a používania osobných údajov sa od vydania pôvodného rozhodnutia o systéme bezpečného prístavu v roku 2000 výrazne rozšírili. Európske orgány pre ochranu osobných údajov dôrazne poukazujú na význam zásad, ktoré bránia.

Skupina WP29 v prvom rade víta významné zlepšenia, ktoré priniesol štít na ochranu osobných údajov v porovnaní s rozhodnutím o systéme bezpečného prístavu. Konštatuje, že mnohé nedostatky systému bezpečného prístavu, na ktoré upozornila v liste podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, vyjednávači vyriešili.

Keďže zásady a záruky štítu na ochranu osobných údajov sú stanovené v rozhodnutí o primeranosti i v jeho prílohách, informácie sa ťažko vyhľadávajú a niekedy sú nejednotné. To prispieva k celkovej nedostatočnej prehľadnosti nového rámca a sťažuje to prístup dotknutých osôb, organizácií a orgánov pre ochranu osobných údajov. Podobne nejasný je aj použitý jazyk. Skupina WP29 preto naliehavo vyzýva Komisiu, aby sa zasadila o jeho sprehľadnenie a zvýšenie zrozumiteľnosti na oboch stranách Atlantiku.

Čo sa týka uplatniteľného práva, skupina WP29 zdôrazňuje, že ak sa prijme rozhodnutie o primeranosti štítu na ochranu osobných údajov na základe smernice 95/46/EHS, musí byť v súlade s právnym rámcom EÚ na ochranu údajov, pokiaľ ide o rozsah jeho pôsobnosti i terminológiu. Skupina WP29 sa domnieva, že krátko po nadobudnutí účinnosti všeobecného nariadenia o ochrane údajov sa musí vykonať preskúmanie, aby sa zabezpečilo uplatňovanie vyššej úrovne ochrany údajov, ktorú prinesie nariadenie, aj v rozhodnutí o primeranosti a jeho prílohách.

Obchodné aspekty štítu na ochranu osobných údajov

Kľúčovým cieľom skupiny WP29 je zabezpečiť zachovanie v podstate rovnocennej úrovne ochrany fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov podľa ustanovení štítu na ochranu osobných údajov. Hoci skupina WP29 neočakáva, že štít na ochranu osobných údajov bude len obyčajnou a úplnou kópiou právneho rámca EÚ, domnieva sa, že by mal obsahovať podstatu základných zásad, a tým zabezpečovať „v podstate rovnocennú“ úroveň ochrany.

Bez ohľadu na zlepšenia, ktoré priniesol štít na ochranu osobných údajov, sa skupina WP29 domnieva, že niektoré kľúčové zásady ochrany údajov stanovené v európskom práve neboli zohľadnené v návrhu rozhodnutia o primeranosti a prílohách, prípadne boli nevhodne nahradené alternatívnymi pojmami.

Napríklad zásada uchovávanía údajov nie je výslovne uvedená ani ju nemožno jednoznačne vyvodiť zo súčasného znenia zásady integrity údajov a obmedzenia účelu. Okrem toho sa vôbec nespomína ochrana, ktorá by sa mala poskytovať pred automatizovanými individuálnymi rozhodnutiami založenými výlučne na automatizovanom spracovaní. Nejasné je aj uplatňovanie zásady obmedzenia účelu na spracovanie údajov. Skupina WP29 navrhuje, aby sa EÚ a USA v záujme objasnenia používania niekoľkých dôležitých pojmov dohodli na jasných vymedzeniach pojmov, ktoré by boli súčasťou slovníka pojmov zahrnutého do často kladených otázok o štíte na ochranu osobných údajov.

Keďže štít na ochranu osobných údajov sa bude používať aj na prenos údajov mimo USA, skupina WP29 trvá na tom, aby sa pri ďalších prenosoch od subjektu zapojeného do štítu na ochranu osobných údajov príjemcom v tretej krajine uplatňovala rovnaká úroveň ochrany pri všetkých aspektoch štítu (vrátane národnej bezpečnosti) a že tieto prenosy nesmú viesť k oslabeniu alebo obchádzaniu zásad ochrany údajov EÚ. Ak sa v rámci štítu na ochranu osobných údajov plánuje ďalší prenos do tretej krajiny, každá organizácia zapojená do štítu na ochranu osobných údajov by mala mať povinnosť pred prenosom posúdiť všetky povinné požiadavky vnútroštátnych právnych predpisov tretej krajiny vzťahujúce sa na dovozcu údajov. Skupina WP29 vo všeobecnosti dospela k záveru, že ďalšie prenosy osobných údajov EÚ sú nedostatočne upravené, najmä pokiaľ ide o ich rozsah, obmedzenie ich účelu a záruky vzťahujúce sa na prenosy zástupcom.

A napokon, hoci skupina WP29 berie na vedomie ďalšie zdroje sprístupnené fyzickým osobám na účely uplatňovania ich práv, obáva sa, že nový nápravný mechanizmus sa v praxi môže ukázať ako príliš zložitý, ťažko použiteľný pre fyzické osoby z EÚ, a teda neúčinný.

Preto je potrebné lepšie objasniť rôzne postupy nápravy. Najmä orgány EÚ pre ochranu osobných údajov, ak by s tým súhlasili, by sa mohli považovať za prirodzené kontaktné miesta pre fyzické osoby z EÚ pri rôznych postupoch, pričom by mali možnosť konať v ich mene.

Výnimky na účely národnej bezpečnosti

Pokiaľ ide o prístup orgánov verejnej moci k údajom v EÚ a v tretích krajinách, skupina WP29 pripomína svoju analýzu relevantných základných práv uvedenú v pracovnom dokumente o opodstatnenosti zásahov do základných práv na súkromie a ochranu údajov prostredníctvom opatrení sledovania pri prenose osobných údajov (európske základné záruky) (WP237).

Veľkým krokom vpred oproti rozhodnutiu o systéme bezpečného prístavu je to, že návrh rozhodnutia o primeranosti sa teraz podrobne zaoberá možným prístupom k údajom spracovávaným v rámci štítu na ochranu osobných údajov na účely národnej bezpečnosti a presadzovania práva. Skupina WP29 oceňuje tento významný krok, ako aj zvýšenú transparentnosť poskytnutú vládou USA, pokiaľ ide o právne predpisy vzťahujúce sa na zber spravodajských údajov (príloha VI).

Skupina WP29 však konštatuje, že vyhlásenia Úradu riaditeľa národnej spravodajskej služby USA (Office of the Director of National Intelligence – ODNI) nevylučujú hromadný a nerozlišujúci zber osobných údajov pochádzajúcich z EÚ. Skupina WP29 pripomína svoju dlhodobú pozíciu, že hromadné a nerozlišujúce sledovanie fyzických osôb nemožno v demokratickej spoločnosti nikdy považovať za primerané a jednoznačne nevyhnutné, ako sa to požaduje aj v rámci ochrany poskytovanej na základe uplatniteľných základných práv. Rozhodujúci je navyše rozsiahly dohľad nad všetkými programami sledovania. Skupina WP29 berie na vedomie, že v dôsledku boja proti terorizmu existuje tendencia zhromažďovať čoraz viac údajov hromadným a nerozlišujúcim spôsobom. Vzhľadom na obavy, ktoré to prináša z hľadiska ochrany základných práv na súkromie a ochranu údajov, skupina WP29 očakáva nadchádzajúce rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veciach týkajúcich sa hromadného a nerozlišujúceho zberu údajov.

Pokiaľ ide o nápravu, skupina WP29 víta vytvorenie funkcie ombudsmana ako nového nápravného mechanizmu. Môže to predstavovať výrazné zlepšenie práv fyzických osôb v EÚ v súvislosti so spravodajskými činnosťami USA. Skupina WP29 sa však obáva, že táto nová inštitúcia nie je dostatočne nezávislá a nemá dostatočné právomoci na to, aby mohla účinne vykonávať svoje povinnosti, a nezaručuje uspokojivú nápravu v prípade nezahody.

Spoločné preskúmanie

Mechanizmus každoročného spoločného preskúmania uvedený v návrhu rozhodnutia o primeranosti je kľúčovým faktorom celkovej dôveryhodnosti štítu na ochranu osobných údajov a skupina WP29 veľmi víta príležitosť na preskúmanie rozhodnutia o primeranosti, ktorú by predstavoval. Skupina WP29 v tejto súvislosti chápe, že vnútroštátni zástupcovia skupiny WP29 sa budú môcť plnohodnotne zapojiť do procesu preskúmania, ale žiada

o objasnenie presných pravidiel. Na podrobnostiach (vrátane výslednej správy, jej zverejnenia a možných dôsledkov, ako aj financovania) je nutné sa dohodnúť v dostatočnom predstihu pred prvým preskúmaním.

Záver

Skupina WP29 berie na vedomie významné zlepšenia, ktoré štít na ochranu osobných údajov ponúka v porovnaní so zrušeným rozhodnutím o systéme bezpečného prístavu. Vzhľadom na vyjadrené výhrady a požadované objasnenia skupina WP29 naliehavo vyzýva Komisiu, aby tieto výhrady vyriešila, identifikovala vhodné riešenia a poskytla požadované objasnenia v záujme zlepšenia návrhu rozhodnutia o primeranosti a zabezpečenia, aby ochrana poskytovaná štítom na ochranu osobných údajov bola skutočne v podstate rovnocenná s ochranou na úrovni EÚ.

OBSAH

ZHRNUTIE	2
OBCHODNÉ ASPEKTY ŠTÍTU NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV	3
VÝNIMKY NA ÚČELY NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI	4
SPOLOČNÉ PRESKÚMANIE	4
ZÁVER	5
OBSAH	6
1. ÚVOD	9
1.1 VŠEOBECNÉ PRIPOMIENKY	10
1.1.1 ROZSAH PÔSOBNOSTI POSÚDENIA SKUPINY WP29	10
1.1.2 POSÚDENIE OBCHODNEJ ČASTI NÁVRHU ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI	10
1.1.3 POSÚDENIE VÝNIMIEK TÝKAJÚCICH SA PRÍSTUPU ORGÁNOV VEREJNEJ MOCI A ICH ZÁRUK	11
1.2 NÁVRH ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI	12
1.2.1 ROZSAH UPLATŇOVANIA RÁMCA EÚ NA OCHRANU ÚDAJOV, A NAJMÄ ZÁSAD SMERNICE 95/46/EHS	12
1.2.2 NEDOSTATOČNÁ JASNOŠT DOKUMENTOV ŠTÍTU NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV	13
1.2.3 SPOLOČNÉ PRESKÚMANIE A POZASTAVENIE	14
1.2.4 PRÁVNÝ RÁMEC EÚ, KTORÉHO SA TÝKA REVÍZIA	15
2. POSÚDENIE OBCHODNEJ ČASTI NÁVRHU ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI	16
2.1 VŠEOBECNÉ PRIPOMIENKY	16
2.1.1 ZLEPŠENIA	16
2.1.2 UPLATŇOVANIE ŠTÍTU NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV NA ORGANIZÁCIE, KTORÉ KONAJÚ AKO SPRACOVATELIA (ZÁSTUPCOVIA)	16
2.1.3 OBMEDZENIA POVINNOSTI DODRŽIAVAŤ ZÁSADY	17
2.1.4 NEEXISTENCIA ZÁSADY OBMEDZENIA UCHOVÁVANIA ÚDAJOV	17
2.1.5 NEEXISTENCIA ZÁRUK V PRÍPADE AUTOMATIZOVANÝCH ROZHODNUTÍ, KTORÉ MAJÚ PRÁVNE ÚČINKY ALEBO VÝZNAMNE OVPLYVŇUJÚ FYZICKÚ OSOBU	18
2.1.6 PRECHODNÉ OBDOBIE PRE EXISTUJÚCE OBCHODNÉ VZŤAHY	18
2.2 OSOBITNÉ PRIPOMIENKY	19
2.2.1 TRANSPARENTNOSŤ	19
2.2.2 MOŽNOSŤ VOĽBY	20
2.2.3 ĎALŠIE PRENOSY	21
2.2.4 INTEGRITA ÚDAJOV A OBMEDZENIE ÚČELU	24
2.2.5 PRÁVO DOTKNUTÝCH OSÔB NA PRÍSTUP, OPRAVU A VYMAZANIE	26
2.2.6 NÁPRAVA, PRESADZOVANIE A ZODPOVEDNOSŤ (NÁPRAVNÉ MECHANIZMY)	27
2.2.7 SPRACOVANIE ÚDAJOV O ĽUDSKÝCH ZDROJOCH	32
2.2.8 FARMACEUTICKÉ VÝROBKY A LIEČIVÁ	33
2.2.9 VEREJNE DOSTUPNÉ INFORMÁCIE	35
2.3 ZÁVERY	35
3. POSÚDENIE ZÁRUK NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI V NÁVRHU ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI	36
3.1 ZÁRUKY A OBMEDZENIA VZŤAHUJÚCE SA NA NÁRODNÉ BEZPEČNOSTNÉ ORGÁNY USA	36

3.2 ZÁRUKA A – SPRACOVANIE MUSÍ BYŤ V SÚLADE SO ZÁKONOM A ZALOŽENÉ NA JASNÝCH, PRESNÝCH A PRÍSTUPNÝCH PRAVIDLÁCH	37
3.2.1 VYKONÁVACIE NARIADENIE Č. 12333 A PREZIDENTSKÁ POLITICKÁ SMERNICA 28	37
3.2.2 ZÁKON O SLEDOVANÍ V RÁMCI ZAHRANIČNÉHO SPRAVODAJSTVA	38
3.2.3 ZÁVER	39
3.3 ZÁRUKA B – JE NUTNÉ PREUKÁZAŤ NEVYHNUTNOSŤ A PROPORCIONALITU, POKIAĽ IDE O SLEDOVANÉ LEGITÍMNE CIELE	40
3.3.1 PREZIDENTSKÁ POLITICKÁ SMERNICA 28	40
3.3.2 ZÁKON O SLEDOVANÍ V RÁMCI ZAHRANIČNÉHO SPRAVODAJSTVA	41
3.3.3 ZÁVER	42
3.4 ZÁRUKA C – MAL BY EXISTOVAŤ NEZÁVISLÝ MECHANIZMUS DOHLADU	43
3.4.1 VNÚTORNÝ DOHLAD	43
3.4.2 VONKAJŠÍ DOHLAD	44
3.4.3 ZÁVER	45
3.5 ZÁRUKA D – FYZICKÉ OSOBY MUSIA MAŤ K DISPOZÍCII ÚČINNÉ PROSTRIEDKY NÁPRAVY	46
3.5.1 SÚDNE PROSTRIEDKY NÁPRAVY	46
3.5.1.1 POŽIADAVKA NA AKTÍVNU LEGITIMÁCIU	46
3.5.1.2 PREZIDENTSKÁ POLITICKÁ SMERNICA 28	46
3.5.1.3 ZÁKON O SLEDOVANÍ V RÁMCI ZAHRANIČNÉHO SPRAVODAJSTVA	46
3.5.2 SPRÁVNE NÁPRAVNÉ PROSTRIEDKY	47
3.5.2.1 GENERÁLNI INŠPEKTORI	47
3.5.2.2 ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM	47
3.5.3 OMBUDSMAN PRE ŠTÍT NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV	47
3.5.3.1 ZRIADENIE FUNKCIE OMBUDSMANA	47
3.5.3.2 POSÚDENIE NOVÉHO MECHANIZMU OMBUDSMANA	49
3.5.3.3 MÔŽE ZRIADENIE FUNKCIE OMBUDSMANA SAMO OSEBE STAČIŤ?	49
3.5.3.4 ROZSAH UPLATŇOVANIA MECHANIZMU OMBUDSMANA	50
3.5.3.5 „AKTÍVNA LEGITIMÁCIA“ A POSTUP PODANIA ŽIADOSTI	51
3.5.3.6 NEZÁVISLOSŤ	52
3.5.3.7 VYŠETROVACIE PRÁVOMOCI	53
3.5.3.8 PRÁVOMOCI V OBLASTI NÁPRAVY	53
3.5.4 ZÁVER	54
3.6 ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY K ZÁRUKÁM A OBMEDZENIAM UPLATNITEĽNÝM NA NÁRODNÉ BEZPEČNOSTNÉ ORGÁNY USA	54
4. POSÚDENIE ZÁRUK ŠTÍTU NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV, POKIAĽ IDE O PRESADZOVANIE PRÁVA	55
4.1 Úvod	55
4.2 UPLATŇOVANIE EURÓPSKÝCH ZÁKLADNÝCH ZÁRUK NA PRÍSTUP ORGÁNOV PRESADZOVANIA PRÁVA K ÚDAJOM UCHOVÁVANÝM SPOLOČNOSŤAMI	55
4.2.1 PRÍSTUP ORGÁNOV PRESADZOVANIA PRÁVA K OSOBNÝM ÚDAJOM MUSÍ BYŤ V SÚLADE SO ZÁKONOM A ZALOŽENÝ NA JASNÝCH, PRESNÝCH A PRÍSTUPNÝCH PRAVIDLÁCH	55
4.2.2 JE NUTNÉ PREUKÁZAŤ NEVYHNUTNOSŤ A PROPORCIONALITU, POKIAĽ IDE O SLEDOVANÉ LEGITÍMNE CIELE	56
4.2.3. MAL BY EXISTOVAŤ NEZÁVISLÝ MECHANIZMUS DOHLADU	58
4.2.4 FYZICKÉ OSOBY MUSIA MAŤ K DISPOZÍCII ÚČINNÉ PROSTRIEDKY NÁPRAVY	58
4.3 ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY	59
5. ZÁVERY A ODPORÚČANIA	60
5.1 TRI OBLASTI VYVOLÁVAJÚCE OBAVY	60

1. Úvod

V nadväznosti na rozsudok vydaný Súdny dvorom Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“) 6. októbra 2015 vo veci Schrems¹ pracovná skupina zriadená podľa článku 29 (ďalej len „skupina WP29“ alebo „pracovná skupina“) vyzvala členské štáty Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a ostatné európske inštitúcie, aby začali rokovania s orgánmi Spojených štátov amerických (ďalej len „USA“) s cieľom nájsť politické, právne a technické riešenia umožňujúce prenosy údajov na územie USA, pri ktorých by sa rešpektovali základné práva.

Európska komisia a ministerstvo obchodu USA dosiahli 2. februára 2016 po viac než dvoch rokoch rokovaní politickú dohodu s názvom *Nový rámec transatlantických výmen osobných údajov na obchodné účely: štít na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA* (ďalej len „štít na ochranu osobných údajov“), ktorý má nahradiť bývalý systém bezpečného prístavu USA.

Komisia 29. februára 2016 zverejnila oznámenie², návrh rozhodnutia o primeranosti a priložené texty, ktoré budú tvoriť štít na ochranu osobných údajov. V súlade s článkom 30 ods. 1 písm. c) smernice 95/46/EHS (ďalej len „smernica“) skupina WP29 posúdila tieto dokumenty s cieľom poskytnúť toto svoje stanovisko k návrhu rozhodnutia o primeranosti pripravenému Komisiou vrátane podkladových dokumentov k štítu na ochranu osobných údajov. V rámci posúdenia skupina WP29 rozdelila prácu na posúdenie obchodnej časti štítu na ochranu osobných údajov a analýzu záruk zavedených v súvislosti s výnimkami zo zásad štítu na ochranu osobných údajov na účely národnej bezpečnosti, presadzovania práva a verejných záujmov.

V nadväznosti na rozsudok vo veci Schrems skupina WP29 usporiadala niekoľko stretnutí s delegáciami vlády USA, so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti z EÚ a USA a s akademikmi s cieľom pripraviť posúdenie dôsledkov rozsudku vo veci Schrems. V priebehu posudzovania štítu na ochranu osobných údajov sa uskutočnili ďalšie stretnutia s Európskou komisiou a zástupcami vlády USA. Počas týchto stretnutí boli poskytnuté určité vysvetlenia, ktoré sa vzali do úvahy aj v tomto stanovisku. Skupina WP29 zdôrazňuje, že v tejto fáze boli tieto vysvetlenia len neformálne a že ich nemožno považovať za neoddeliteľnú súčasť návrhu rozhodnutia o primeranosti, lebo ešte neboli predložené písomne.

Skupina WP29 v každom prípade mimoriadne víta záväzok poskytnutý počas týchto stretnutí ministerstvom obchodu, že bude spolupracovať s orgánmi pre ochranu osobných údajov členských štátov EÚ v súvislosti s uplatňovaním štítu na ochranu osobných údajov a že zabezpečí zverejnenie pokynov a právneho výkladu v súvislosti s uplatňovaním štítu na ochranu osobných údajov na svojich webových stránkach.

¹ Vec C-362/14, Maximilian Schrems/komisár pre ochranu údajov, 6. októbra 2015 (ďalej len „vec Schrems“).

² COM(2016) 117 final, 29. februára 2016.

1.1 Všeobecné pripomienky

1.1.1 Rozsah pôsobnosti posúdenia skupiny WP29

Skupina WP29 predovšetkým zohľadnila platný rámec na ochranu údajov v členských štátoch Európskej únie vrátane článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDLP“), ktorý chráni právo na súkromný a rodinný život, ako aj článkov 7, 8 a 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), ktoré chránia právo na súkromný a rodinný život, právo na ochranu osobných údajov a právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces. Do úvahy vzala aj príslušnú judikatúru, ako aj požiadavky smernice.

Požiadavku na tretiu krajinu, aby zabezpečila primeranú úroveň ochrany údajov, ďalej vymedzil Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci Schrems. Súdny dvor vysvetlil, že ustanovenia smernice sa musia vykladať „s prihliadnutím na základné práva zaručené Chartou“³, a najmä na jej články 7 a 8. Zároveň takisto uviedol, že formulácia „primeraná úroveň ochrany“ sa musí chápať v tom zmysle, že sa v rámci nej „vyžaduje, aby táto tretia krajina skutočne zaistila z dôvodu jej vnútroštátneho práva alebo medzinárodných dohôd, ktoré podpísala, úroveň ochrany slobôd a základných práv, ktorá je v podstate rovnocenná úrovni ochrany zaručenej v rámci Únie podľa smernice 95/46 v spojení s Chartou“⁴. V súvislosti s predchádzajúcim rozhodnutím o systéme bezpečného prístavu sa také posúdenie nikdy neuskutočnilo s dostatočnou úrovňou podrobnosti. Skupina WP29 preto posúdila návrh rozhodnutia o primeranosti s ohľadom na požiadavku analyzovať, či je úroveň ochrany základných práv a slobôd v *podstate rovnocenná* ochrane zaručenej v EÚ. Skupina WP29 zdôrazňuje, že toto stanovisko obsahuje jej hlavné výhrady, ale že vzhľadom na obmedzený čas, ktorý uplynul od zverejnenia návrhu rozhodnutia o primeranosti, sa neskôr môžu objaviť ďalšie problémy.

Skupina WP29 si je vedomá, že Súdny dvor EÚ podrobnejšie vymedzil primeranosť v rozsudku vo veci Schrems tým, že slovo „adekvátne“ (primerané) z článku 25 ods. 6 smernice vymedzil ako „v podstate rovnocenná“. Súdny dvor zdôraznil, že v súvislosti s pojmom „primeraná úroveň ochrany“ sa síce od tretej krajiny nevyžaduje, aby zabezpečila rovnakú úroveň ochrany, aká je zaručená v právnom poriadku EÚ, ale musí sa chápať v tom zmysle, že sa vyžaduje, aby táto tretia krajina skutočne zaistila z dôvodu jej vnútroštátneho práva alebo medzinárodných dohôd, ktoré podpísala, úroveň ochrany slobôd a základných práv, ktorá je v *podstate rovnocenná* úrovni ochrany zaručenej v rámci Európskej únie podľa smernice v spojení s chartou.

1.1.2 Posúdenie obchodnej časti návrhu rozhodnutia o primeranosti

Skupina WP29 už vysvetlila spôsob, akým uplatnila kľúčové zásady ochrany údajov EÚ na prenosy osobných údajov do tretích krajín, vo svojom pracovnom dokumente 12 „Transfers of personal data to third countries: Applying Articles 25 and 26 of the EU data protection directive“ (Prenosy osobných údajov do tretích krajín: uplatňovanie článkov 25 a 26 smernice

³ Schrems, bod 38.

⁴ Schrems, bod 73.

EÚ o ochrane údajov)⁵. Skupina WP29 sa snažila nájsť rovnocenné záruky, ktoré zabezpečujú úroveň ochrany rovnocennú so zásadami zaručenými v smernici, a to najmä pokiaľ ide o obmedzenie účelu, kvalitu údajov a proporcionalitu, transparentnosť, bezpečnosť, práva na prístup, úpravu a námietky, uchovávanie údajov a obmedzenia ďalších prenosov. Podobnú metódu použila skupina WP29 vo svojich stanoviskách vydaných v čase posudzovania pôvodného rozhodnutia o primeranosti systému bezpečného prístavu⁶, ako aj v odporúčaní vo svojom liste bývalej podpredsedníčke a komisárke EÚ pre spravodlivosť Viviane Redingovej zverejnenom 10. apríla 2014⁷.

1.1.3 Posúdenie výnimiek týkajúcich sa prístupu orgánov verejnej moci a ich záruk

Posúdenie výnimiek týkajúcich sa prístupu orgánov verejnej moci k osobným údajom, na ktoré sa vzťahuje štít na ochranu osobných údajov, je zložité, a to najmä vzhľadom na zvýšené povedomie orgánov pre ochranu osobných údajov a verejnosti o programoch sledovania USA po Snowdenových odhaleniach. Pracovná skupina oceňuje a víta úsilie vlády USA o zvýšenie transparentnosti programov sledovania a ich ochotu pridať do štítu na ochranu osobných údajov ďalšie záruky. Skupina WP29 zároveň zdôrazňuje, že akékoľvek zásahy do základných práv na súkromný život a ochranu údajov musia byť v demokratickej spoločnosti opodstatnené. Súdny dvor EÚ kritizoval skutočnosť, že rozhodnutie o systéme bezpečného prístavu neobsahovalo žiadne zistenie týkajúce sa existencie pravidiel v USA, ktorými by štát tieto zásahy obmedzil. Nehovorí sa v ňom ani o existencii účinnej právnej ochrany pred zásahmi tohto druhu⁸.

Skupina WP29 preto analyzovala súčasný právny rámec v USA a postupy spravodajských agentúr USA opísané v prílohách k návrhu rozhodnutia, ako aj podmienky, za ktorých umožňujú zásahy do základných práv na rešpektovanie súkromného života a ochranu údajov stanovených v európskom právnom rámci.

S cieľom stanoviť, či je v demokratickej spoločnosti nejaký zásah opodstatnený, sa posúdenie vykonalo s prihliadnutím na európsku judikatúru v oblasti základných práv, v ktorej sa v prípade spravodajských činností stanovujú štyri základné záruky⁹:

- A. spracovanie musí byť v súlade so zákonom a založené na jasných, presných a prístupných pravidlách: to znamená, že každý, kto je primerane informovaný, by mal byť schopný predvídať, čo sa môže pri prenose stať s jeho údajmi;
- B. je nutné preukázať nevyhnutnosť a proporcionalitu, pokiaľ ide o sledované legitímne ciele: treba nájsť rovnováhu medzi účelom zberu údajov a prístupu k nim a právami fyzickej osoby;

⁵ Prijatý skupinou WP29 24. júla 1998, pozri najmä stranu 6.

⁶ Pozri WP62, WP32, WP27, WP23, WP21, WP19, WP15 a WP7.

⁷ http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/files/2014/20140410_wp29_to_ec_on_sh_recommendations.pdf

⁸ Schrems, body 87, 88.

⁹ Európske základné záruky sú založené na judikatúre Súdneho dvora EÚ a Európskeho súdu pre ľudské práva a podrobnejšie sú opísané v pracovnom dokumente pracovnej skupiny WP237, ktorý bol uverejnený 13. apríla 2016.

- C. musí existovať nezávislý mechanizmus dohľadu, ktorý je účinný a nestranný: môže to byť sudca alebo iný nezávislý orgán, pokiaľ má dostatočnú spôsobilosť vykonávať potrebné kontroly;
- D. fyzické osoby musia mať k dispozícii účinné prostriedky nápravy: každý musí mať právo brániť svoje práva pred nezávislým orgánom.

1.2 Návrh rozhodnutia o primeranosti

Skupina WP29 predovšetkým víta skutočnosť, že menej ako šesť mesiacov po tom, ako Súdny dvor EÚ vyhlásil rozhodnutie o systéme bezpečného prístavu za neplatné, možno začať nový postup posúdenia primeranosti. Vzhľadom na množstvo každodenných prenosov údajov medzi EÚ a USA, ktoré skupina WP29 považuje za významnú súčasť hospodárstva na oboch stranách Atlantiku, je právna jasnosť potrebná čo najskôr.

Skupina WP29 však ľutuje, že návrh rozhodnutia o primeranosti zverejnený Komisiou neobsahuje komplexné posúdenie vnútroštátneho práva a medzinárodných záväzkov USA vo forme správy o primeranosti, ako sa to štandardne robilo v minulosti pri podobných postupoch v súlade s článkom 25 smernice. Skupina WP29 z tohto dôvodu nemohla vykonať úplnú analýzu právneho kontextu, v ktorom bude štít na ochranu osobných údajov fungovať. Napríklad konštatuje, že aktuálny návrh rozhodnutia o primeranosti neobsahuje zistenia o právnych predpisoch v oblasti ochrany súkromia a údajov platných v USA na federálnej i štátnej úrovni, a to ani o odvetvových právnych predpisoch, ani o právnych predpisoch umožňujúcich formy verejného prístupu, ktoré nesúvisia so sledovaním. Vymedzený nie je ani vzťah medzi prenosmi údajov v rámci štítu na ochranu osobných údajov a v rámci iných existujúcich zistení o primeranosti, napríklad v súvislosti s dohodou medzi EÚ a USA o záznamoch o cestujúcich (Passenger Name Records – PNR) a dohodou o Programe na sledovanie financovania terorizmu (Terrorist Finance Tracking Program – TFTP).

1.2.1 Rozsah uplatňovania rámca EÚ na ochranu údajov, a najmä zásad smernice 95/46/EHS

Skupina WP29 pripomína, že podľa právneho rámca EÚ na ochranu údajov, a najmä podľa smernice (článok 4 ods. 1), sa právne predpisy členských štátov uplatňujú nielen na operácie spracovania vykonávané prevádzkovateľmi so sídlom na ich území, ale aj vtedy, keď prevádzkovatelia (aj keď nemajú sídlo v EÚ) využívajú zariadenia, ktoré sa nachádzajú na území EÚ, najmä na zber osobných údajov. Právne predpisy členského štátu EÚ sa preto vzťahujú na každé spracovanie, ktoré sa uskutoční pred prenosom do USA, a to buď v rámci činností organizácie so sídlom v EÚ, alebo s využitím zariadenia, ktoré sa nachádza v EÚ a ktoré používa organizácia, ktorá nemá sídlo v EÚ. Skupina WP29 žiada, aby sa to výslovne uviedlo v návrhu rozhodnutia o primeranosti.

Malo by byť jasné, že zásady štítu na ochranu osobných údajov sa budú uplatňovať od okamihu, keď prebehne prenos údajov. Skupina WP29 okrem toho pripomína, že prevádzkovatelia so sídlom v EÚ, ktorí prenášajú údaje spracovateľovi v USA, naďalej podliehajú právnym predpisom EÚ o ochrane údajov.

1.2.2 Nedostatočná jasnosť dokumentov štítu na ochranu osobných údajov

Keďže zásady a záruky štítu na ochranu osobných údajov sú stanovené v rozhodnutí o primeranosti i v jeho prílohách, informácie sa ťažko vyhľadávajú a niekedy sú nejednotné. To prispieva k celkovej nedostatočnej prehľadnosti nového rámca a sťažuje to prístup dotknutých osôb, organizácií a orgánov pre ochranu osobných údajov. Podobne nejasný je aj použitý jazyk. Skupina WP29 preto naliehavo vyzýva Komisiu, aby sa zasadila o jeho sprehľadnenie a zvýšenie zrozumiteľnosti na oboch stranách Atlantiku.

Skupina WP29 navrhuje zahrnúť samostatnú prílohu s vymedzením základných pojmov, ktoré sa používajú v dokumentoch štítu na ochranu osobných údajov. Spoločné a jednoznačné chápanie povinností stanovených v rozhodnutí o primeranosti štítu na ochranu osobných údajov má zásadný význam pre jeho účinné fungovanie na oboch stranách Atlantiku, preto sa skupina WP29 obáva, že vzhľadom na množstvo krížových odkazov a nejednotných formulácií a zložitost' rámcových dokumentov dôjde k ťažkostiam v súvislosti s jednotnosťou, zrozumiteľnosťou a prehľadnosťou uplatňovania štítu na ochranu osobných údajov.

A čo je ešte dôležitejšie, v dokumentoch štítu na ochranu osobných údajov sa používa terminológia, ktorá nie je v súlade so slovnou zásobou, ktorá sa vo všeobecnosti v EÚ používa v otázkach ochrany údajov. To nevyhnutne nemusí byť problém, pokiaľ je jasné, aká bude zodpovedajúca terminológia podľa práva EÚ (a podľa práva USA). Skupina WP29 však s poľutovaním konštatuje, že tomu tak nie je, a to ani v návrhu rozhodnutia o primeranosti. Napríklad slovo „prístup“ sa v kapitole 3 návrhu rozhodnutia o primeranosti používa v zmysle, ktorý vyjadruje zber osobných údajov, a nie to, že niekto môže vidieť už získané údaje. Prístup spoločností k údajom a právo na prístup fyzických osôb sú dva samostatné pojmy, ktoré sa nesmú zamieňať.

Skupina WP29 zdôrazňuje, že terminológia by sa takisto mala používať jednotne vo všetkých dokumentoch vrátane návrhu rozhodnutia o primeranosti. V súčasnosti tomu tak nie je napríklad v prípade pojmov „spracovanie“ a „osobné údaje“. Oba sú v zásade jasne vymedzené v prílohe II, ale v jednotlivých dokumentoch sa nepoužívajú jednotne, čo vedie k nedostatkom v ochrane^{10,11}.

¹⁰ V niektorých doložkách sa len vymenúvajú určité druhy operácií spracovania údajov, ale nepoužíva sa pojem „spracovanie“. To má za následok nedostatky v ochrane. Podľa znenia odd. III ods. 6 písm. f) prílohy II sa napríklad zásady štítu na ochranu osobných údajov budú uplatňovať len vtedy, keď organizácia bude „uchovávať, využívať alebo poskytovať“ prijaté údaje (t. j. nie na ostatné operácie, na ktoré sa vzťahuje pojem „spracovanie“, ako je zber, zaznamenávanie, zmena, vyhľadávanie, nahliadanie, vymazanie). Zaisťovanie bezpečnosti údajov by bolo povinné iba pri vytváraní, uchovávaní, využívaní alebo rozširovaní osobných informácií (odd. II ods. 4 prílohy II). Vymedzenie osobných údajov je takisto obmedzené na „získavané“ a „zaznamenávané“ údaje. Ďalším príkladom je zásada oznámenia [odd. II ods. 1 písm. a) bod iv) prílohy II], v ktorej sa uvádza, že organizácia s osvedčením, musí informovať fyzické osoby o účeloch, na ktoré „zhromažďuje a používa“ údaje o nich. V odd. III ods. 9 písm. a) bode ii) prílohy II sa uvádzajú iba údaje, ktoré sa „prenášajú“ alebo ku ktorým „sa poskytuje prístup“. Aj keď sa zdá, že vo väčšine týchto prípadov nie je zámerom obmedziť rozsah pôsobnosti zásad ani vytvoriť nedostatky v ochrane, táto nejednotná terminológia vedie k riziku vzniku takýchto nedostatkov. Keďže pojem „spracovanie“ je vymedzený v zásadách, rozhodujúce je používať ho jednotne s cieľom vyhnúť sa v súčasnosti existujúcim nedostatkom. Inak bude existovať príliš veľký priestor na pravdepodobne neúmyselnú interpretáciu, čo by mohlo viesť k nesprávnemu výkladu znenia rozhodnutia.

Skupina WP29 víta, že do dokumentov tvoriacich štít na ochranu osobných údajov boli zahrnuté vymedzenia niektorých použitých pojmov. Neplatí to však pre viacero iných dôležitých pojmov vrátane pojmov „zástupca“ alebo „spracovateľ“, „kľúčom kódované údaje“, „anonymizované údaje“ a „fyzická osoba z EÚ“, ktoré si podľa názoru skupiny WP29 vyžadujú jasné vymedzenie, na ktorom sa zhodnú USA a EÚ, aby sa neskôr nevyskytli nejasnosti na strane prevádzkovateľov a spracovateľov využívajúcich štít na ochranu osobných údajov, orgánov dohľadu a verejnosti. Jednoduchým riešením by bolo pridať slovník pojmov do často kladených otázok o štíte na ochranu osobných údajov.

Skupina WP29 takisto poukazuje na legitímne dôvody na spracovanie citlivých údajov uvedené v doplnkovej zásade 1 (odd. III ods. 1 prílohy II) v prípadoch, keď organizácia nemusí získať výslovný súhlas (vyjadrenie súhlasu). Túto doplnkovú zásadu 1 možno chápať ako vymedzujúcu legitímne dôvody na zber údajov v EÚ, lebo tento zoznam je podobný ako v článku 8 smernice. Skupina WP29 by chcela pripomenúť, že akékoľvek spracovanie (vrátane zberu a prenosu) citlivých údajov, ktoré podliehajú právu EÚ, sa musí vykonávať na základe legitímnych dôvodov podľa článku 8 smernice. Štít na ochranu osobných údajov nemožno vykladať tak, že ponúka alternatívne dôvody na také spracovanie. Podľa názoru skupiny WP29 napríklad nie je možné, aby organizácia z USA zhromažďovala údaje podliehajúce právu EÚ na základe pracovného práva USA [pozri odd. III ods. 1 písm. a) bod v) prílohy II]. Skupina WP29 preto zdôrazňuje, že akýkoľvek výklad doplnkovej zásady 1 môže viesť jedine k jej uplatňovaniu na citlivé údaje, ktoré už boli prenesené po tom, ako boli zhromaždené v EÚ na základe legitímnych dôvodov uvedených v článku 8 smernice.

Skupina WP29 napokon poukazuje na nejasnosť, pokiaľ ide o otázku, koho možno považovať za fyzickú osobu z EÚ, a teda na koho sa vzťahuje ochrana v rámci štítu na ochranu osobných údajov: či na všetkých občanov EÚ, alebo na všetky osoby žijúce v EÚ. To je dôležité najmä v súvislosti s právom na nápravu vrátane prístupu k mechanizmu ombudsmana. V rozhodnutí o primeranosti by sa navyše mala vyriešiť otázka, do akej miery sa štít na ochranu osobných údajov bude vzťahovať aj na občanov/obyvateľov krajín EHP a Švajčiarska, na ktorých sa v minulosti vzťahoval systém bezpečného prístavu.

1.2.3 Spoločné preskúmanie a pozastavenie

Skupina WP29 víta skutočnosť, že Európska komisia a vláda USA sa dohodli na pravidelnom preskúmaní praktického uplatňovania štítu na ochranu osobných údajov. Toto spoločné preskúmanie je v subjektoch, ktoré sa venujú ochrane osobných údajov v EÚ, už niekoľko rokov známa prax, a to najmä vo vzťahu k dohodám o výmene údajov týkajúcich sa PNR s tretími krajinami a dohode o Programe na sledovanie financovania terorizmu. Skupina WP29 ďalej víta, že na týchto spoločných preskúmaniach sa môže zúčastniť neurčený počet zástupcov orgánov pre ochranu osobných údajov.

¹¹ V odd. I ods. 8 písm. a) prílohy II sú „osobné údaje“ vymedzené ako „údaje o identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osobe“. V doplnkovej zásade sa však uvádza, že pokiaľ ide o údaje týkajúce sa ľudských zdrojov, zásady sa vzťahujú len na prípady, keď sa „prenášajú individuálne identifikované alebo identifikovateľné záznamy alebo keď sa poskytuje prístup k takýmto záznamom“. Skupina WP29 sa domnieva, že to otvára možnosť spracovania osobných údajov spôsobom, ktorý nie je v súlade so zásadami ochrany údajov podľa práva EÚ ani so všeobecným vymedzením osobných údajov podľa štítu na ochranu osobných údajov.

Vzhľadom na svoje skúsenosti so spoločnými preskúšaniami v posledných rokoch skupina WP29 jednoznačne očakáva, že spoločné preskúmanie štítu na ochranu osobných údajov bude rozsiahlejšie ako spoločné preskúmania v súvislosti s PNR a Programom na sledovanie financovania terorizmu. Najmä je žiaduce, aby spoločné preskúmanie nezahŕňalo iba stretnutia s predstaviteľmi agentúr, organizácií a podnikov USA, ale aj kontroly určitých prvkov štítu na ochranu osobných údajov priamo na mieste. Zástupcovia orgánov pre ochranu osobných údajov by v rámci spoločného preskúmania mali mať možnosť formulovať odporúčania v súvislosti s týmito kontrolami na mieste.

Skupina WP29 sa domnieva, že spoločné preskúmanie si vyžaduje spoločné posúdenie zistení. Doteraz sa výsledky spoločných preskúmaní prezentovali v dokumentoch útvarov Komisie, ktoré nemuseli schváliť členovia tímu pre spoločné preskúmanie, ktorí neboli z Komisie. V prípade spoločného preskúmania štítu na ochranu osobných údajov by skupina WP29 ocenila, keby správa o výsledkoch bola skutočne spoločným dielom. Prípadne možno uvažovať o vydaní samostatnej správy o spoločnom preskúmaní orgánov pre ochranu osobných údajov.

A napokon, skupina WP29 v súvislosti so spoločným preskúmaním pripomína sľub Komisie, že náklady vynaložené predstaviteľmi skupiny WP29 počas spoločných preskúmaní uhradí Komisia. Pracovná skupina predpokladá, že sa to bude vzťahovať aj na spoločné preskúmanie štítu na ochranu osobných údajov, v každom prípade, pokiaľ ide o primeraný počet predstaviteľov orgánov pre ochranu osobných údajov.

Skupina WP29 odporúča, aby sa najneskôr tri mesiace pred prvým spoločným preskúmaním štítu na ochranu osobných údajov Komisia, vláda USA a skupina WP29 dohodli na podmienkach spoločného preskúmania, a to v písomnej forme.

1.2.4 Právny rámec EÚ, ktorého sa týka revízia

Rozhodnutie o primeranosti štítu na ochranu osobných údajov je prvé rozhodnutie o primeranosti, ktoré bolo vypracované po dohode o základných zásadách textu všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Skupina WP29 však zistila, že štít na ochranu osobných údajov zatiaľ neodzrkadľuje túto budúcu situáciu. Neboli doň napríklad zahrnuté dôležité nové pojmy ako právo na prenosnosť údajov a ďalšie povinnosti prevádzkovateľov vrátane nutnosti vykonať posúdenia vplyvu na ochranu údajov a dodržať zásady ochrany súkromia už v štádiu návrhu a štandardnej ochrany súkromia. Skupina WP29 by preto chcela navrhnúť, aby sa štít na ochranu osobných údajov, ako aj všetky existujúce rozhodnutia o primeranosti preskúmali krátko po tom, ako nadobudne účinnosť všeobecné nariadenie o ochrane údajov. Ocenila by výslovný odkaz na tento proces preskúmania v konečnom rozhodnutí o primeranosti.

2. POSÚDENIE OBCHODNEJ ČASTI NÁVRHU ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI

2.1 Všeobecné pripomienky

2.1.1 Zlepšenia

Skupina WP29 víta zlepšenia, ktoré prináša štít na ochranu osobných údajov, a vôľu vyjednávačov pokúsiť sa vyriešiť nedostatky, na ktoré skupina upozornila v súvislosti so systémom bezpečného prístavu. Zlepšenia možno v porovnaní so systémom bezpečného prístavu pozorovať v týchto prvkoch: zahrnutie vymedzení niektorých kľúčových pojmov ako „osobné údaje“, „spracovanie“ a „prevádzkovateľ“, zavedenie mechanizmov na zabezpečenie dohľadu nad zoznamom organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov a v súčasnosti už povinných vonkajších alebo vnútorných preskúmaní súladu. Zlepšili sa aj niektoré aspekty zásady prístupu a skupina WP29 konštatuje, že v prípadoch, keď sa údaje používajú v rozpore so zásadami štítu na ochranu osobných údajov, sa zaviedli práva na opravu a vymazanie. Okrem toho sa už jasne stanovilo, že fyzická osoba musí dostať potvrdenie, že sa spracúvajú údaje o nej, ako aj oznámenie o spracúvaných údajoch.

Skupina WP29 víta aj posilnenie právnych záruk v prípade ďalších prenosov a záväzky ministerstva obchodu a Federálnej obchodnej komisie (Federal Trade Commission – FTC) presadzovať plnenie povinností stanovených v štíte na ochranu osobných údajov.

2.1.2 Uplatňovanie štítu na ochranu osobných údajov na organizácie, ktoré konajú ako spracovatelia (zástupcovia)

Rozsah, v akom sa zásady štítu na ochranu osobných údajov vzťahujú na organizácie s osvedčením, ktoré prijímajú osobné údaje z EÚ len na účely ich spracovania (označované ako „zástupcovia“ alebo „spracovatelia“), zostáva, žiaľ, nejasný. V ustanoveniach odd. III ods. 10 písm. a) prílohy II sa síce spomínajú prenosi údajov na tieto účely organizáciám s osvedčením – t. j. uvádza sa povinnosť uzavrieť zmluvu –, neobsahujú však žiadne informácie o tom, ako sa zásady štítu na ochranu osobných údajov uplatňujú na spracovateľov (zástupcov). To spôsobuje neistotu pre organizácie s osvedčením v USA, ktoré prijímajú údaje na účely spracovania, pre spoločnosti v EÚ, ktoré vykonávajú prenos údajov organizáciám s osvedčením pôsobiacim ako spracovatelia, ako aj pre fyzické osoby, ktorých údaje sa spracúvajú. V dôsledku toho bude ťažké určiť, ktoré povinnosti sa vlastne vzťahujú na organizácie zapojené do štítu, ktoré vo svojej úlohe spracovateľov spracúvajú osobné údaje prijaté z EÚ. Rozhodne je preto potrebné objasnenie.

Treba vziať do úvahy, že niektoré povinnosti zahrnuté do zásad nie sú vhodné pre spracovateľov, lebo účely a prostriedky spracovania údajov vždy určuje prevádzkovateľ [pozri vymedzenie pojmu „prevádzkovateľ“ v odd. I ods. 8 písm. c) prílohy II]. Práve z tohto dôvodu môžu byť niektoré povinnosti zahrnuté do zásad v prípade uplatnenia na organizáciu pôsobiacu ako zástupcu v rozpore so zmluvou o spracovaní údajov, ktorá sa vyžaduje podľa práva EÚ [zmluva uvedená v odd. III ods. 10 písm. a) prílohy II]. Podľa zmluvy o spracovaní údajov napríklad spracovateľ (zástupca) väčšinou nie je oprávnený ďalej prenášať údaje prevádzkovateľovi, ktorý je treťou stranou, a to ani za okolností uvedených v odd. II ods. 3

písm. a) prílohy II. Ďalšie prenosy zástupcovi, ktorý je tretou stranou, by mali byť povolené iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa. Podľa požiadaviek práva EÚ navyše spracovateľ (zástupca) nebude môcť poskytnúť fyzickým osobám plnohodnotné oznámenie stanovené v zásade oznámenia (odd. II ods. 1 prílohy II), napríklad preto, lebo táto organizácia nestanoví účely spracovania.

Preto je nevyhnutné v zásadách vysvetliť, že v prípade takého rozporu sa budú prednostne uplatňovať ustanovenia zmluvy o spracovaní údajov, a najmä pokyny organizácie prenášajúcej údaje mimo EÚ. Bez tohto objasnenia by sa zásady mohli vykladať a uplatňovať spôsobom, ktorý dáva príliš veľa možností kontroly zástupcovi pôsobiacemu v rámci štítu, čo by vývozcu údajov z EÚ vystavilo riziku porušenia jeho povinností prevádzkovateľa podľa právnych predpisov EÚ o ochrane údajov, ktorým podlieha pri prenose údajov organizácii pôsobiacej v rámci štítu ako zástupca. Táto nedostatočná zrozumiteľnosť navyše vytvára dojem, že spracovateľ môže znova použiť údaje, ako chce.

Mali by sa stanoviť aj osobitné pravidlá pre prípady, keď organizácia pôsobí ako spracovateľ (zástupca), aby sa zabezpečilo, že bude dodržiavať pokyny prevádzkovateľa. Treba jasne stanoviť, že organizácie z USA, ktoré prijímajú údaje iba na účely spracovania, sa nemôžu rozhodnúť spracúvať údaje vo vlastnom mene. Pri neexistencii osobitných pravidiel uplatniteľných na organizácie pôsobiace ako spracovatelia je ťažké určiť, na základe akých pravidiel môže spracovateľ (zástupca) osvedčiť svoje dodržiavanie zásad štítu.

2.1.3 Obmedzenia povinnosti dodržiavať zásady

V odd. I ods. 5 prílohy II sa okrem iného stanovujú výnimky zo zásad v prípadoch, keď sa údaje, na ktoré sa vzťahuje štít na ochranu osobných údajov, používajú na účely národnej bezpečnosti¹², verejného záujmu, presadzovania práva alebo na základe zákonov, nariadení vlády alebo judikatúry, ktoré vytvárajú protichodné povinnosti alebo výslovné oprávnenia. Bez úplného poznania práva USA na federálnej i štátnej úrovni je pre skupinu WP29 ťažké posúdiť rozsah pôsobnosti tejto výnimky a to, či sú tieto obmedzenia opodstatnené v demokratickej spoločnosti. Je veľmi dôležité, aby Európska komisia zahrnula do svojho návrhu rozhodnutia o primeranosti aj analýzu úrovne ochrany v prípadoch, keď sa uplatňujú tieto výnimky. Skupina WP29 vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby EÚ bola informovaná o každom súčasnom i budúcom zákone alebo nariadení USA, ktoré by ovplyvnili dodržiavanie zásad.

2.1.4 Neexistencia zásady obmedzenia uchovávaní údajov

Zásada obmedzenia uchovávaní údajov [článok 6 ods. 1 písm. e) smernice] je základnou zásadou právnych predpisov EÚ na ochranu údajov, v ktorých sa stanovuje, že osobné údaje sa smú uchovávať iba na obdobie nevyhnutné na dosiahnutie účelu, na ktorý boli zhromaždené alebo na ktorý sa ďalej spracúvajú.

¹² Ďalšie pripomienky k používaniu osobných údajov, na ktoré sa vzťahuje štít na ochranu osobných údajov, nájdete v kapitole 3, pokiaľ ide o účely národnej bezpečnosti, a v kapitole 4, pokiaľ ide o účely presadzovania práva.

Skupina WP29 však v dokumentoch tvoriacich štít na ochranu osobných údajov nenašla žiadny odkaz na povinnosť prevádzkovateľov zabezpečiť vymazanie údajov po tom, ako sa účel, na ktorý sa zhromaždili alebo ďalej spracúvali, stal bezpredmetným. Zdá sa teda, že zásadami sa organizáciám s osvedčením neukladá obmedzenie obdobia uchovávania údajov, ktoré by bolo porovnateľné so zásadou obmedzenia uchovávania údajov podľa práva EÚ.

V žiadnom prípade nemožno tvrdiť, že formulácia zásady integrity údajov a obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II) vytvára pre organizáciu, ktorá pôsobí ako prevádzkovateľ, povinnosť vymazať údaje, keď ich už nepotrebuje na účely, na ktoré boli zhromaždené alebo ďalej spracúvané, prípadne pre organizáciu, ktorá pôsobí ako spracovateľ, povinnosť vymazať údaje po skončení platnosti dohody o poskytnutí služby.

Pracovná skupina zdôrazňuje, že neexistencia ustanovení, ktorými by sa ukladalo obmedzenie uchovávania údajov v rámci štítu na ochranu osobných údajov, dáva organizáciám možnosť uchovávať údaje tak dlho, ako chcú, a to aj po opustení štítu na ochranu osobných údajov, čo je v rozpore so základnou zásadou obmedzenia uchovávania údajov.

2.1.5 Neexistencia záruk v prípade automatizovaných rozhodnutí, ktoré majú právne účinky alebo významne ovplyvňujú fyzickú osobu

Štít na ochranu osobných údajov neposkytuje žiadne právne záruky v prípade, keď fyzická osoba podlieha rozhodnutiu, ktoré spôsobuje právne účinky týkajúce sa tejto osoby alebo ktoré na ňu významne vplýva a ktoré je založené výhradne na automatizovanom spracovávaní údajov určených na zhodnotenie určitých osobných aspektov, ktoré sa jej týkajú, ako je jej výkonnosť v práci, dôveryhodnosť, spoľahlivosť, správanie atď.

Potrebu poskytnúť právne záruky pri automatizovaných rozhodnutiach (spôsobujúcich právne účinky alebo významne ovplyvňujúcich fyzické osoby) s cieľom zabezpečiť primeranú úroveň ochrany už skupina WP29 zdôraznila vo svojom pracovnom dokumente 12.

Táto potreba je čoraz zásadnejšou, lebo neustále sa rozvíjajúce nové technológie umožňujú väčšiemu počtu spoločností uvažovať o zavedení systémov automatizovaného rozhodovania, čo môže viesť k oslabeniu postavenia fyzických osôb, ktoré tak nebudú mať k dispozícii žiadny prostriedok nápravy týchto rozhodnutí, ktoré urobil počítač. Ak majú rozhodnutia prijímané výlučne týmito automatizovanými systémami vplyv na právnu situáciu fyzických osôb alebo ich významne ovplyvňujú (napríklad ich zaradením na čierny zoznam, čím ich zbaví práv), je dôležité poskytnúť dostatočné záruky vrátane práva poznať dôvody a požiadať o opätovné posúdenie neautomatizovaným spôsobom.

2.1.6 Prechodné obdobie pre existujúce obchodné vzťahy

V štíte na ochranu osobných údajov sa predpokladá, že zásady sa začnú uplatňovať ihneď po osvedčení. Organizácie, ktoré osvedčia svoje dodržiavanie zásad štítu v priebehu prvých dvoch mesiacov od dátumu nadobudnutia účinnosti rámca štítu na ochranu osobných údajov, však budú musieť všetky existujúce obchodné vzťahy s tretími stranami čo najskôr zosúladiť so zásadou zodpovednosti za ďalší prenos. V každom prípade by to mali urobiť najneskôr do

deviatich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa osvedčili v rámci štítu na ochranu osobných údajov.

To znamená, že existujúce zmluvy sa v nevyhnutnom rozsahu musia zosúladiť so zásadami do dvoch až deviatich mesiacov od osvedčenia. Počas tohto prechodného obdobia stačí uplatňovať zásady oznámenia a možnosti voľby. Skupina WP29 trvá na tom, že prenosy môžu na základe štítu na ochranu osobných údajov prebiehať až od okamihu, keď organizácia môže v plnej miere vyhovieť všetkým požiadavkám štítu. Možnosť odosielania údajov počas prechodného obdobia bez toho, aby príjemca dokázal v plnej miere dodržať zásady štítu, nemožno považovať za splnenie podmienok zákonného prenosu, a preto je neprijateľná.

2.2 Osobitné pripomienky

2.2.1 Transparentnosť

a) Všeobecné pripomienky k zásade oznámenia

Skupina WP29 víta komplexnejšie a podrobnejšie požiadavky stanovené v rámci zásady oznámenia, najmä to, že oznámenie bude musieť obsahovať odkaz na zoznam organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov alebo jeho webovú adresu, ako aj informácie o práve na prístup fyzických osôb a mechanizmoch alternatívneho riešenia sporov¹³. Skupina WP29 však navrhuje jednoznačnejšie vymedziť aj ďalšie práva (na opravu a vymazanie údajov, ak sú nepresné alebo spracované v rozpore so zásadami).

Dokumenty tvoriace štít na ochranu osobných údajov vyvolávajú obavy v súvislosti s časom, keď má organizácia zapojená do štítu na ochranu osobných údajov poslať fyzickej osobe oznámenie. V odd. II ods. 1 písm. b) prílohy II sa uvádza, že „oznámenie musí byť poskytnuté (...) vtedy, keď sa od fyzických osôb po prvýkrát požaduje poskytnutie osobných informácií danej organizácii, alebo čo najskôr po tom, ako je to možné, ale v každom prípade predtým, než daná organizácia využije takéto informácie na účel iný ako ten, na ktorý boli tieto informácie pôvodne zhromaždené alebo spracúvané prenášajúcou organizáciou, alebo predtým, než daná organizácia poskytne tieto informácie po prvýkrát tretej strane“. Skupina WP29 sa domnieva, že organizácia v USA zapojená do štítu v mnohých situáciách nebude priamo zhromažďovať údaje od dotknutých osôb, preto by sa oznámenie malo poskytnúť v čase, keď údaje zaznamená organizácia zapojená do štítu.

Skupina WP29 konštatuje, že skutočné plnenie požiadaviek zásady oznámenia a podmienok ochrany súkromia by sa malo posúdiť pri prvom výročnom preskúmaní štítu na ochranu osobných údajov.

b) Verejná dostupnosť podmienok ochrany súkromia

Skupina WP29 víta skutočnosť, že sa teraz výslovne uvádza, že ministerstvo obchodu overí, či spoločnosti, ktoré majú verejné webové lokality, na nich zverejnili svoje podmienky

¹³ Odd. II ods. 1 prílohy II; skupina WP29 odkazuje aj na druhé odporúčanie Komisie prijaté v oznámení COM(2013) 847, ako aj na list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, najmä na bod 4 časti „Transparentnosť“.

ochrany súkromia, prípadne, ak ich nemajú, kde sú podmienky ochrany súkromia dostupné verejnosti¹⁴.

c) Zverejnenie podmienok ochrany súkromia v zmluvách so spracovateľmi

Štít na ochranu osobných údajov obsahuje medzi podmienkami, za ktorých môžu organizácie zapojené do štítu na ochranu osobných údajov prenášať údaje spracovateľovi (zástupcovi), povinnosť, podľa ktorej musí spoločnosť, ktorá osvedčila svoje dodržiavanie pravidiel, na požiadanie poskytnúť „ministerstvu zhrnutie alebo reprezentatívnu kópiu príslušných ustanovení o ochrane osobných údajov zo zmluvy s daným zástupcom“ [pozri odd. II ods. 3 písm. b) bod v) prílohy II]. Pracovná skupina víta túto požiadavku na transparentnosť voči ministerstvu obchodu.

2.2.2 Možnosť voľby

V štíte na ochranu osobných údajov sa stanovuje právo na vyjadrenie nesúhlasu s poskytnutím osobných informácií tretej strane alebo s použitím osobných informácií na podstatne odlišné účely¹⁵ (odd. III ods. 2 prílohy II). Fyzické osoby si navyše kedykoľvek môžu uplatniť právo „vyjadriť nesúhlas“ s použitím osobných informácií na účely priameho marketingu [odd. III ods. 12 písm. a) prílohy II]¹⁶.

S výnimkou kontextu účelov priameho marketingu nie sú uvedené žiadne podrobnosti o spôsobe a čase uplatnenia tohto práva vyjadriť nesúhlas. Skupina WP29 sa domnieva, že jednoduchý odkaz na existenciu tohto práva v podmienkach ochrany súkromia nemôže byť dostačujúci, ale, naopak, mala by sa poskytnúť *individualizovaná* možnosť uplatniť si toto právo *pred* zverejnením alebo opakovaným použitím osobných informácií.

Skupina WP29 navyše zdôrazňuje, že štít na ochranu osobných údajov by mal zahŕňať všeobecné právo namietat' (z vážnych dôvodov súvisiacich s konkrétnou situáciou dotknutej osoby), chápané ako právo požiadať o ukončenie spracovania údajov fyzickej osoby kedykoľvek, keď má na to táto osoba oprávnené vážne dôvody súvisiace s jej konkrétnou situáciou¹⁷. Skupina WP29 dôrazne odporúča, aby sa v návrhu rozhodnutia o primeranosti jasne uviedlo, že vždy musí existovať právo namietat' a že táto námietka nie je obmedzená na použitie údajov na priamy marketing¹⁸.

Skupina WP29 sa obáva, že neexistencia vymedzenia toho, čo sa má považovať za „podstatne odlišný“ účel, bude viesť k zmätku a právnej neistote. Malo by sa jasne stanoviť, že zásadu

¹⁴ Pozri prvé odporúčanie Európskej komisie v jej oznámení COM(2013) 847 a list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, najmä bod 3 časti „Transparentnosť“.

¹⁵ Doplňkovou zásadou v ods. 14 písm. c) bode i) sa stanovuje právo nezúčastňovať sa ďalej na klinickej štúdii, ktoré možno vnímať ako právo namietat' alebo odvolať súhlas.

¹⁶ To je rovnaké ako právo, ktoré bolo stanovené v systéme bezpečného prístavu (často kladená otázka 12), a v tomto ohľade nedošlo k žiadnej zmene.

¹⁸ Pozri list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej, časť „Možnosť voľby“.

možnosti voľby nemožno v žiadnom prípade použiť na obídenie zásady obmedzenia účelu¹⁹. Voľba by mala byť možná len vtedy, keď je účel podstatne odlišný, ale stále zlučiteľný, lebo spracovanie na nezlučiteľné účely je zakázané [odd. II ods. 5 písm. a) prílohy II]. Je nutné objasniť, že právo vyjadriť nesúhlas nemôže umožniť organizácii použitie údajov na nezlučiteľné účely. Pracovná skupina preto odporúča harmonizovať príslušnú formuláciu s použitím jednotnej a vymedzenej formulácie (napr. „podstatne odlišný, ale napriek tomu zlučiteľný účel“).

Bolo by vhodné objasniť, kedy rozhodnutie spracovať údaje na iné účely alebo zverejniť informácie podlieha právu EÚ. V tejto situácii sa zvyčajné právne podmienky EÚ týkajúce sa tohto spracovania (ako je zákaz spracovania na nezlučiteľné účely, uvedenie legitímneho dôvodu na spracovanie a nutnosť informovať fyzickú osobu) budú priamo uplatňovať aj na organizáciu z USA, ktorá patrí do rozsahu pôsobnosti práva EÚ. V praxi to znamená, že transparentnosť a zákonnosť spracovania v súlade s právom EÚ bude musieť zaistiť vývozca z EÚ, ktorý prijíma toto rozhodnutie. Zásada možnosti voľby sa teda bude uplatňovať len vtedy, keď rozhodnutie prijme výhradne organizácia z USA zapojená do štítu, ktorá nepodlieha právu EÚ.

2.2.3 Ďalšie prenosy

a) Rozsah pôsobnosti

Skupina WP29 je znepokojená situáciou, keď prebieha ďalší prenos osobných údajov od organizácie osvedčenej v rámci štítu na ochranu osobných údajov v USA príjemcovi v tretej krajine.

Štít by sa nemal vnímať len ako nástroj na prenos údajov EÚ z EÚ do USA, ale bude slúžiť aj ako nástroj na prenos údajov z USA do tretích krajín. Ustanovenia týkajúce sa ďalších prenosov sú preto dôležitým prvkom štítu, ktorý by mal poskytovať dostatočné záruky a primeranú úroveň ochrany pri ďalšom prenose údajov mimo USA. Jeden konkrétny problém je spojený s národnou bezpečnosťou a presadzovaním práva.

Zásada zodpovednosti za ďalšie prenosy v rámci štítu na ochranu osobných údajov nie je obmedzená na prijímajúcich prevádzkovateľov, spracovateľov alebo zástupcov usadených v USA. Na základe štítu na ochranu osobných údajov preto môžu prebiehať aj ďalšie prenosy do tretej krajiny, a to aj v prípade, že má tretia krajina právne predpisy umožňujúce verejný prístup k osobným údajom, napríklad na účely sledovania. Tým vzniká pre údaje EÚ riziko neoprávnených zásahov do ochrany základných práv.

Pri každom ďalšom prenose do tretej krajiny by každá organizácia zapojená do štítu na ochranu osobných údajov mala mať povinnosť pred prenosom posúdiť povinné požiadavky vnútroštátnych právnych predpisov tretej krajiny vzťahujúce sa na dovozcu údajov. Ak sa zistí riziko závažného nepriaznivého vplyvu na záruky, povinnosti a úroveň ochrany súkromia

¹⁹ Konkrétny príklad ďalšieho nezlučiteľného spracovania povoleného podľa zásady možnosti voľby je uvedený v doplnkovej zásade v ods. 9 písm. b) bode i) (v tejto súvislosti pozri poznámku skupiny WP29 v rámci bodu týkajúceho sa „údajov o ľudských zdrojoch“).

poskytované štítom na ochranu osobných údajov, organizácia z USA zapojená do štítu na ochranu osobných údajov pôsobiaca ako spracovateľ (zástupca) to pred uskutočnením akéhokoľvek ďalšieho prenosu okamžite oznámi prevádzkovateľovi z EÚ. V týchto prípadoch je vývozca údajov oprávnený pozastaviť prenos údajov a/alebo vypovedať zmluvu. Ak existuje riziko závažného nepriaznivého vplyvu, organizácia zapojená do štítu pôsobiaca ako prevádzkovateľ by nemala mať povolené ďalej prenášať údaje, lebo by to bolo v rozpore s jej povinnosťou poskytovať v prípade ďalších prenosov rovnakú úroveň ochrany ako podľa zásad [pozri odd. II ods. 3 písm. a) prílohy II].

Podobne v prípade zmeny právnych predpisov tretej krajiny, ktorá by mohla mať závažný nepriaznivý vplyv na záruky, povinnosti a úroveň ochrany poskytovanú štítom na ochranu osobných údajov, by organizácia z USA zapojená do štítu na ochranu osobných údajov pôsobiaca ako spracovateľ (zástupca) mala byť povinná – podľa štítu na ochranu osobných údajov – bezodkladne oznámiť túto zmenu vývozcom údajov ihneď, ako sa o nej dozvie, pričom v takom prípade je vývozca údajov oprávnený pozastaviť prenos údajov a/alebo vypovedať zmluvu. Organizácia zapojená do štítu pôsobiaca ako prevádzkovateľ by preto v takom prípade nemala mať povolené ďalej prenášať údaje, lebo má povinnosť poskytovať rovnakú úroveň ochrany ako podľa zásad [pozri odd. II ods. 3 písm. a) prílohy II].

Skupina WP29 pripomína svoju pozíciu, že ak prevádzkovateľ z EÚ vie o ďalšom prenose tretej strane mimo USA ešte pred uskutočnením prenosu do USA alebo ak je prevádzkovateľ EÚ spoločne zodpovedný za rozhodnutie povoliť ďalšie prenosy, prenos sa musí považovať za priamy prenos z EÚ do tretej krajiny mimo USA. To znamená, že na prenos sa namiesto zásady ďalšieho prenosu podľa štítu na ochranu osobných údajov uplatňujú články 25 a 26 smernice.

b) Prenosy od organizácie zapojenej do štítu na ochranu osobných údajov prevádzkovateľovi, ktorý je treťou stranou

Skupina WP29 víta povinnosť uzavrieť zmluvy [odd. II ods. 3 písm. a) prílohy II] s cieľom zabezpečiť, aby prevádzkovateľ, ktorý je treťou stranou, poskytoval aspoň rovnakú úroveň ochrany súkromia, aká sa vyžaduje v rámci zásad štítu na ochranu osobných údajov. Účelom je zabezpečiť, aby boli osobné údaje aj naďalej primerane chránené aj po ďalšom prenose. Skupina WP29 má však niekoľko poznámok k navrhovaným podmienkam.

Neexistencia odkazu na zásadu obmedzenia účelu

Skupina WP29 odporúča začleniť do podmienok ďalších prenosov prevádzkovateľovi, ktorý je treťou stranou [odd. II ods. 3 písm. a) prílohy II], aj jasný odkaz na zásadu obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II). Tým by sa vyjasnilo, že ďalšie prenosy sa nemôžu uskutočniť vtedy, keď prevádzkovateľ, ktorý je treťou stranou, bude spracúvať údaje na nezlučiteľný účel.

Výnimka z nutnosti uzavrieť zmluvu pri prenosoch v rámci skupiny

Uplatňuje sa výnimka z nutnosti uzavrieť zmluvu pri prenosoch v rámci skupiny. V zásadách sa v súvislosti s takou situáciou uvádza, že kontinuita ochrany by sa mohla zakladať na

záväzných firemných pravidiel alebo „iných vnútroskupinových nástrojoch (napr. programy týkajúce sa dodržiavania predpisov a kontroly)“ [odd. III ods. 10 písm. b) prílohy II]. Skupina WP29 sa domnieva, že odkaz na „iné vnútroskupinové nástroje“ nezaručuje právne záväzky zo strany ostatných členov skupiny. Keďže podľa skupiny WP29 a právnych predpisov EÚ²⁰ sa vo všeobecnosti ako rámce prenosov v rámci skupiny uprednostňujú záväzky, je dôležité zabrániť tomu, aby sa štít na ochranu osobných údajov akýmkoľvek spôsobom použil na obídenie tejto požiadavky. Skupina WP29 pripomína, že ďalšie prenosy z USA do tretích krajín, ktoré boli plánované ešte pred uskutočnením prenosu do USA alebo ktoré sú predmetom spoločnej kontroly s prevádzkovateľom z EÚ²¹, sa v každom prípade musia považovať za priame prenosy z EÚ do tretej krajiny mimo USA. Na prenos sa preto uplatňujú články 25 a 26 smernice.

c) Prenosy od organizácie zapojenej do štítu na ochranu osobných údajov spracovateľovi (zástupcovi), ktorý je treťou stranou

Skupina WP29 víta skutočnosť, že zmluva o ďalších prenosoch je teraz povinná pre prijímajúce subjekty pôsobiace ako spracovatelia (zástupcovia) bez ohľadu na ich účasť na štíte na ochranu osobných údajov alebo na to, či sa na ne vzťahuje iné riešenie v súvislosti so zistením o primeranosti. Skupina WP29 víta aj dodatočné záruky, ktoré sa vzťahujú na tieto ďalšie prenosy [odd. II ods. 3 písm. a) bod i), odd. II ods. 3 písm. a) bod iii), odd. II ods. 3 písm. a) bod iv), odd. II ods. 3 písm. a) bod v), odd. II ods. 7 písm. d) prílohy II]. Posledný bod [odd. II ods. 7 písm. d) prílohy II] sa týka povinnosti pokračujúcej zodpovednosti, keď sa údaje poskytnú zástupcovi. Zdá sa však, že táto záruka sa nevzťahuje na prípad, keď sa organizácia rozhodla spolupracovať s orgánom pre ochranu osobných údajov [pozri záver odd. III ods. 5 písm. a) prílohy II]. Skupina WP29 nechápe dôvod takejto výnimky a domnieva sa, že zodpovednosť by sa mala uplatňovať aj v tomto prípade.

Neexistencia odkazu na zásadu obmedzenia účelu

Skupina WP29 konštatuje, že zásada zodpovednosti za ďalší prenos (odd. II ods. 3 prílohy II) znamená, že osobné údaje sa môžu preniesť tretej strane, ktorá pôsobí ako zástupca, len na obmedzené a konkrétne účely, ale výslovne sa nestanovuje, že tieto obmedzené a konkrétne účely musia byť zlučiteľné s pôvodnými účelmi, na ktoré sa údaje zhromažďovali, a s pokynmi prevádzkovateľa. V tejto súvislosti je potrebná väčšia jasnosť. Skupina WP29 preto navrhuje, aby rozhodnutie o primeranosti obsahovalo viac podrobností, napríklad vložením jasného odkazu na zásadu obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II), podľa ktorej sa údaje v rámci zásady ďalšieho prenosu nesmú spracúvať (vrátane zverejňovania) na nezlučiteľné účely (spolu so zásadou vyjadrenia nesúhlasu).

Potreba ďalších dodatočných povinností pre organizácie zapojené do štítu na ochranu osobných údajov pôsobiace ako spracovatelia (zástupcovia) pri ďalšom prenose údajov inému spracovateľovi (zástupcovi)

²⁰ Potreba záväzných a vynútiteľných záväzkov sa zdôrazňuje aj vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov bez ohľadu na použitý nástroj (záväzné firemné pravidlá, zmluvné doložky, kódexy správania alebo osvedčenie).

²¹ Napríklad v prípade údajov o ľudských zdrojoch.

Neexistencia jasných pravidiel pre prípady, keď organizácia zapojená do štítu pôsobí ako zástupca (t. j. v mene prevádzkovateľa z EÚ), predstavuje nedostatok a môže viesť k tomu, že prevádzkovateľ z EÚ stratí kontrolu nad údajmi. Organizácia zapojená do štítu, ktorá prijíma údaje ako zástupca prevádzkovateľa z EÚ, musí dodržiavať pokyny prevádzkovateľa z EÚ. To by malo byť výslovne uvedené v zásadách, aby bolo zaručené, že nedodržanie uvedených pokynov nebude viesť len k porušeniu zmluvy [odd. III ods. 10 písm. a) bod ii) prílohy II], ale aj k porušeniu zásad štítu na ochranu osobných údajov.

To, že organizácia zapojená do štítu pôsobiaca ako zástupca môže následne preniesť údaje zástupcovi, ktorý je treťou stranou, musí byť jasne oznámené prevádzkovateľovi a podlieha to jeho predchádzajúcemu súhlasu. Preto treba jasne uviesť, že to, či je povolený ďalší prenos, sa stanovuje v zmluve uzavretej medzi zástupcom a prevádzkovateľom z EÚ (uvedenej v často kladenej otázke 10 ako „zmluva podľa článku 17“) ²².

Súčasnú podmienku vzťahujúcu sa na ďalší prenos zástupcovi vychádzajú z predpokladu, že organizácia zapojená do štítu pôsobí ako prevádzkovateľ, a teda môže sama rozhodnúť o možnom zásahu zástupcu, ktorý je treťou stranou. To by však nemalo byť možné v prípade, že organizácia zapojená do štítu pôsobí ako zástupca. V opačnom prípade by prevádzkovateľ z EÚ stratil možnosť kontroly.

Príslušné ustanovenia zmluvy uzatvorenej so zástupcom, ktorý je treťou stranou, týkajúce sa súkromia, musia byť sprístupnené prevádzkovateľovi a musia takisto poskytovať aspoň rovnakú úroveň ochrany, aká je stanovená v zmluve uzavretej s prevádzkovateľom.

2.2.4 Integrita údajov a obmedzenie účelu

a) Proporcionalita

V menej dôležitej veci skupina WP29 odkazuje na svoj list podpredsedníčke Redingovej, v ktorom napísala, že „spracovanie osobných údajov by ani za prísneho dodržiavania zásad oznámenia a možnosti voľby nemuselo byť primerané s ohľadom na záujmy, práva a slobody dotknutej osoby alebo spoločnosti. Zásada proporcionality alebo odôvodnenosti sa musí dodržiavať vo všetkých fázach spracovania a mala by sa uplatňovať zároveň so zásadami oznámenia a možnosti voľby“ ²³.

V štíte na ochranu osobných údajov [odd. II ods. 5 písm. a) prílohy II] sa uvádza, že informácie musia byť obmedzené na to, čo je podstatné pre spracovanie. Skupina WP29 by uprednostnila, aby sa táto formulácia v konečnom rozhodnutí o primeranosti zmenila, lebo samotná skutočnosť, že údaje sú podstatné pre spracovanie, nestačí na to, aby spracovanie bolo primerané. Na to, aby bola splnená zásada proporcionality, by spracovanie malo byť obmedzené na údaje, ktoré sú nevyhnutné pre dané spracovanie.

²² Pozri list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, bod 4 v časti „Ďalší prenos“.

²³ Pozri list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, s. 8.

b) Presnosť

Pri zásade integrity údajov a obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II) sa takisto uvádza: „V miere nevyhnutnej na tieto účely musí organizácia prijať primerané opatrenia, aby zaistila spoľahlivosť osobných údajov na zamýšľaný účel, ich presnosť, úplnosť a aktuálnosť.“ Skupina WP29 konštatuje, že to je presne rovnaká formulácia, aká sa použila pri systéme bezpečného prístavu. Skupina WP29 pochybuje, že by sa mala použiť formulácia „v miere nevyhnutnej na tieto účely“, lebo presnosť údajov by podľa jej názoru nemala závisieť od účelu spracovania. Skupina WP29 by bola radšej, keby sa toto spojenie v konečnom rozhodnutí o primeranosti nepoužilo.

c) Obmedzenie účelu

V prípade prenosu osobných údajov organizácii z USA prevádzkovateľom so sídlom v EÚ by mal vývozca údajov výslovne informovať organizáciu z USA o účeloch, na ktoré boli údaje pôvodne zbierané. To je dôležité na stanovenie, či k zmene účelu došlo po prenose, čo by viedlo k uplatneniu zásad oznámenia a možnosti voľby a prispelo by to k rozdeleniu rizika a zodpovednosti.

Pri zásade integrity údajov a obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II) sa uvádza, že organizácia nesmie spracúvať osobné informácie spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s účelmi, na ktoré boli zhromaždené alebo následne odsúhlasené fyzickou osobou. Zásada možnosti voľby (odd. II ods. 2 prílohy II) však poskytuje možnosť vyjadrenia súhlasu s „použitím“ citlivých informácií (t. j. osobných informácií týkajúcich sa liečebnej starostlivosti alebo zdravotného stavu, rasového alebo etnického pôvodu, politických názorov, náboženskej viery alebo svetonázoru, členstva v odboroch alebo informácií týkajúcich sa sexuálneho života fyzickej osoby, ako aj údajov z registra trestov) na účely, ktoré sú podstatne odlišné od účelov, na ktoré boli údaje pôvodne zhromaždené alebo následne odsúhlasené fyzickou osobou. Toto vyjadrenie súhlasu sa nevyžaduje v situáciách uvedených v doplnkovej zásade 1 písm. a) [odd. III ods. 1 písm. a) prílohy II]. Pokiaľ ide o osobné informácie, ktoré nie sú citlivé, je stanovený režim vyjadrenia nesúhlasu.

Skupina WP29 konštatuje, že rozsah pôsobnosti zásady obmedzenia účelu sa líši medzi zásadou oznámenia, zásadou možnosti voľby a zásadou integrity údajov a obmedzenia účelu. Pojmy „nezlučiteľný účel“ a „podstatne odlišný účel“ sa používajú v rámci toho istého textu bez jasného vymedzenia oboch týchto pojmov²⁴.

Skupina WP29 má vážne obavy, že táto nejednotnosť môže viesť k veľkým ťažkostiam pri zosúladovaní zásady integrity údajov a obmedzenia účelu (odd. II ods. 5 prílohy II) so zásadou možnosti voľby (odd. II ods. 2 prílohy II), lebo v prvej sa uvádza, že údaje nemožno spracúvať spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s účelmi, na ktoré boli zhromaždené, zatiaľ čo

²⁴ Skupina WP29 si všimla, že sa používajú aj niektoré ďalšie výrazy: „využívanie údajov nie je zlučiteľné s“ [odd. III ods. 14 písm. b) bod ii) prílohy II], „využívať na rôzne účely“ [odd. III ods. 9 písm. b) bod i) prílohy II], „využíja takéto informácie na účel iný ako ten, na ktorý boli tieto informácie pôvodne zhromaždené“ [odd. II ods. 1 písm. b) prílohy II]. Táto nejasnosť by mohla viesť k neexistencii dostatočných záruk, pokiaľ ide o zásadu obmedzenia účelu.

v druhej sa stanovuje mechanizmus vyjadrenia nesúhlasu v prípade, že údaje sú spracovávané na účely, ktoré sú podstatne odlišné od pôvodného účelu.

Zásadu možnosti voľby teda možno chápať tak, že umožňuje ďalšie nezlučiteľné spracovanie²⁵. Podľa skupiny WP29 sa musí výslovne uviesť, že organizácia nebude oprávnená spracúvať údaje na podstatne odlišné účely, ak sú tieto účely nezlučiteľné podľa zásady obmedzenia účelu. Inými slovami, malo by sa jasne uviesť, že zásada možnosti voľby nie je výnimkou z obmedzenia účelu.

V každom prípade platí aj to, že ak ďalšie spracovanie možno považovať za zlučiteľné, mali by platiť aj zásady oznámenia a možnosti voľby.

2.2.5 Výnimky pre novinárov

Výnimky pre novinárov v súvislosti so spracovaním osobných údajov sú uvedené v doplnkovej zásade 2 (odd. III ods. 2 prílohy II). Je zrejmé, že tieto ustanovenia odzrkadľujú ústavnú ochranu slobody prejavu v USA. V dokumentoch k štítu na ochranu osobných údajov sa preto uvádza, že osobné „informácie nájdené v už uverejnenom materiáli rozšírenom z mediálnych archívov nepodliehajú požiadavkám zásad štítu na ochranu osobných údajov“ [odd. III ods. 2 písm. b) prílohy II]. Zdá sa, že táto výnimka zahŕňa všetko ďalšie spracovanie akýmkoľvek prevádzkovateľom alebo spracovateľom, teda nie je obmedzená na ďalšie spracovanie na novinárske účely. Ako už bolo uvedené v liste podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, skupina WP29 by uprednostnila obmedzenejší prístup k výnimkám pre novinárov, ktorý by bol viac v súlade so zásadou uplatňovanou v EÚ, ako aj s právom na vyradenie zo zoznamu vyplývajúcim z rozsudku vo veci Google Spain²⁶.

2.2.5 Právo dotknutých osôb na prístup, opravu a vymazanie

Podľa štítu na ochranu osobných údajov majú fyzické osoby právo získať *potvrdenie* o tom, či organizácia spracúva ich údaje, a právo *získať* takéto údaje [odd. III ods. 8 písm. a) bod i) prílohy II]. Povinnosť organizácií odpovedať na žiadosti fyzických osôb týkajúce sa účelov spracovania, kategórií príslušných osobných údajov a príjemcov či kategórií príjemcov, ktorým sa osobné údaje poskytujú, je však pomerne slabá. Skupina WP29 sa domnieva, že podrobnosti, ktoré sa majú poskytnúť dotknutej osobe, by mali byť uvedené v hlavnej časti textu, nielen v poznámke pod čiarou, a musia byť stanovené ako jasná povinnosť [v súvislosti s odd. III ods. 8 písm. a) bodom i) zarážkou 1 prílohy II].

Podľa doplnkovej zásady 8 „prístup k osobným informáciám sa musí poskytnúť len vtedy, ak organizácia dané informácie uchováva“ [odd. III ods. 8 písm. d) bod ii) prílohy II]. Toto pravidlo by sa nemalo vykladať reštriktívne v tom zmysle, že v zásade sa musí poskytnúť prístup k údajom, ktoré organizácia akýmkoľvek spôsobom spracúva, nielen uchováva.

²⁵ Pozri aj poznámku v súvislosti so zásadou možnosti voľby. Skupina WP29 sa domnieva, že tým, že pravidlá upravujúce ďalší prenos (odd. II ods. 3 prílohy II) odkazujú len na zásadu možnosti voľby, a nie na zásadu obmedzenia účelu, sa zvyšuje riziko takého chápania.

²⁶ Vec C-131/12 – Google Spain/Agencia Española de Protección de Datos a Mario Costeja González, 13. mája 2014.

V záujme účinnosti práva na prístup je preto dôležité jasne stanoviť, že „uchováva“ znamená „spracúva“ v zmysle vymedzenia uvedeného v odd. I ods. 8 písm. b) prílohy II. Uplatňovanie tohto pravidla by sa malo dôkladne preskúmať počas spoločného preskúmania štítu na ochranu osobných údajov.

Pretrvávajú výhrady, pokiaľ ide o zoznam výnimiek uvedených v odd. III ods. 8 písm. e) bode i) prílohy II, ktorý je podobný tomu, ktorý obsahovala často kladená otázka 8 v systéme bezpečného prístavu, a ktorý skôr presúva rovnováhu smerom k záujmom organizácií. V tomto zmysle nebude fyzickým osobám poskytnutý prístup k ich osobným údajom z týchto dôvodov: „porušovanie profesionálnej výsady alebo povinnosti“ [odd. III ods. 8 písm. e) bod 3 prílohy II], „ovplyvňovanie vyšetrovania bezpečnosti pri práci alebo konania vo veci pracovných sťažností alebo v súvislosti s plánovaním zmien v obsadzovaní funkcií v rámci určitej spoločnosti a s reorganizáciou určitej spoločnosti“ [odd. III ods. 8 písm. e) bod 4 prílohy II] a „porušenie potrebnej dôvernosti v súvislosti s monitorovaním, kontrolou alebo regulačnými funkciami súvisiacimi s dobrým hospodárskym alebo finančným riadením, alebo porušovanie dôvernosti budúcich alebo prebiehajúcich rokovaní s účasťou organizácie“ [odd. III ods. 8 písm. e) bod 5 prílohy II]. Tieto dôvody by sa mali chápať ako doplňujúce všeobecnú výnimku týkajúcu sa dôverných obchodných informácií uvedenú v odd. III ods. 8 písm. c) prílohy II. Fyzická osoba teda v uvedených situáciách nikdy nebude mať prístup k svojim údajom, lebo sa nevytvorila rovnováha medzi právami a záujmami fyzickej osoby a organizácie v záujme vyriešenia otázky žiadostí o prístup.

Skupina WP29 pripomína, že fyzické osoby majú podľa článku 8 ods. 2 charty právo na prístup k svojim údajom. Hoci nejde o absolútne právo, je zásadné pre právo na ochranu osobných údajov, lebo umožňuje výkon ďalších práv dotknutej osoby, napríklad práva na opravu a vymazanie.

Pokiaľ ide o právo na opravu a vymazanie, skupina WP29 víta výrazné zlepšenie, ktoré predstavujú zásady štítu na ochranu osobných údajov v porovnaní so zásadami systému bezpečného prístavu za predpokladu, že uvedené práva sa neuplatňujú len v situáciách, keď sú údaje nepresné, ale aj vtedy, keď boli údaje spracované v rozpore so zásadami (odd. II ods. 6 prílohy II).

2.2.6 Náprava, presadzovanie a zodpovednosť (nápravné mechanizmy)

a) Účinný výkon práv fyzických osôb z EÚ na nápravu

Skupina WP29 oceňuje záväzky orgánov USA, pokiaľ ide o rôzne vrstvy nápravného mechanizmu. Vzhľadom na zložitosť a nejasnosť celkovej architektúry mechanizmu sa však skupina WP29 obáva, že v praxi by účinný výkon práva dotknutej osoby mohol byť narušený. Skupina WP29 poukazuje na to, že kvalita nápravného mechanizmu by mala mať prednosť pred množstvom mechanizmov dostupných fyzickým osobám z EÚ. Existujú takisto výhrady v súvislosti s tým, že v rámci väčšiny nápravných mechanizmov, ak nie všetkých, sa predpokladá konanie v USA, čím sa komplikuje monitorovanie tohto konania orgánmi pre ochranu osobných údajov z EÚ.

Nápravny mechanizmus stanovený v štíte na ochranu osobných údajov sa v podstate v prvom rade zameriava na možnosť dotknutej osoby „obhájiť svoje práva a riešiť prípady nedodržiavania zásad ochrany súkromia prostredníctvom priamych kontaktov so spoločnosťou v USA, ktorá osvedčila svoje dodržiavanie zásad“²⁷. Organizácie navyše musia určiť nezávislý orgán na riešenie sporov, ktorý bude vyšetrovať a riešiť jednotlivé sťažnosti. Skupina WP29 víta skutočnosť, že pre fyzickú osobu to nebude znamenať žiadne náklady.

Alternatívne by sa sťažnosti mohli podávať priamo Federálnej obchodnej komisii, aj keď nemá žiadnu povinnosť zaoberať sa nimi. Orgán pre ochranu osobných údajov by takisto mohol sťažnosť postúpiť a ministerstvo obchodu sa zaviazalo skúmať sťažnosti a vyvinúť maximálne úsilie o uľahčenie ich vybavenia (príloha I), pričom Federálna obchodná komisia sa týmito postúpenými sťažnosťami bude „zaoberať prioritne“ [odd. III ods. 7 písm. e) prílohy II]. Prioritné vybavovanie sťažností zo strany FTC však nedáva dotknutej osobe žiadnu istotu, že jej sťažnosti sa vyriešia.

Poslednou možnosťou pre fyzické osoby bude využitie záväzného rozhodcovského konania. Arbitrážny výbor bude sídliť v USA a bude podliehať kontrole súdmi USA.

Štít na ochranu osobných údajov ponúka organizáciám aj možnosť rozhodnúť sa pre spoluprácu s orgánmi pre ochranu osobných údajov z EÚ [odd. III ods. 5 písm. a) prílohy II]. To je dokonca povinné pri údajoch o ľudských zdrojoch zhromaždených v súvislosti s pracovnoprávnymi vzťahmi [odd. III ods. 9 písm. d) bod ii) prílohy II]. V takom prípade sa alternatívne riešenie sporov (ARS) nebude dať využiť [odd. III ods. 5 písm. a) prílohy II]. V štíte na ochranu osobných údajov nie je jasne stanovené, ako bude spolupráca s orgánmi pre ochranu osobných údajov z EÚ prebiehať v praxi. Najmä nie je jasné, či sa výbor bude zaoberať všetkými prípadmi alebo sa každým jednotlivým prípadom bude zaoberať iný výbor.

Skupina WP29 sa domnieva, že rozhodnutie o primeranosti musí obsahovať viac podrobností o právomoci orgánu pre ochranu osobných údajov pri riešení sťažností. Tá zrejme závisí od kvalifikácie organizácie, ale nie je jasné, akým spôsobom.

Ak organizácia pôsobí ako zástupca konajúci v mene prevádzkovateľa z EÚ, fyzické osoby budú mať v každom prípade možnosť podať sťažnosť príslušnému orgánu pre ochranu osobných údajov z EÚ. Situácia bude podobná v prípade spracovania údajov o ľudských zdrojoch i iných obchodných údajov.

Ak organizácia zapojená do štítu na ochranu osobných údajov pôsobí ako prevádzkovateľ, právomoc orgánu pre ochranu osobných údajov zaoberať sa sťažnosťou bude obmedzená na spracovanie podliehajúce právu EÚ (spracovanie v rámci zodpovednosti prevádzkovateľa z EÚ – vrátane spoločnej kontroly s organizáciou z USA – alebo v prípade, že organizácia zapojená do štítu na ochranu osobných údajov priamo podlieha právu EÚ, napríklad preto, lebo používa zariadenie v EÚ). Na spracovanie údajov vykonávané len podľa práva USA sa budú vzťahovať výhradne mechanizmy štítu na ochranu osobných údajov. V záujme prekonania jazykových bariér a nedostatočných poznatkov o právnom systéme USA by

²⁷ Európska komisia, návrh rozhodnutia o primeranosti, ods. 30.

mohlo byť užitočné, ak by orgány pre ochranu osobných údajov z EÚ boli oprávnené pôsobiť ako sprostredkovatelia pri sťažnostiach fyzických osôb, prípadne im pomáhať v konaniach ARS s organizáciami z USA alebo pri ich kontaktoch s orgánmi USA, ak to orgán pre ochranu osobných údajov považuje za vhodné.

Skupina WP29 zdôrazňuje, že mechanizmus vysvetlený v štíte na ochranu osobných údajov sa neriadi skorším odporúčaním, podľa ktorého by fyzické osoby z EÚ mali mať „možnosť uplatniť si nároky na náhradu škody v Európskej únii“ a mali by mať „právo podať návrh na priznanie nároku na príslušnom vnútroštátnom súde EÚ“²⁸. Bolo by vhodné, aby organizácie zapojené do štítu na ochranu osobných údajov boli povinné zaradiť túto možnosť do svojich podmienok ochrany súkromia.

V záujme zabezpečenia účinnosti skupina WP29 odporúča, aby systém prednostne umožňoval orgánom pre ochranu údajov z EÚ zastupovať dotknuté osoby a konať v ich mene alebo ako sprostredkovateľ. Prípadne by mal obsahovať osobitné doložky o právomoci oprávňujúce dotknuté osoby uplatňovať si svoje práva v Európe.

b) Rozhodcovské konanie

O konečnej forme rozhodcovského konania sa ešte nerozhodlo, čo sťažuje posúdenie zo strany skupiny WP29. Keďže sa zdá, že rozhodcovský systém bude podliehať právu USA a že jediným jazykom konania bude angličtina, orgány pre ochranu osobných údajov z EÚ môžu žiadať, aby mali nárok pomáhať fyzickým osobám v konaní.

Rozhodcovské konanie bolo navyše zavedené preto, lebo neexistuje žiadna záruka, že sťažnosť sa bude riešiť, keďže FTC nemá povinnosť zaoberať sa každou sťažnosťou. Skupina WP29 konštatuje, že ak by fyzická osoba z EÚ potrebovala pomoc právneho zástupcu, musela by náklady naňho hradiť sama, čo by mohlo fyzickým osobám brániť v podaní sťažnosti v rozhodcovskom konaní.

c) Dohľad nad nápravnými mechanizmami, ich presadzovanie a účinnosť

Podmienky na zapojenie sa do štítu

Podľa Súdneho dvora EÚ „dôveryhodnosť takéhoto systému [...] spočíva najmä na zavedení efektívnych mechanizmov odhalenia a dozoru, ktoré umožnia v praxi identifikovať a potrestať prípadné porušenia pravidiel zaisťujúcich ochranu základných práv [...]“²⁹.

Skupina WP29 konštatuje, že úloha ministerstva obchodu v procese osvedčovania v rámci štítu na ochranu osobných údajov sa zdá byť obmedzená len na kontrolu úplnosti dokumentov. Hoci skupina WP29 uznáva, že z osvedčovania samotnou organizáciou nevyplýva systematická *a priori* kontrola dodržiavania podmienok ochrany súkromia, ministerstvo obchodu by sa malo prinajmenšom zaviazat' k systematickému overovaniu, či podmienky ochrany súkromia zahŕňajú všetky zásady štítu na ochranu osobných údajov.

²⁸ Pozri list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014.

²⁹ Súdny dvor EÚ, Schrems, bod 81.

Tento záväzok je uvedený v návrhu rozhodnutia o primeranosti, ale nemožno ho jednoznačne identifikovať vo vyhlásení ministerstva obchodu³⁰.

Porušenie zásad štítu na ochranu osobných údajov by mohlo dlho zostať nepovšimnuté a mohlo by sa odhaliť až po tom, ako by bola spôsobená vážna ujma na základných právach dotknutej osoby, ktorá by sa už nemusela dať napraviť. Tento prístup by preto mohol byť v rozpore s európskou zásadou predbežnej opatrnosti.

Transparentnosť prostredníctvom zoznamu organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov a záznam organizácií vyradených zo zoznamu

V súvislosti s transparentnosťou voči dotknutej osobe sa dosiahlo značné zlepšenie. Okrem všetkých organizácií z USA, ktoré predložili svoje osvedčenie ministerstvu obchodu, bude nový zoznam organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov obsahovať aj záznamy o všetkých organizáciách vyradených z tohto zoznamu vrátane odôvodnenia vyradenia³¹. Webová lokalita ministerstva obchodu týkajúca sa štítu na ochranu osobných údajov bude navyše viac orientovaná na cieľové skupiny: bude uľahčovať overenie druhu informácií, na ktoré sa vzťahuje osvedčenie organizácie, ako aj podmienok ochrany súkromia, ktoré sa vzťahujú na zahrnuté informácie, a metódy, ktorou organizácia overuje jeho súlad so zásadami³². Skupina WP29 víta skutočnosť, že sa teraz výslovne uvádza, že ministerstvo obchodu overí, či spoločnosti, ktoré majú verejné webové lokality, na nich zverejňujú svoje podmienky ochrany súkromia, prípadne, ak ich nemajú, kde sú podmienky ochrany súkromia dostupné verejnosti³³. Dokumenty obsahujú aj viac informácií o obsahu podmienok ochrany súkromia³⁴.

Skupina WP29 sa domnieva, že problém môže nastať v prípade, že organizácia, ktorá sa už nachádza na zozname organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov, následne rozšíri svoje osvedčenie na ďalšie kategórie údajov. V takých prípadoch zoznam nebude odzrkadľovať rôzne obdobia uplatňovania zásad na rôzne kategórie údajov. Tým vzniká riziko, že fyzické osoby a podniky z EÚ nebudú môcť plne posúdiť, či sa na konkrétny súbor údajov skutočne vzťahujú zásady štítu na ochranu osobných údajov, a ak áno, odkedy. Aby sa odstránil tento nedostatok, pracovná skupina odporúča, aby sa v zázname organizácie v zozname organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov uvádzali dátumy nadobudnutia účinnosti osvedčenia samostatne za každú kategóriu osobných údajov.

Skupina WP29 víta skutočnosť, že ministerstvo obchodu bude viesť záznamy o organizáciách, ktoré boli vyradené zo zoznamu organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov, a že tieto záznamy budú obsahovať vysvetlenie, že tieto organizácie už

³⁰ Európska komisia, návrh rozhodnutia o primeranosti, odsek 34.

³¹ Príloha I, s. 5 a odd. II ods. 1 prílohy II. Skupina WP29 odkazuje aj na štvrté odporúčanie Komisie uvedené v oznámení COM(2013) 847, ako aj na list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, najmä na bod 5 časti „Transparentnosť“.

³² Príloha I, s. 8. Skupina WP29 odkazuje aj na svoj list podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, najmä na bod 2 časti „Transparentnosť“.

³³ Príloha I, s. 3 a 4. Skupina WP29 odkazuje aj na prvé odporúčanie Komisie uvedené v oznámení COM(2013) 847, ako aj na list skupiny WP29 podpredsedníčke Redingovej z 10. apríla 2014, najmä na bod 3 časti „Transparentnosť“.

³⁴ Príloha I, s. 5 a 6 a odd. III ods. 6 prílohy II.

nemajú nárok na využívanie výhod štítu na ochranu osobných údajov, ale musia naďalej uplatňovať zásady na osobné údaje, ktoré prijali v čase, keď boli organizáciou osvedčenou v rámci štítu na ochranu osobných údajov, pokiaľ budú tieto údaje uchovávať (príloha I, s. 3). Keďže sa však niektoré organizácie, ktoré boli vyradené zo zoznamu organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov, môžu rozhodnúť vrátiť alebo vymazať údaje prijaté v rámci štítu na ochranu osobných údajov, zatiaľ čo iné organizácie si údaje, ktoré prijali v rámci štítu, nechajú, je dôležité zabezpečiť pre fyzické osoby väčšiu transparentnosť v súvislosti s týmto problémom. Preto by sa v záznamoch o spoločnostiach vedených ministerstvom obchodu malo uvádzať, či organizácia stále uchováva osobné údaje prijaté v rámci štítu na ochranu osobných údajov alebo či tieto údaje vrátila alebo vymazala. Ak organizácia tieto údaje stále uchováva, v zázname by malo byť výslovne uvedené, že organizácia musí na tieto údaje aj naďalej uplatňovať zásady.

V záznamoch vedeným ministerstvom obchodu by sa navyše malo uvádzať, že tieto organizácie už nemajú nárok využívať výhody štítu na ochranu osobných údajov pri nových prenosoch, čo znamená, že organizácia už nesmie prijímať osobné údaje z EÚ podľa zásad.

Postupy overovania

Ak chce organizácia overiť, že osvedčenie samotnou organizáciou je v praxi účinné, môže vykonať vlastné posúdenie súladu alebo ho dať vykonať externému posudzovateľovi. Skupina WP29 ľutuje, že odborná príprava zamestnancov sa vyžaduje iba v prípade, keď sa organizácia rozhodne pre overenie formou posúdenia vykonaného samotnou organizáciou [odd. III ods. 7 písm. c) prílohy II]. Takisto sa zdá, že kontrola, či sú podmienky presné, úplné, oznámené na viditeľnom mieste, vykonávané a prístupné, sa vyžaduje iba v prípade, že organizácia sa rozhodne pre vnútorné preskúmanie (posúdenie vykonávané samotnou organizáciou), a že preskúmanie vonkajším mechanizmom je obmedzené iba na súlad s podmienkami ochrany súkromia organizácie.

A posteriori

Skupina WP29 víta skutočnosť, že FTC a ministerstvo obchodu majú vyšetrovacie právomoci v prípadoch sťažností. Skupina WP29 navyše berie na vedomie, že ministerstvo obchodu bude mať možnosť vykonávať overenia *ex officio*, a to najmä prostredníctvom zasielania dotazníkov. Skupina WP29 by sa však chcela uistiť, že tento prístup stačí na splnenie požiadavky Súdneho dvora EÚ na účinné mechanizmy odhaľovania porušenia pravidiel a dohľadu. Skupina WP29 má však stále otázky týkajúce sa presnej právomoci orgánov presadzovania práva USA, pokiaľ ide o vykonávanie kontrol na mieste v priestoroch organizácií, ktoré osvedčili svoje dodržiavanie zásad štítu, s cieľom vyšetriť prípady porušenia týchto zásad, v súvislosti s tým, ako možno na území USA získať *exequatur* (oprávnenie na vykonanie) rozhodnutia orgánu EÚ, a s tým, či sú sankcie v rámci štítu na ochranu osobných údajov v praxi odstrašujúce.

2.2.7 Spracovanie údajov o ľudských zdrojoch

Rozsah pôsobnosti

Doplnková zásada 9 (odd. III ods. 9 prílohy II) sa vzťahuje na osobné informácie o zamestnancovi (bývalom alebo súčasnom) zhromažďované v rámci pracovného pomeru. Podľa znenia doplnkovej zásady 9 písm. a) bodu ii) sa zásady štítu na ochranu osobných údajov uplatňujú len vtedy, „keď sa prenášajú identifikované záznamy alebo keď sa poskytuje prístup k takýmto záznamom“. Tento pojem „identifikovaný záznam“ nie je v súlade s vymedzením pojmu „osobné údaje“ podľa odd. I ods. 8 písm. a) prílohy II, ktorý zahŕňa „údaje o identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osobe“, a teda nie je v súlade s vymedzením použitým v smernici³⁵.

V doplnkovej zásade 9 písm. a) bode ii) sa uvádza, že „štatistické výkazy založené na súhrnných údajoch o zamestnancoch, ktoré neobsahujú žiadne osobné údaje, a využívaní anonymizovaných údajov nepredstavujú ohrozenie súkromia“. Toto tvrdenie je v rozpore s viacerými stanoviskami vydanými skupinou WP29. Skupina WP29 by chcela zdôrazniť, že súhrnné údaje možno stále znova identifikovať, a preto sa musia považovať za osobné údaje³⁶.

³⁵ Ako už bolo zdôraznené, obmedzenie na záznamy, ktoré sa „prenášajú alebo sprístupňujú“, nie je v súlade ani s pojmom „spracovanie“ [odd. I ods. 8 písm. b) prílohy II].

³⁶ Pozri stanovisko 4/2007 k pojmu osobné údaje, ako aj stanovisko 05/2014 k technikám anonymizácie.

Oznámenie, možnosť voľby a obmedzenie účelu

Doplnková zásada 9 písm. b) bod i) poskytuje príklad uplatnenia zásad oznámenia a možnosti voľby, keď sa údaje o ľudských zdrojoch použijú na iné účely. Príklad sa týka organizácie v USA, ktorá chce „využiť osobné informácie zhromaždené v rámci pracovnoprávneho vzťahu na účely nesúvisiace s pracovnoprávnymi vzťahmi, ako napríklad na marketingovú komunikáciu“. V tomto scenári je zmena účelu povolená na základe podmienky dodržiavania zásady oznámenia a možnosti voľby. Podľa skupiny WP29 sa ďalšie spracovanie údajov o ľudských zdrojoch na účely priameho marketingu bude vo väčšine prípadov musieť považovať za nezlučiteľný účel, a teda bude v rozpore so zásadou obmedzenia účelu [odd. II ods. 5 písm. a) prílohy II]. Skupina WP29 sa navyše domnieva, že možnosť voľby nemôže byť vhodným základom pre „súhlas“ (vyjadrenie nesúhlasu) zamestnanca so zmenou účelu v súvislosti s pracovným pomerom, v prípade ktorého taký súhlas nemusí byť úplne slobodný.

Skupina WP29 má silné pochybnosti o tom, či je hlavný dôraz štítu na ochranu osobných údajov na zásadu možnosti voľby ako na podmienku ďalšieho použitia údajov na iný účel v súlade s usmerneniami OECD o ochrane súkromia, lebo neexistujú žiadne dostatočné záruky, ktoré by zabránili tomu, aby sa tento mechanizmus vyjadrenia nesúhlasu použil na ďalšie nezlučiteľné spracovanie. Doplnková zásada 9 písm. b) bod iv) obsahuje širokú a výslovnú výnimku zo zásad oznámenia a možnosti voľby „v miere a v lehote potrebnej na to, aby nebola dotknutá schopnosť organizácie uskutočňovať povýšenia, menovania alebo prijímať iné podobné pracovnoprávne rozhodnutia“. Po prvé, použitie údajov o ľudských zdrojoch na tieto účely by malo byť výslovne uvedené už pri zbere údajov. Formulácia „iné podobné pracovnoprávne rozhodnutia“ je okrem toho príliš nejasná a príliš široká. To bude mať za následok, že údaje o ľudských zdrojoch budú úplne vyňaté zo zásad oznámenia a možnosti voľby, ak sa budú spracúvať v rámci pracovnoprávneho vzťahu. Pojem je taký široký, že neumožňuje posúdenie, či je ďalšie použitie zlučiteľné s pôvodným účelom. Skupina WP29 odporúča vypustenie tejto výnimky.

Právo na prístup

Doplnková zásada 9 písm. e) bod i) obsahuje aj výnimku z uplatňovania zásady prístupu alebo z nutnosti uzavrieť zmluvu s prevádzkovateľom, ktorý je treťou stranou, pokiaľ ide o údaje o ľudských zdrojoch, ak sa vzťahujú na príležitostné prevádzkové potreby spojené s pracovnoprávnymi vzťahmi, ako je napríklad rezervácia leteniek, hotelovej izby alebo poistné krytie, prenosy osobných údajov malého počtu zamestnancov a za predpokladu, že sú dodržané zásady oznámenia a možnosti voľby. Skupina WP29 nevidí žiadne rozumné odôvodnenie tejto výnimky a odporúča tento bod vypustiť.

2.2.8 Farmaceutické výrobky a liečivá

Rozsah pôsobnosti

Podľa štítu na ochranu osobných údajov prenosy kľúčom kódovaných údajov z Európskej únie do USA týkajúcich sa farmaceutických výrobkov a liečiv nepredstavujú prenosy, na

ktoré sa vzťahuje štít na ochranu osobných údajov [odd. III ods. 14 písm. g) bod i) prílohy II]. Na prenos kľúčom kódovaných údajov sa však vzťahuje ochrana podľa európskych právnych predpisov na ochranu údajov. To znamená, že štít na ochranu osobných údajov sa v praxi nemôže vzťahovať na tieto prenosy. Skupina WP29 vyzýva Európsku komisiu, aby výslovne zabezpečila, aby sa návrh rozhodnutia o primeranosti nevzťahoval na prenos kľúčom kódovaných údajov na farmaceutické alebo lekárske účely, pričom na tieto prenosy sa tak musia vzťahovať iné záruky, napríklad štandardné zmluvné doložky alebo záväzné vnútropodnikové pravidlá. Skupina WP29 navrhuje, aby sa táto otázka v konečnom rozhodnutí o primeranosti objasnila.

Prenosy na účely regulácie a dohľadu [odd. III ods. 14 písm. d) prílohy II]

Skupina WP29 je znepokojená tým, že na základe týchto ustanovení sa osobné údaje, ktoré sú vzhľadom na svoj lekársky charakter väčšinou citlivej povahy, budú môcť prenášať regulačným orgánom v USA. Keďže štít na ochranu osobných údajov je určený na prenos údajov medzi súkromnými subjektmi, zdá sa, že verejný orgán, napríklad regulačný orgán v USA, nie je oprávnený osvedčiť svoje dodržiavanie zásad štítu na ochranu osobných údajov, čo vyvoláva otázku primeranej ochrany údajov pri týchto prenosoch. Ak je nutné vykonávať takéto prenosy na regulačné účely, musia sa prijať vhodné opatrenia na zabezpečenie nepretržitej ochrany základných práv dotknutých osôb z EÚ. Skupina WP29 zdôrazňuje, že návrh rozhodnutia o primeranosti neobsahuje v tejto súvislosti žiadne zistenia. Skupina WP29 preto nemá žiadnu záruku, že citlivé údaje dotknutých osôb z EÚ budú v tomto kontexte dostatočne chránené.

Skupina WP29 ďalej konštatuje, že nerozumie tomu, prečo je účel „marketingu“ uvedený ako príklad spracovania na budúci vedecký výskum. Nejasný je aj dôvod uvedenia ďalších prenosov na iné miesta, kde má určitá spoločnosť prevádzky, a iné vedecké pracoviská [odd. III ods. 14 písm. d) prílohy II] v časti „Prenosy na účely regulácie a dohľadu“. Tieto otázky si v konečnom rozhodnutí o primeranosti vyžadujú objasnenie.

Monitorovanie bezpečnosti a účinnosti liekov (vrátane správ vládnych organizáciám) a sledovanie stavu pacientov užívajúcich určité lieky alebo používajúcich zdravotnícke pomôcky

Štít na ochranu osobných údajov obsahuje výnimku zo zásad oznámenia, možnosti voľby, ďalšieho prenosu a prístupu, pokiaľ dodržiavanie zásady zasahuje do dodržiavania regulačných požiadaviek. Návrh rozhodnutia o primeranosti neobsahuje žiadne zistenia, pokiaľ ide o situáciu, keď zásady ochrany súkromia zasahujú do dodržiavania regulačných požiadaviek. Skupina WP29 síce dokáže pochopiť, že vládne vyšetrovania môžu odôvodniť obmedzenie zásady oznámenia a práva na prístup v záujme ochrany vyšetrovania, nevidí však žiadne dôvody, ktoré môžu odôvodniť také široké výnimky, keď spracovanie vykonáva organizácia alebo tretia strana v súkromnom sektore. Napríklad, keďže liečba pacientov je čoraz individuálnejšia, taká široká výnimka zo zásad ochrany súkromia v prípade sledovania stavu pacientov užívajúcich určité lieky alebo používajúcich zdravotnícke pomôcky je neprijateľná, lebo tento druh starostlivosti sa stane bežným. To platí aj vtedy, keď údaje

používajú farmaceutické spoločnosti na účely monitorovania bezpečnosti a účinnosti liekov (skúšanie alebo predaj nových liekov).

2.2.9 Verejne dostupné informácie

Výnimka z práva na prístup v prípade verejne dostupných informácií a informácií z verejných záznamov [odd. III ods. 15 písm. d) a e) prílohy II] vzbudzuje obavy v prípadoch, keď chce fyzická osoba pri uplatňovaní svojho práva na prístup vedieť, či o nej konkrétny prevádzkovateľ spracúva údaje a o aké údaje ide, aby mohla kontrolovať spracovanie svojich údajov. Skupina WP29 opakovane uviedla, že podľa práva EÚ majú dotknuté osoby vždy právo na prístup k svojim údajom a v prípade potreby aj právo požiadať o opravu alebo vymazanie údajov, ak tieto údaje neboli spracované v súlade so zákonom alebo ak sú neúplné alebo nepresné, bez ohľadu na to, či boli tieto osobné údaje zverejnené³⁷. Ak je žiadosť fyzickej osoby o prístup zamietnutá s odôvodnením, že údaje boli získané z verejne dostupných zdrojov alebo verejných záznamov, fyzická osoba stratí možnosť kontrolovať správnosť údajov a to, či boli údaje pôvodne zverejnené v súlade so zákonom.

Podľa štítu na ochranu osobných údajov sa však na verejné záznamy a verejne dostupné informácie vzťahuje výnimka zo zásad oznámenia, možnosti voľby, prístupu a zodpovednosti za ďalšie prenosy [odd. II ods. 15 písm. b) prílohy II]. Tieto výnimky sa zdajú v porovnaní so smernicou príliš široké a vyvolávajú obavy, lebo okrem iného narúšajú možnosti fyzických osôb kontrolovať správnosť ich údajov a obmedziť ich šírenie.

2.3 Závery

Skupina WP29 oceňuje, že orgány USA a Európska komisia dosiahli výrazné zlepšenie obchodných aspektov prenosu údajov medzi dvoma kontinentmi. Vzhľadom na uvedenú analýzu však skupina WP29 konštatuje, že obchodná časť štítu na ochranu osobných údajov si vyžaduje v mnohých bodoch ďalšie objasnenie. Obavy vyvoláva napríklad neexistencia jasnej zásady v súvislosti s uchovávaním údajov. Z tohto dôvodu má skupina WP29 vážne obavy v súvislosti s tým, či štít na ochranu osobných údajov dokáže zabezpečiť úroveň ochrany, ktorá je v podstate rovnocenná ochrane v EÚ.

V rozhodnutí o primeranosti sa musia podrobnejšie objasniť zásady obmedzenia účelu a možnosti voľby. Stále existuje aj riziko nedostatkov, pokiaľ ide o viaceré zásady, najmä v súvislosti s ďalšími prenosmi, mechanizmom vybavovania sťažností a spracovaním údajov o ľudských zdrojoch alebo farmaceutických údajov. Navyše je potrebné ďalej rozpracovať spôsoby, akými sa majú zásady štítu na ochranu osobných údajov uplatňovať na spracovateľov (zástupcov), a osobitnú pozornosť treba venovať zabezpečeniu používania jasnej a jednoznačnej terminológie.

³⁷ Pozri WP20, s. 4.

3. POSÚDENIE ZÁRUK NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI V NÁVRHU ROZHODNUTIA O PRIMERANOSTI

3.1 Záruky a obmedzenia vzťahujúce sa na národné bezpečnostné orgány USA

Zásahy do základných práv na súkromný život a ochranu údajov môžu byť prípustné za predpokladu, že sú opodstatnené v demokratickej spoločnosti. To znamená, že zásady ochrany súkromia nie sú absolútne a že môžu existovať výnimky, ale iba ak sú splnené príslušné (základné) záruky. V súlade s cieľom posilniť ochranu súkromia by sa organizácie mali okrem toho usilovať o plnohodnotné a transparentné uplatňovanie zásad vrátane toho, že vo svojich podmienkach ochrany súkromia uvedú, v ktorých prípadoch sa budú pravidelne uplatňovať výnimky zo zásad povolené v právnom rámci USA. Z tých istých dôvodov sa predpokladá, že v prípadoch, keď je v súlade so zásadami a/alebo s právom USA možná voľba medzi určitými alternatívami, si organizácie podľa možnosti zvolia vyššiu úroveň ochrany.

V odd. I ods. 5 prílohy II sa uvádza, že „dodržiavanie týchto zásad môže byť obmedzené: a) na mieru potrebnú na splnenie požiadaviek národnej bezpečnosti, verejného záujmu alebo presadzovania práva; b) zákonmi, nariadeniami vlády alebo judikatúrou, ktoré stanovujú protichodné povinnosti alebo výslovné oprávnenia, za predpokladu, že pri vykonávaní každého takéhoto oprávnenia môže organizácia preukázať, že jej nedodržiavanie zásad je obmedzené do tej miery, ktorá je potrebná na splnenie nadradených oprávnených záujmov, na ktoré má takéto oprávnenie slúžiť; alebo c) ak účinok určitej smernice alebo právnych predpisov členského štátu umožňuje výnimky alebo odchýlky, za predpokladu, že takéto výnimky alebo odchýlky sa uplatňujú v porovnateľných súvislostiach.“

Otázka je, či sú výnimky uvedené v prílohe II opodstatnené v demokratickej spoločnosti. Komisia podľa návrhu rozhodnutia o primeranosti štítu na ochranu osobných údajov dospela k záveru, že „v USA existujú platné pravidlá, ktorých cieľom je obmedziť akékoľvek zásahy do základných práv osôb, ktorých osobné údaje sa prenášajú v rámci štítu na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA, na účely národnej bezpečnosti na to, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie príslušného legitímneho cieľa“³⁸.

Skupina WP29 s použitím rámca opísaného v oddiele 1.2 tohto stanoviska a so zreteľom na vyhlásenia orgánov USA a zistenia Komisie posúdila existujúci právny rámec USA a postupy spravodajských služieb v USA, ako aj podmienky, za ktorých umožňujú zásahy do základných práv na rešpektovanie súkromného života a ochranu údajov, ktoré sú chránené v európskom právnom rámci. Toto posúdenie je založené na analýze prezidentskej politickej smernice 28 (ďalej aj „PPD-28“), vykonávacieho nariadenia č. 12333 (ďalej aj „EO12333“) a rôznych právnych základov stanovených v zákone o sledovaní v rámci zahraničného spravodajstva (Foreign Intelligence Surveillance Act – FISA, oddiel 104, oddiel 402, oddiel 215, oddiel 501 a oddiel 702). Skupina WP29 sa opiera o prílohu VI k štítu na ochranu

³⁸ Návrh rozhodnutia Komisie o primeranosti podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o primeranosti ochrany poskytovanej štítom na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA, odsek 75.

osobných údajov obsahujúcu list pripravený Úradom riaditeľa národnej spravodajskej služby (ODNI), ktorý sa týka záruk a obmedzení uplatniteľných na národné bezpečnostné orgány USA a ktorý obsahuje zhrnutie informácií poskytnutých Európskej komisii v súvislosti s činnosťami USA zameranými na činnosti zberu v rámci signálového spravodajstva.

3.2 Záruka A – spracovanie musí byť v súlade so zákonom a založené na jasných, presných a prístupných pravidlách

Podľa európskeho práva musí byť zásah v súlade s právnymi predpismi, zavedenými politikami a postupmi a musí byť dostatočne jasný a prístupný (v rámci priestoru na voľné uváženie poskytnutého jednotlivým krajinám), aby občanom poskytoval náležité informácie o okolnostiach a podmienkach, za ktorých sú orgány verejnej moci splnomocnené prijímať opatrenia sledovania³⁹.

Skupina WP29 berie na vedomie, že činnosti signálového spravodajstva sa vykonávajú na základe prístupného právneho rámca. Všetky právne predpisy uvedené v prílohe VI (PPD-28, FISA, zákon USA o slobode, FOIA) sú dostupné on-line širokej verejnosti (z USA i iných krajín). Príloha VI obsahuje súhrn platného právneho rámca, obmedzení zberu, obmedzení uchovávanía a šírenia, opatrení v oblasti dodržiavania predpisov a dohľadu, transparentnosti a nápravy. Právny systém USA vzťahujúci sa na spravodajské činnosti sa skladá z množstva rôznych dokumentov vrátane správ, politík a postupov jednotlivých agentúr, ktoré je nutné analyzovať, aby bolo možné lepšie pochopiť, ako sa teoreticky i v praxi vykonávajú jednotlivé činnosti. V tomto ohľade sa skupina WP29 sústredila na obmedzený počet bodov, ktoré považuje za rozhodujúce.

3.2.1 Vykonávacie nariadenie č. 12333 a prezidentská politická smernica 28

Rozsah nariadenia EO12333 je široký: v zásade sa podľa uváženia prezidenta USA na základe nariadenia môže vykonávať akýkoľvek zber zahraničných spravodajských údajov. Tvrdí sa však, že po prijatí zákona FISA možno nariadenie EO12333 uplatniť len na zber údajov mimo územia USA. Skupina WP29 konštatuje, že nariadenie EO12333 obsahuje málo podrobností o svojej geografickej pôsobnosti, rozsahu, v akom sa údaje môžu zhromažďovať, uchovávať alebo ďalej šíriť, ako aj o povahe trestných činov, ktoré môžu viesť k sledovaniu, alebo druhu informácií, ktoré sa môžu zhromažďovať alebo používať.

Podľa chápania skupiny WP29 je hlavným účelom prezidentskej politickej smernice 28 (PPD-28) stanoviť limity zberu a spracovania osobných údajov bez ohľadu na to, o aký program sledovania ide a kde boli údaje získané.

³⁹ ESEP, vec Zacharov, § 247: „Súd už predtým zistil, že požiadavka na ‚predvídateľnosť‘ zákona nejde tak ďaleko, aby nútila štáty prijať právne predpisy, v ktorých by sa podrobne uvádzali všetky druhy správania, ktoré môžu viesť k rozhodnutiu podrobiť fyzickú osobu tajnému sledovaniu z dôvodu ‚národnej bezpečnosti‘. Z povahy veci sa ohrozenia národnej bezpečnosti môžu svojím charakterom líšiť a môžu byť neočakávané alebo ťažko vopred stanoviteľné (pozri vec Kennedy, citované vyššie, § 159). Súd zároveň zdôraznil, že keby sa vo veciach týkajúcich sa základných práv voľné uváženie priznané výkonnej moci v oblasti národnej bezpečnosti prejavovalo neobmedzenou mocou, bolo by to v rozpore so zásadami právneho štátu, ktoré patria medzi základné zásady demokratickej spoločnosti zakotvené v dohovore. Preto sa v právnych predpisoch musí uviesť rozsah akéhokoľvek voľného uváženia priznaného príslušným orgánom a spôsob jeho výkonu s dostatočnou jasnosťou so zreteľom na legitímny cieľ dotknutého opatrenia, aby tak fyzická osoba bola dostatočne chránená pred svojvoľnými zásahmi.“

PPD-28 je smernica prezidenta USA, v ktorej sa stanovujú zásady jednotnosti, na základe ktorých možno povoliť a vykonávať zber signálového spravodajstva, ale nie je právnym základom zberu údajov. Smernica PPD-28 ukladá tieto zásady spravodajským orgánom, ktoré ich musia zapracovať do svojich politík a postupov. Smernica sa uplatňuje na činnosti signálového spravodajstva bez ohľadu na to, či sa údaje v čase zberu nachádzajú v USA alebo mimo USA. Vztahuje sa teda aj na údaje zhromaždené na účely signálového spravodajstva, ktoré sa prenášajú z EÚ do USA.

V smernici PPD-28 sa konkrétne uvádza, že činnosť signálového spravodajstva má byť čo najviac prispôbená konkrétnym situáciám⁴⁰. Pokiaľ ide o používanie údajov, stanovujú sa v nej postupy minimalizácie údajov (vrátane podmienok uchovávania a šírenia údajov), bezpečnosti údajov a prístupu príslušných zamestnancov (t. j. pravidiel obsahujúce záruky znižujúce riziká zneužitia a neprimeraného použitia), kvality údajov a dohľadu. Tieto záruky platia bez ohľadu na štátnu príslušnosť dotknutých osôb, teda pre občanov USA i osoby, ktoré nie sú občanmi USA.

Pri prenose údajov do USA sa uplatňujú aj záruky stanovené v smernici PPD-28. Príloha VI obsahuje záväzok ODNI, že ak by spravodajské služby USA zhromažďovali údaje z transatlantických káblov počas prenosu do Spojených štátov, „robili by to v súlade s obmedzeniami a ochrannými opatreniami uvedenými v tomto liste vrátane požiadaviek PPD-28“⁴¹. Skupina WP29 konštatuje, že stále neexistuje ustálená judikatúra, v ktorej by sa stanovovala zákonnosť zachytávania údajov prenášaných prostredníctvom káblov, ak by ho vykonávala akákoľvek krajina. USA v každom prípade nepotvrdili ani nepopreli, že používajú zachytávanie údajov prenášaných prostredníctvom káblov ako prostriedok zberu spravodajských údajov.

Pojem „signálové spravodajstvo“ nie je vymedzený v smernici PPD-28 ani v inom uplatniteľnom texte.

3.2.2 Zákon o sledovaní v rámci zahraničného spravodajstva

Text zákona FISA sa celkovo zdá jasnejší a presnejší. Výklad mnohých ustanovení na základe smernice PPD-28, a teda ich praktické uplatňovanie, však do značnej miery závisí od ich plnenia rôznymi agentúrami. Hoci úplná správa o zavedení nových záruk nie je zatiaľ dostupná, delegáti USA informovali zástupcov skupiny WP29, že záruky podľa smernice PPD-28 skutočne boli zavedené a uplatňujú sa podobným spôsobom vo všetkých spravodajských službách USA.

Presnejšie povedané, v oddiele 501 sa pomerne jasne stanovujú druhy spravodajských operácií, ktorými môžu byť služby poverené: „produkcia akýchkoľvek hmotných vecí (vrátane kníh, záznamov, článkov, dokumentov a iných položiek)“. Treba však poznamenať,

⁴⁰ „Činnosť signálového spravodajstva má byť čo najviac prispôbená konkrétnym situáciám. Pri rozhodovaní, či zhromažďovať signálové spravodajstvo, USA zvažia dostupnosť iných informácií vrátane diplomatických a verejných zdrojov. Tieto vhodné a uskutočniteľné alternatívy signálneho spravodajstva by sa mali uprednostniť.“ [Oddiel 1 písm. d)].

⁴¹ Príloha VI k štitu na ochranu osobných údajov, list Úradu riaditeľa národnej spravodajskej služby (ODNI) týkajúci sa záruk a obmedzení uplatniteľných na orgány národnej bezpečnosti USA, s. 2.

že keďže vymedzenie pojmu „hmotné veci“ zahŕňa „iné položky“, rozsah pôsobnosti tejto právomoci je pomerne široký.

Oddiel 702, ktorý umožňuje zber údajov o osobách, ktoré nie sú občanmi USA a ktoré sa s odôvodnenou pravdepodobnosťou nachádzajú mimo USA, na účely získania zahraničných spravodajských informácií⁴², nie je rovnako podrobný ako oddiel 501. Čo sa týka rozsahu pôsobnosti, oddiel 702 sa zameriava na poskytovateľov elektronických komunikačných služieb so sídlom v USA na účely zberu zahraničných spravodajských informácií o fyzických osobách nachádzajúcich sa mimo USA. Vymedzenie pojmu „zahraničné spravodajské informácie“ je široké. Okrem iného zahŕňa „informácie o cudzej mocnosti alebo cudzom území, ktoré súvisia s vykonávaním zahraničnej politiky USA“⁴³, čo vyvoláva určitú neistotu, pokiaľ ide o druh informácií, ktoré možno v praxi zhromažďovať.

Napriek zrušeniu utajenia dokumentov, správ Kongresu a správ o dohľade Komisie pre dohľad nad ochranou súkromia a občianskych slobôd (Privacy and Civil Liberties Oversight Board – ďalej len „PCLOB“) zostáva uplatňovanie zákona FISA vrátane rozsahu jeho pôsobnosti a používania stanovených selektorov nejasné a máťúce. O používaní stanovených selektorov („určených selektorov“) sa píše v správe PCLOB⁴⁴, ale skupina WP29 sa domnieva, že to nezodpovedá pravidlám zacielenia podľa oddielu 702⁴⁵. Podľa informácií skupiny WP29 nie sú tieto selektory uvedené vo všeobecne prístupných pravidlách.

3.2.3 Záver

Skupina WP29 celkovo konštatuje, že príslušné texty týkajúce sa spravodajských činností sú k dispozícii on-line a že orgány USA prijali niekoľko dôležitých krokov na zaistenie transparentnosti.

Skupina WP29 oceňuje, že od roku 2013 bolo uverejnené veľké množstvo dokumentov, napríklad pravidiel, postupov, rozhodnutí súdu FISC a iných odtajnených dokumentov. Komisia PCLOB navyše uverejnila dôležité správy o činnostiach vykonávaných na základe oddielu 702 a zákona USA o slobode. Očakáva sa vydanie podobnej správy o činnostiach podľa nariadenia EO12333.

Viaceré legislatívne prílohy, ktoré by mohli ozrejmiť dôsledky vykonávacieho nariadenia pre fyzické osoby mimo USA, a všetky platné záruky sú utajené, takže nie sú prístupné verejnosti ani fyzickým osobám, ktoré by mohli byť ovplyvnené ich uplatňovaním. Odtajnené texty poskytujú len obmedzenú hodnotu a predstavu o spravodajských činnostiach.

Napriek úsiliu vynaloženému na vysvetlenie účinkov nariadenia EO12333 po Snowdenových odhaleniach, najmä prostredníctvom prijatia smernice PPD-28, zostáva súčasné praktické

⁴² 50 U.S. Code § 1881a (D)(1).

⁴³ 50 U.S. Code § 1801 (e) (2).

⁴⁴ Report on the Surveillance program operated pursuant of Section 702 FISA (Správa o programe sledovania vykonávanom podľa oddielu 702 zákona FISA) komisie PCLOB, s. 32.

⁴⁵ 50 U.S. Code § 1881a(D).

uplatňovanie nariadenia EO12333 nejasné. Skupina WP29 konštatuje, že príloha VI k štítu na ochranu osobných údajov neposkytuje podrobné informácie o fungovaní nariadenia EO12333.

Hoci skupina WP29 víta obmedzenia zavedené smernicou PPD-28, je ťažké posúdiť, či je právny rámec USA vzťahujúci sa na sledovanie dostatočne predvídateľný, t. j. či obsahuje „náležité informácie o okolnostiach a podmienkach, za ktorých sú orgány verejnej moci splnomocnené prijímať takéto opatrenia“, keďže ďalšie objasnenie vrátane uverejnenia správy komisie PCLOB o nariadení EO12333 sa ešte len očakáva.

3.3 Záruka B – je nutné preukázať nevyhnutnosť a proporcionalitu, pokiaľ ide o sledované legitímne ciele

3.3.1 Prezidentská politická smernica 28

Smernicou PPD-28 sa zaviedli obmedzenia, pokiaľ ide o účely, na ktoré sa môžu používať osobné údaje, a podmienky, za ktorých sa môžu šíriť, čo má vplyv na zber signálového spravodajstva bez ohľadu na použitý právny základ.

V oddiele 1 smernice PPD-28 sa uvádza, že činnosť signálového spravodajstva USA musí byť vždy „čo najviac prispôbená konkrétnym situáciám“. Toto obmedzenie síce treba oceniť, je však ťažké určiť, či formulácia „čo najviac prispôbená konkrétnym situáciám“ znamená, že každý zber údajov je nevyhnutý a primeraný.

V smernici PPD-28 sa uvádza, že hromadný zber je aj naďalej povolený s cieľom identifikovať „nové alebo vznikajúce hrozby a iné informácie kľúčové z hľadiska národnej bezpečnosti, ktoré sú často ukryté v rámci rozsiahleho a komplexného systému moderných globálnych komunikácií“⁴⁶. Skupina WP29 si všimla, že v smernici PPD-28 sa uvádza, že „zhromažďovanie informácií prostredníctvom signálového spravodajstva ‚hromadným‘ spôsobom znamená povolený zber veľkého množstva údajov signálového spravodajstva, ktoré sa z technických alebo prevádzkových dôvodov získavajú bez použitia diskriminantov (napr. špecifických identifikátorov, selektorov atď.)“.

V smernici PPD-28 sa zavádzajú limity využívania signálového spravodajstva získavaného hromadným spôsobom, pokiaľ ide o účel použitia. Existuje šesť účelov, na ktoré sa údaje môžu získavať „hromadným“ spôsobom, vrátane boja proti terorizmu a iným formám závažnej (nadmárodnej) trestnej činnosti. Analýza skupiny WP29 naznačuje, že obmedzenie účelu je pomerne široké (a možno až príliš široké) na to, aby sa mohlo považovať za ciele.

V smernici PPD-28 sa nezrušila možnosť nerozlišujúceho zberu osobných údajov hromadným spôsobom, pričom rozsah týchto možností zberu zostáva nejasný a potenciálne široký. V tejto súvislosti skupina WP29 konštatuje, že v prílohe VI úrad ODNI tvrdí, že „akékoľvek činnosti hromadného zhromažďovania týkajúce sa internetovej komunikácie, ktoré vykonávajú spravodajské služby USA prostredníctvom signálového spravodajstva, prebiehajú na malej

⁴⁶ PPD-28, oddiel 2 a príloha VI k štítu na ochranu osobných údajov, list Úradu riaditeľa národnej spravodajskej služby (ODNI) týkajúci sa záruk a obmedzení uplatniteľných na orgány národnej bezpečnosti USA, s. 3.

časti internetu“⁴⁷, a preto by ocenila poskytnutie ďalších dôkazov prostredníctvom opatrení zameraných na transparentnosť.

3.3.2 Zákon o sledovaní v rámci zahraničného spravodajstva

Postupy minimalizácie podľa oddielu 215 a oddielu 702 zákona FISA sa zaviedli s cieľom chrániť občanov USA pred rozsiahlym prístupom vlády k ich údajom. Tieto obmedzenia sa oficiálne nevzťahujú na cudzincov, aj keď predstavitelia vlády USA na verejných i súkromných stretnutiach s predstaviteľmi skupiny WP29 opakovane uviedli, že rozsah uplatňovania postupov minimalizácie sa medzitým v praxi rozšíril na všetky osoby bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť alebo obvyklé bydlisko.

V oddiele 702 sa stanovuje, že povolený zber „sa vykonáva spôsobom zlučiteľným so Štvrtým dodatkom k Ústave USA s obmedzením zberu údajov na to, čo sa považuje za vyhovujúce zásade oprávnenej prehliadky. V tomto smere sa nerobí žiadny rozdiel medzi spoločnosťami z USA a mimo USA.“ Inými slovami, pod podmienkou, že Štvrtý dodatok sa uplatňuje na všetky údaje zhromažďované v USA, „hromadný“ zber prebiehajúci v USA bude „neoprávnený“, a teda protiústavný.

Skupina WP29 víta zistenia v správe komisie PCLOB, že „v praxi sa na „osoby, ktoré nie sú občanmi USA“, takisto vzťahujú obmedzenia prístupu a uchovávaní vyžadované v rámci postupov minimalizácie a/alebo zacielenia rôznych agentúr, a to vzhľadom na náklady a ťažkosti spojené s identifikáciou a odstraňovaním informácií o osobách z USA v prípade veľkého množstva údajov, v dôsledku čoho sa zvyčajne pracuje s celým súborom údajov v súlade s prísnejšími normami USA týkajúcimi sa údajov“.

Skupina WP29 ďalej konštatuje, že podľa zistení komisie PCLOB „program nefunguje formou zberu komunikačných údajov hromadným spôsobom“. Tento záver potvrdzuje aj štatistická správa o transparentnosti vydaná úradom ODNI v roku 2014. Podľa správy PCLOB sa navyše na zacielenie sledovania používajú „určené selektory“, napríklad e-mailová adresa alebo telefónne číslo⁴⁸.

Zodpovedajúce dostupné verejné pravidlá týkajúce sa zacielenia však také cielené pravidlá neobsahujú a ich cieľom je len zabrániť zacieleniu na občanov alebo rezidentov USA. Výhody, ktoré sa podľa správy komisie PCLOB vzťahujú na osoby, ktoré nie sú občanmi USA, navyše v praxi nie sú právne záväzné ani stanovené zákonom, lebo dostupné právne predpisy týkajúce sa zacielenia také cielené pravidlá neobsahujú a ich cieľom je len zabrániť zacieleniu na občanov alebo rezidentov USA.

⁴⁷ Príloha VI k štítu na ochranu osobných údajov, list Úradu riaditeľa národnej spravodajskej služby (ODNI) týkajúci sa záruk a obmedzení uplatniteľných na orgány národnej bezpečnosti USA, s. 4. Skupina WP29 v tejto súvislosti pripomína správu o zisteniach transatlantickej skupiny expertov EÚ a USA pre ochranu údajov, ktorú vydali spolupredsedia z EÚ a v ktorej sa uvádza, že „komunikačné údaje tvoria veľmi malú časť globálnych tokov dát na internete“ vzhľadom na to, že „drvivá väčšina globálnych tokov dát na internete pozostáva z veľkoobjemového vysielania prúdu údajov a preberania, napríklad televíznych seriálov, filmov a športových prenosov“ (odsek 3.1.2 správy)⁴⁴.

⁴⁸ Report on the Surveillance program operated pursuant of Section 702 FISA (Správa o programe sledovania vykonávanom podľa oddielu 702 zákona FISA) komisie PCLOB, s. 32.

Skupina WP29 ďalej pripomína, že na účely oddielu 702 osoby nie sú len fyzické osoby, ale aj skupiny, subjekty, združenia, korporácie alebo cudzie mocnosti. Skutočnosť, že zber je odôvodnený tým, že „významným účelom zberu údajov je získať zahraničné spravodajské informácie“, okrem toho spôsobuje určitú neistotu, pokiaľ ide o jeho účel a nevyhnutnosť. Skupina WP29 víta informáciu uvedenú v prílohe VI, že celkový počet fyzických osôb, na ktoré bolo sledovanie zacielené podľa oddielu 702, bol v roku 2014 približne 90 000⁴⁹. Prvé preskúmanie štítu na ochranu osobných údajov bude príležitosťou na predloženie ďalších dôkazov o pravidlách zacielenia.

Zatiaľ neexistuje žiadna presvedčivá judikatúra v súvislosti so zákonnosťou hromadného a nerozlišujúceho zberu údajov a s následným použitím osobných údajov na účely boja proti trestnej činnosti, a to vrátane otázky, za akých okolností sa také osobné údaje môžu zhromažďovať a používať. Očakáva sa, že Súdny dvor EÚ vyrieši túto otázku aspoň do určitej miery v priebehu roka 2016 v spojených veciach *Tele2 Sverige AB/Post- och telestyrelsen* a *Secretary of State for the Home Department/Davis a iní*⁵⁰, ako aj v odporúčaní, ktoré má vydať v súvislosti s platnosťou dohody o osobnom zázname o cestujúcom s Kanadou⁵¹. Skupina WP29 medzitým pripomína, že sa vždy domnievala, že hromadný a nerozlišujúci zber údajov v žiadnom prípade nemožno považovať za primeraný⁵².

3.3.3 Záver

Napriek obmedzeniam zavedeným po prijatí smernice PPD-28 pretrvávajú obavy skupiny WP29, najmä pokiaľ ide o proporcionalitu zberu údajov. Po prvé, existujú náznaky, že USA naďalej zhromažďujú údaje hromadným a nerozlišujúcim spôsobom alebo aspoň nevyklúčujú, že to môžu naďalej robiť v budúcnosti. Skupina WP29 opakovane tvrdila, že taký zber údajov nie je v súlade s právom EÚ, a preto je neprijateľný.

Po druhé, skupina WP29 konštatuje, že aj cielené spracovanie údajov alebo spracovanie, ktoré je „čo najviac prispôbené konkrétnym situáciám“, možno stále považovať za hromadné. Otázka, či by taký hromadný zber údajov mal byť povolený alebo nie, je v súčasnosti predmetom konania pred Súdnym dvorom EÚ. Skupina WP29 z tohto dôvodu neprijme konečný záver v súvislosti so zákonnosťou cieleného, ale hromadného spracovania údajov. Zdôrazňuje však, že ak by cielené, ale hromadné spracovanie údajov bolo povolené, zásady zacielenia by sa mali uplatňovať na zber i následné používanie údajov, a teda nemôžu byť obmedzené iba na používanie. V každom prípade je nutné, aby sa v návrhu rozhodnutia o primeranosti objasnilo šesť účelov uvedených v smernici PPD-28, na ktoré sa údaje môžu zhromažďovať „hromadným spôsobom“. Skupina WP29 v tejto fáze nie je presvedčená, že tieto účely sú dostatočne obmedzené na zabezpečenie, aby bol zber údajov skutočne obmedzený na to, čo je nevyhnutné a primerané.

⁴⁹ Príloha VI, s. 11.

⁵⁰ Súdny dvor EÚ, spojené veci C-203/15 a C-698/15.

⁵¹ Súdny dvor EÚ, vec A-1/15.

⁵² WP215 http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp215_sk.pdf.

3.4 Záruka C – mal by existovať nezávislý mechanizmus dohľadu

USA nemajú jeden orgán jednotného dohľadu na federálnej úrovni, ktorý by dohliadal na dôsledky spravodajských programov a programov sledovania na ochranu súkromia a údajov. Naopak, spravodajské činnosti USA podliehajú viacvrstvovému procesu dohľadu: možno rozlišovať medzi vnútorným a vonkajším dohľadom. Skupina WP29 oceňuje, že postupy podávania správ orgánov dohľadu USA sú veľmi podrobné a väčšinou verejné.

3.4.1 Vnútorný dohľad

Všetky spravodajské a bezpečnostné agentúry majú zamestnancov zodpovedných za zaistenie dodržiavania ich legislatívneho rámca, a to vrátane generálnych inšpektorov, ktorých hlavnou úlohou je posudzovať celkový súlad činnosti agentúr s právnymi predpismi, okrem iného aj s predpismi na ochranu súkromia a údajov. Funkcia generálnych inšpektorov je vytvorená zákonom a všetkých vymenúva (alebo čoskoro bude vymenúvať) prezident s následným potvrdením Senátu, takže budú organizačne nezávislí a správy budú podávať Kongresu. Skupina WP29 sa preto domnieva, že generálni inšpektori pravdepodobne splnia kritérium organizačnej nezávislosti stanovené Súdnym dvorom EÚ a Európskym súdom pre ľudské práva (ESLP), a to prinajmenšom od okamihu, keď sa nový proces vymenúvania začne uplatňovať na všetkých. V súčasnosti pretrvávajú určité obavy v súvislosti s generálnymi inšpektormi, ktorých stále vymenúva riaditeľ agentúry, na ktorú dohliadajú.

Generálni inšpektori môžu vydávať odporúčania, ktoré sa potom môžu postúpiť ministerstvu spravodlivosti a komisii PCLOB alebo dokonca výboru Kongresu, ktorý ich môže presadzovať. Ak generálny inšpektor zistí porušenie, môže ho riešiť prostredníctvom vnútorných a politických opatrení a môže ho nahlásiť Kongresu. Generálny inšpektor má napríklad právomoc vykonávať audity a inšpekcie.

Skupina WP29 konštatuje, že správy generálneho inšpektora môžu byť utajené pred verejnosťou a môže mu byť takisto zabránené správy predložiť, ak sú informácie, ktorých sa týka inšpekcia, utajené. Správy však budú vždy podliehať dohľadu Kongresu, čo je základnou zárukou, aj keď to neumožňuje individuálnu nápravu.

Všetky agentúry majú úradníkov pre ochranu súkromia a občianskych slobôd, ktorí pomáhajú so systémom povinného predkladania správ danou agentúrou pod dohľadom Kongresu.

Celkovo možno zavedené vnútorné mechanizmy dohľadu považovať za pomerne spoľahlivé, ale na to, aby bolo možné odôvodniť zásahy do základných práv na súkromie a ochranu údajov, musí byť dohľad úplne nezávislý. A hoci skupina WP29 rešpektuje a oceňuje prácu rôznych úradníkov pre ochranu súkromia a občianskych slobôd, nemôže dospieť k záveru, že spĺňajú požadovanú úroveň nezávislosti na to, aby mohli pôsobiť ako nezávislý orgán dohľadu.

3.4.2 Vonkajší dohľad

Vonkajší dohľad sa skladá z viacerých rozličných mechanizmov: súdny dohľad podľa oddielov 501 a 702, ktorý zabezpečuje súd podľa zákona FISA (ďalej len „FISC“), dohľad užších výborov Kongresu pre spravodajskú službu a úlohy vykonávané komisiou PCLOB.

Skupina WP29 pripomína, že ako uviedli aj Súdny dvor EÚ a ESELP, dohľad by mal byť v ideálnom prípade v rukách sudcu, aby sa zaručila nezávislosť a nestrannosť postupu. Až donedávna bolo konanie na súde FISC konaním *ex parte* bez možnosti vypočutia dotknutých fyzických osôb či dokonca bez toho, aby sa o prípade dozvedeli. Aj dnes konanie na súde FISC zostáva konaním *ex parte*, ale po prijatí zákona USA o slobode bola v súvislosti s FISC zavedená funkcia *amici curiae*. *Amici curiae* konajú nezávisle, ale ich úlohou nie je obhajovať konkrétne fyzické osoby zapojené do prípadu.

Zákonom USA o slobode sa vytvorila skupina *amici curiae*, ktorí budú informovať súd FISC o dôležitých prípadoch. Súd vybral piatich advokátov, ktorí získali príslušné bezpečnostné previerky a poskytujú odborné poradenstvo, zúčastňujú sa na vypočutiach na súde FISC, poskytujú informácie a zapájajú sa do diskusií o podstate veci z hľadiska ochrany súkromia a občianskych práv. Budú to však robiť len v závažných prípadoch, alebo ak sa objavia nové právne otázky⁵³.

Oddiel 215 takmer celý podlieha súdnemu dohľadu *ex ante* (ale nie *ex post*), lebo všetky programy využívajúce oddiel 215 ako základ pre zber údajov podliehajú schváleniu súdu FISC. V správe komisie PCLOB sa uvádza, že „oddiel 702 sa líši od tohto tradičného rámca elektronického dohľadu podľa zákona FISA, pokiaľ ide o uplatňované normy i neexistenciu individualizovaného určenia súdom FISC. Podľa zákona generálny prokurátor a riaditeľ národnej spravodajskej služby vydávajú ročné osvedčenia oprávňujúce na zacielenie sledovania na osoby, ktoré nie sú občanmi USA a o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sa nachádzajú mimo územia USA, s cieľom získavať zahraničné spravodajské informácie bez toho, aby súdu FISC spresnili, na ktoré konkrétne takéto osoby bude sledovanie zacielené. [...] Neexistuje ani žiadna požiadavka, aby vláda preukázala pravdepodobný dôvod, prečo sa domnieva, že cieľom podľa oddielu 702 je cudzia mocnosť alebo jej agent, ako sa vyžaduje podľa tradičného zákona FISA⁵⁴.“

V rámci Kongresu majú užšie výbory pre spravodajskú službu aj úlohu dohľadu, pričom schvaľujú spravodajské činnosti, a to najmä prostredníctvom hlasovania o rozpočte. Výbory Senátu a Snemovne reprezentantov pre spravodajskú službu dostávajú utajované informácie o spravodajských činnostiach. Generálny prokurátor musí týmto výborom každých šesť mesiacov podávať správy o elektronickom sledovaní podľa zákona FISA. Skupine WP29 stále nie je jasné, do akej miery sa výbory môžu zaoberať spracovaním osobných údajov jednotlivých fyzických osôb, najmä tých, ktoré nie sú občanmi USA.

⁵³ Zákon o slobode, hlava IV – Reformy súdu pre sledovanie v rámci zahraničného spravodajstva, odd. 401. Vymenovanie *amici curiae*.

⁵⁴ Report on the Surveillance Program Pursuant to Section 702 FISA (Správa o programe sledovania podľa oddielu 702 zákona FISA) komisie PCLOB, s. 24, 25.

Komisia PCLOB je nezávislou súčasťou výkonnej zložky vlády USA, ktorej sú zverené dve základné právomoci: 1. skúmať a analyzovať opatrenia exekutívy prijaté na ochranu národa [USA] pred terorizmom a zároveň zabezpečiť, aby potreba týchto opatrení bola vyvážená s potrebou chrániť súkromie a občianske slobody; a 2. zabezpečiť, aby sa otázky slobody náležite zohľadňovali pri navrhovaní a uplatňovaní zákonov, iných predpisov a politík týkajúcich sa úsilia o ochranu národa pred terorizmom. Skupina WP29 konštatuje, že komisia PCLOB má právomoc vydávať predvolania, ako aj prístup k utajovaným informáciám. Pri plnení svojej úlohy takisto kontroluje efektívnosť programov. Svoj dohľad nevykonáva pred daným opatrením, ale až po ňom. Komisia PCLOB už preukázala svoje nezávislé právomoci tým, že v určitých právnych otázkach nesúhlasila s prezidentom USA. Konkrétne zistila, že program zberu telefónnych metaúdajov podľa oddielu 215 nebol zákonné povolený, a dospela k záveru, že nebol efektívny, lebo neexistujú dôkazy o narušujúcich útokoch. Skupina PCLOB uskutočnila aj celoročnú štúdiu programu podľa oddielu 702 a zistila, že je zákonný a zákonom jasne povolený a že oddiel 702 sa ukázal ako veľmi účinný aj v otázkach terorizmu. A napokon sa zaoberala požiadavkou na transparentnosť a zistila, že množstvo utajovaných skutočností sa nemuselo utajovať. Skupina PCLOB by mala v blízkej budúcnosti podať správu aj o plnení smernice PPD-28. V tomto ohľade sa domnieva, že na uchovávanie informácií o cudzincovi nestačí samotná skutočnosť, že táto osoba je cudzinec.

Skupina WP29 napokon konštatuje, že nariadením EO12333 sa nestanovujú žiadne mechanizmy súdneho preskúmania, dohľadu alebo nápravy, pokiaľ ide o programy sledovania vykonávané na jeho základe.

3.4.3 Záver

V návrhu rozhodnutia o primeranosti sa preukázalo, že v USA je zavedený viacvrstvový prístup vnútorných i vonkajších mechanizmov dohľadu. Hoci fungovanie mechanizmov dohľadu môže byť mäťúce, skupina WP29 je presvedčená, že vo všeobecnosti existujú dostatočné mechanizmy vnútorného dohľadu. Skupina WP29 je však znepokojená, že neexistuje dostatočný dohľad nad programami sledovania vykonávanými na základe nariadenia EO12333.

Skupina WP29 konštatuje, že jej predošlá kritika, že konania pred súdom FISC nie sú kontradiktórne, bola len do určitej miery zmiernená zavedením funkcie *amici curiae*, ktorí majú za úlohu „presadzovať ochranu súkromia a občianskych slobôd fyzických osôb“. Súd FISC však nevykonáva účinný súdny dohľad nad zacielením dohľadu na osoby, ktoré nie sú občanmi USA. Pretrvávajú aj určité pochybnosti v súvislosti so schopnosťou súdu FISC účinne posudzovať postupy zacielenia a minimalizácie, ako uviedla aj komisia PCLOB⁵⁵.

⁵⁵ Report on the Surveillance program operated pursuant of Section 702 FISA (Správa o programe sledovania vykonávanom podľa oddielu 702 zákona FISA) komisie PCLOB, s. 11.

3.5 Záruka D – fyzické osoby musia mať k dispozícii účinné prostriedky nápravy

3.5.1 Súdne prostriedky nápravy

3.5.1.1 Požiadavka na aktívnu legitimáciu

Systém USA týkajúci sa súdnych prostriedkov nápravy obsahuje dôležité obmedzenie: podľa Ústavy USA musí fyzická osoba preukázať, že má aktívnu legitimáciu: „požiadavka, podľa ktorej žalobcovia utrpeli alebo utrpia priamu ujmu alebo škodu a táto škoda je napravitelná. Na federálnej úrovni žalobu nemožno podať iba z toho dôvodu, že osoba alebo skupina je nespokojná s opatrením alebo zákonom vlády⁵⁶.“ Zdá sa, že táto požiadavka je bezpredmetná vzhľadom na neexistenciu povinnosti oznámenia fyzickým osobám, ktoré sú predmetom sledovania, a to ani po tom, ako sa tieto opatrenia skončili. Súdny dvor EÚ a ESLP opakovane uviedli, že fyzické osoby musia mať možnosť prístupu k správnej alebo súdnej náprave. ESLP vo svojom rozhodnutí vo veci Zacharov potvrdil, že na základe judikatúry sa každý môže obrátiť na súd, ak má oprávnené podozrenie na zásah do svojich základných práv⁵⁷.

Okrem toho cudzinci, ktorí sa nachádzajú mimo USA, nemôžu na základe judikatúry Najvyššieho súdu USA využívať v USA plnú ústavnú ochranu⁵⁸. Platí to najmä vo vzťahu k Štvrtému dodatku, ktorý chráni občanov USA – ale nie osoby, ktoré nie sú občanmi USA – pred neoprávnenými prehliadkami a konfiškáciami a od ktorého je v USA odvodená veľká časť práva na súkromie. Európski občania a ďalšie fyzické osoby z Európy žijúce mimo USA sú z ochrany podľa Štvrtého dodatku jednoducho vylúčení⁵⁹.

Obmedzené uplatňovanie zákona o súdnej náprave (z hľadiska podstaty, lebo vylučuje národnú bezpečnosť, ale aj vo vzťahu k osobám, ktoré sa môžu zákona dovoliavať), množstvo výnimiek a právna neistota v súvislosti s tým, na ktoré agentúry sa zákon o súdnej náprave bude vzťahovať, sú v rozpore s požiadavkou poskytnúť účinný nápravný mechanizmus všetkým dotknutým fyzickým osobám vo veciach spravodajského sledovania na účely národnej bezpečnosti.

3.5.1.2 Prezidentská politická smernica 28

Skupina WP29 konštatuje, že PPD-28 je len smernica, a teda nemôže vytvárať žiadne práva pre fyzické osoby. To možno dosiahnuť len prostredníctvom právnych predpisov. Fyzické osoby sa preto nemôžu obrátiť na súd na základe údajného porušenia záruk smernice PPD-28.

3.5.1.3 Zákon o sledovaní v rámci zahraničného spravodajstva

Podľa zákona FISA majú fyzické osoby v prípade nezákonného sledovania k dispozícii určité nápravné prostriedky. Podľa zákona FISA „poškodená osoba iná ako cudzia mocnosť alebo

⁵⁶ <https://www.law.cornell.edu/wex/standing>,

<https://www.law.cornell.edu/wex/standing><https://www.law.cornell.edu/wex/standing>, Clapper/Amnesty International USA.

⁵⁷ ESLP, Zacharov, § 171.

⁵⁸ USA/Verdugo-Urquidez, s. 264 – 266.

⁵⁹ Správa spolupredsedom z EÚ, oddiel 2.

jej agent [...], ktorá sa stala predmetom elektronického sledovania alebo o ktorej boli informácie získané jej elektronickým sledovaním zverejnené alebo použité v rozpore s oddielom 1809 tejto hlavy, musí mať možnosť podať žalobu proti osobe, ktorá sa dopustila tohto porušenia“. To však výslovne vylučuje cudziu mocnosť alebo jej agenta, ktorí sa stali predmetom opatrenia. V každom prípade, ako už bolo uvedené, žalobca by musel preukázať, že má aktívnu legitimáciu, čo v praxi nebude možné.

Podľa zákona USA o slobode vznikla poradná skupina *Amicus Curiae* na súde FISA, ktorému môže (nepovinne) radiť v prípade významného nového právneho výkladu. Jej úlohou je však poskytovať nestranné poradenstvo, a nie obhajovať záujmy konkrétnej fyzickej osoby na jej požiadanie.

3.5.2 Správne nápravné prostriedky

3.5.2.1 Generálni inšpektori

Ďalšou možnosťou nápravy je generálny inšpektor, ktorému možno podať sťažnosť. Generálni inšpektori však nemajú povinnosť zaoberať sa každou jednotlivou sťažnosťou: neexistuje žiadne právo na vypočutie, skôr diskrečná právomoc. Generálny inšpektor môže takisto vydávať správy so zisteniami porušení, ak sa zruší stupeň utajenia v súvislosti s príslušnými informáciami. V prípade, že fyzická osoba môže predpokladať, že správa sa jej nejako dotýka, môže sa obrátiť na súd na základe zistenia porušenia zákona.

3.5.2.2 Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

Prostriedok nápravy, ktorý majú k dispozícii všetky osoby, je podanie žiadosti o slobodný prístup k informáciám založenej na zákone o slobodnom prístupe k informáciám. Podľa vlády USA môže žiadosť na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám podať v podstate akákoľvek osoba – občan USA i iná osoba – tak, že jednoducho požiadala agentúru o akýkoľvek záznam. To zahŕňa aj záznamy o fyzických osobách, aj keď v takom prípade je nutné preukázať sa dokladom totožnosti. Ak je však informácia utajená v záujme ochrany národnej bezpečnosti, je nepravdepodobné, že žiadosť na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám bude úspešná, lebo sa tu uplatňuje výnimka: agentúry nie sú povinné poskytnúť prístup k utajovaným informáciám, a to ani vtedy, keď sa tieto informácie týkajú fyzickej osoby, ktorá podala žiadosť. Informácie o prebiehajúcich vyšetrovaniach na účely presadzovania práva sú z rozsahu pôsobnosti žiadostí na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám úplne vylúčené. A napokon, ako to chápe skupina WP29, žiadosť na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám neposkytuje právo na overenie zákonnosti spracovania nezávislým orgánom.

3.5.3 Ombudsman pre štít na ochranu osobných údajov

3.5.3.1 Zriadenie funkcie ombudsmana

Štítom na ochranu osobných údajov sa zavádza nový mechanizmus „pre fyzické osoby z EÚ“, ktoré môžu podávať žiadosti týkajúce sa „signálového spravodajstva USA“ novovytvorenému

ombudsmanovi pre štít na ochranu osobných údajov. Pozíciu ombudsmana, ako je vysvetlené v memorande priloženom k listu ministra zahraničných vecí Johna Kerryho z 22. februára 2016, bude zastávať tajomníčka C. Novelliová. V tejto funkcii bude pôsobiť popri svojej úlohe „hlavnej koordinátorky medzinárodnej diplomacie v oblasti informačných technológií“, ktorá vznikla podľa oddielu 4 písm. d) smernice PPD-28. V liste a v memorande sa zdôrazňuje, že „tajomníčka predkladá správy priamo ministrovi zahraničných vecí a je nezávislá od spravodajskej služby“.

V príslušnom memorande sa vysvetľuje, že ombudsman pre štít na ochranu osobných údajov napriek názvu tejto funkcie nebude spracúvať len žiadosti týkajúce sa prístupu k údajom, ktoré sa prenášajú z EÚ do USA podľa štítu na ochranu osobných údajov na účely národnej bezpečnosti, ale aj tie, ktoré sa týkajú prípadov, keď sa údaje prenášajú podľa štandardných zmluvných doložiek, záväzných firemných pravidiel, výnimiek (podľa článku 26 smernice 95/46/EHS) alebo „možných budúcich výnimiek“ vymedzených v poznámke pod čiarou č. 2 príslušného memoranda.

Spôsob, akým by mal mechanizmus fungovať, možno zhrnúť takto: Fyzická osoba z EÚ predloží žiadosť príslušnému orgánu členského štátu pre dohľad nad národnými bezpečnostnými službami alebo centralizovanému „orgánu EÚ zaoberajúcemu sa sťažnosťami fyzických osôb“, ak bude taký orgán vytvorený alebo určený. Orgán, ktorý postupuje žiadosť ombudsmanovi, bude musieť najprv skontrolovať, či je žiadosť úplná v súlade s ods. 3 písm. b) listu⁶⁰. Po postúpení žiadosti ombudsmanovi pre štít na ochranu osobných údajov a po tom, ako ombudsman stanoví, že je v súlade s ods. 3 písm. b), poskytne odpoveď, čo znamená, že s konečnou platnosťou potvrdí, že „i) sťažnosť bola riadne vyšetrená a ii) právo, právne predpisy, vládne nariadenia, prezidentské smernice a politiky agentúr USA, v ktorých sú stanovené obmedzenia a záruky uvedené v liste Úradu riaditeľa národnej spravodajskej služby (ODNI), boli dodržané, alebo, v prípade ich nedodržania potvrdí, že sa prijali nápravné opatrenia“⁶¹. Ombudsman v odpovedi „nepotvrdí ani nepoprie, že jednotlivец bol cieľom sledovania, a ani nepotvrdí, že sa uplatnilo konkrétne nápravné opatrenie“⁶². Pokiaľ ide o to, ako ombudsman vykonáva svoje vyšetrovanie, je vysvetlené, že ombudsman pre štít na ochranu osobných údajov „bude úzko spolupracovať s ďalšími úradníkmi vlády Spojených štátov vrátane príslušných nezávislých orgánov dohľadu“⁶³,

⁶⁰ b) Orgán EÚ zaoberajúci sa sťažnosťami fyzických osôb bude zabezpečovať úplnosť žiadosti v súlade s týmito opatreniami:

i) overí totožnosť fyzickej osoby a skutočnosť, že táto fyzická osoba koná vo svojom mene, a nie ako zástupca vládnej alebo medzivládnej organizácie;

ii) zaistí, aby bola žiadosť vypracovaná písomne a aby obsahovala tieto základné informácie:

- všetky informácie, ktoré tvoria základ žiadosti,
- charakter požadovaných informácií alebo požadovanej nápravy,
- orgány vlády Spojených štátov, ktorých by sa sťažnosť mala týkať, ak také sú, a
- ďalšie opatrenia vykonávané na získanie požadovaných informácií alebo nápravy a odpovede získané týmito ďalšími opatreniami;

iii) overí, či sa žiadosť vzťahuje na údaje, o ktorých sa odôvodnene predpokladá, že boli prenášané z EÚ do Spojených štátov na základe štítu na ochranu osobných údajov, štandardných zmluvných doložiek, záväzných firemných pravidiel, výnimiek alebo možných budúcich výnimiek;

iv) vykoná počiatočné zisťovanie, či žiadosť nie je neopodstatnená, svojvoľná alebo podaná v zlej viere.

⁶¹ Príloha III k štítu na ochranu osobných údajov, oddiel 4 písm. e).

⁶² Príloha III k štítu na ochranu osobných údajov, oddiel 4 písm. e).

⁶³ Príloha III k štítu na ochranu osobných údajov, oddiel 2 písm. a).

a konkrétnejšie, že „bude môcť svoju činnosť podľa potreby úzko koordinovať predovšetkým s Úradom riaditeľa národnej spravodajskej služby, ministerstvom spravodlivosti a ďalšími ministerstvami a agentúrami, ktoré sa podieľajú na ochrane národnej bezpečnosti Spojených štátov, s generálnymi inšpektormi, úradníkmi pre uplatňovanie zákona o slobodnom prístupe k informáciám (Freedom of Information Act) a úradníkmi pre ochranu občianskych slobôd a súkromia“⁶⁴. Táto koordinácia musí zabezpečovať, aby ombudsman pre štít na ochranu osobných údajov mohol poslať odpoveď vrátane opísaných potvrdení.

3.5.3.2 Posúdenie nového mechanizmu ombudsmana

Pracovná skupina oceňuje úsilie Európskej komisie a vlády USA pri zavádzaní nového mechanizmu na zlepšenie možností právnej nápravy v súvislosti s činnosťami sledovania USA. Chápe, že posúdenie tohto mechanizmu, ktorý je novinkou v medzinárodných vzťahoch, pokiaľ ide o signálové spravodajstvo alebo národnú bezpečnosť, je mimoriadne dôležité.

Skupina WP29 v tomto oddiele posúdi, ako zriadenie funkcie ombudsmana pre štít na ochranu osobných údajov súvisí s potrebnými požiadavkami na možnosť právnej nápravy pre fyzické osoby, ktoré sú stanovené v charte, EDLP a judikatúre európskych súdov.

3.5.3.3 Môže zriadenie funkcie ombudsmana samo osebe stačiť?

Na začiatku je nutné položiť si otázku, či zriadenie funkcie „ombudsmana“ vôbec možno považovať za zodpovedajúce článku 47 charty – v ktorom sa spomína účinný prostriedok nápravy pred nestranným súdom⁶⁵ –, aspoň ak nie sú k dispozícii žiadne iné možnosti účinnej právnej nápravy. To je dôležité, lebo Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci Schrems v dôležitom odseku 95 odkazuje na článok 47 charty, pričom neuvádza, že v kontexte opatrení sledovania by sa mal článok 47 chápať inak. Naopak, Súdny dvor EÚ už článok 47 charty uplatnil vo veci Kadi II⁶⁶ na opatrenia sledovania v súvislosti s národnou a medzinárodnou bezpečnosťou⁶⁷.

V judikatúre ESĽP sa však veľmi jasne uvádza, že právna náprava pred všeobecnými súdmi nie je podmienkou toho, aby bolo možné usúdiť, že systémy sledovania sú v súlade s článkom 8 (a článkom 13 EDLP)⁶⁸. ESĽP namiesto toho v článku 8 uviedol, že ako nevyhnutná záruka v súvislosti s činnosťami sledovania sa môže použiť aj nápravný prostriedok pred inými orgánmi. ESĽP však má v súvislosti s týmito inými orgánmi poskytujúcimi účinné prostriedky nápravy vysoké očakávania a uvádza, že taký orgán musí

⁶⁴ Príloha III k štítu na ochranu osobných údajov, oddiel 2 písm. a).

⁶⁵ Vo vysvetlivkách týkajúcich sa Charty základných práv sa navyše uvádza, že článok 47 by sa mal vykladať tak, že poskytuje záruku práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom [vysvetlivka k Charte základných práv, vysvetlivka k článku 47 (2007/C 303/02)].

⁶⁶ Spojené veci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, Európska komisia a Spojené kráľovstvo/Kadi, 18. júla 2013.

⁶⁷ Kadi II, body 97 a 100: všetky akty Únie vrátane tých, ktoré sú určené na realizáciu uznesení prijatých Bezpečnostnou radou OSN podľa kapitoly VII Charty Organizácie Spojených národov, preskúmajú z hľadiska zákonnosti súdy Európskej únie (kapitola VII sa týka opatrení súvisiacich s ohrozením mieru, porušením mieru a aktmi agresie).

⁶⁸ Článkom 13 EDLP sa členské štáty zaväzujú, aby zabezpečili, že „každý, koho práva a slobody (...) boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom“. Nemusí to byť nevyhnutne súdny orgán, ako objasnil ESĽP vo veci Klass v § 56 a 67.

byť „nezávislý od orgánov vykonávajúcich sledovanie a musia mu byť zverené dostatočné právomoci na výkon účinnej a nepretržitej kontroly“⁶⁹.

ESLP vo veciach Kennedy a Klass objasnil, čo tieto očakávania môžu znamenať v kontexte tajného sledovania, keď dotknutá osoba nedostane oznámenie o spracovaní svojich údajov. V oboch týchto rozsudkoch ESLP posúdil orgány ako nezávislé, najmä nezávislé od orgánov vykonávajúcich sledovanie, ale aj od pokynov⁷⁰ akýchkoľvek iných orgánov. Konkrétnejšie vo veci Kennedy súd schválil nezávislý a nestranný orgán, ktorý mal vlastný rokovací poriadok a skladal sa z členov, ktorí v tom čase alebo v minulosti pôsobili vo vysokých súdnych funkciách alebo boli skúsenými právnikmi⁷¹.

Pri vykonávaní preskúmania sťažností fyzických osôb mali navyše orgány v prípade oboch rozsudkov prístup ku všetkým relevantným informáciám vrátane uzavretých materiálov. A napokon oba mali právomoc napraviť nesúlad⁷².

Okrem otázky, či ombudsmana možno považovať za „súd“, je ďalšou výzvou uplatňovanie článku 47 ods. 2 charty, v ktorom sa stanovuje, že súd musí byť „zriadený zákonom“. Je otázne, či memorandum, v ktorom sa stanovujú pravidlá fungovania nového mechanizmu, možno považovať za „zákon“.

Preto sa pracovná skupina – s ohľadom na zásadu, že úroveň ochrany má byť v podstate rovnocenná – namiesto posúdenia, či ombudsmana možno oficiálne považovať za súd zriadený zákonom, rozhodla podrobnejšie sa venovať aspektom judikatúry, ktoré sa týkajú osobitných požiadaviek nutných na to, aby bolo možné posúdiť, či sú „právne prostriedky nápravy“ a „nápravné mechanizmy“ v súlade so základnými právami podľa článkov 7, 8 a 47 charty a článku 8 (a 13) EDLP. Pracovná skupina sa preto vo svojej ďalšej analýze po diskusii o rozsahu uplatňovania nového mechanizmu zameria na tieto kritériá: požiadavku predložiť žiadosť ombudsmanovi a dostať odpoveď („aktívna legitimácia“), nezávislosť ombudsmana, jeho vyšetrovaciu právomoc prístupu k potrebným materiálom vrátane utajovaných dokumentov, právomoc požiadať o pomoc iné agentúry a napokon právomoc napraviť nesúlad.

3.5.3.4 Rozsah uplatňovania mechanizmu ombudsmana

Pokiaľ ide o prístup k mechanizmu ombudsmana, skupina WP29 sa domnieva, že záruky podľa štítu na ochranu osobných údajov by sa mali vzťahovať na všetky osoby podliehajúce právu EÚ. Nie je prijateľné rozlišovať na základe štátnej príslušnosti, najmä vzhľadom na to, že základné práva v EÚ platia pre každého, nielen pre osoby s pasom EÚ. V prílohe III sa odkazuje na „fyzickú osobu z EÚ“ bez ďalšieho vymedzenia, kto to je. Pracovná skupina vyjadruje poľutovanie nad touto neistotou a navrhuje uviesť objasnenie v tom zmysle, že všetky osoby podliehajúce právu EÚ majú právo na spracovanie svojej žiadosti

⁶⁹ Vec Klass, § 56 a 67.

⁷⁰ ESLP, vec Klass, § 21 a 53.

⁷¹ Komisia G 10 sa (v čase rozsudku) skladá z troch členov, ktorých predseda musí byť kvalifikovaný na výkon súdnej funkcie (vec Klass, § 21 a 53).

⁷² ESLP, vec Kennedy, § 167, vec Klass, § 21 a 53.

ombudsmanom podľa podmienok memoranda. Komisia a USA by navyše mali vyriešiť otázku, do akej miery sa štít na ochranu osobných údajov bude vzťahovať aj na občanov/rezidentov krajín EHP a Švajčiarska, na ktorých sa v minulosti vzťahoval systém bezpečného prístavu.

Skupina WP29 ďalej poukazuje na určitú neistotu, pokiaľ ide o rozsah uplatňovania mechanizmu ombudsmana. Hoci sa v memorande uvádza, že ombudsman je poverený spracovaním žiadostí týkajúcich sa údajov súvisiacich s národnou bezpečnosťou prenášaných z EÚ do USA všetkými nástrojmi prenosu dostupnými podľa práva EÚ, rovnako sa v ňom jasne uvádza, že v memorande sa stanovuje mechanizmus „týkajúci sa signálového spravodajstva“. Táto formulácia naznačuje, že zahrnuté sú iba prenosy údajov, pri ktorých boli údaje zhromaždené prostredníctvom signálového spravodajstva, čo vedie k otázke, či sa za „signálové spravodajstvo“ považujú napríklad aj údaje zhromaždené podľa zákona FISA. Zdá sa, že tomu tak je v prípade oddielu 702, ako je vysvetlené vo vyhlásení úradu ODNI, s. 10⁷³. Skupina WP29 však vyjadruje poľutovanie nad tým, že použitie pojmu „signálové spravodajstvo“ vytvára v tejto súvislosti zbytočnú neistotu.

Ako tomu rozumie pracovná skupina, ďalším dôsledkom je, že mechanizmus ombudsmana sa nevzťahuje na žiadosti týkajúce sa prístupu agentúr presadzovania práva⁷⁴. Ak by tomu tak bolo, nebolo by jasné, či by sa mechanizmus vzťahoval aj na žiadosti niektorých agentúr, najmä CIA.

3.5.3.5 „Aktívna legitímácia“ a postup podania žiadosti

V USA je veľmi náročné začať súdne konanie proti opatreniam sledovania vládou USA na všeobecných súdoch. Pracovná skupina si uvedomuje, že Najvyšší súd zamietol aktívnu legitímáciu vo veciach týkajúcich sa spravodajstva, keď žiadateľ nebol schopný preukázať jednotlivú „konkrétnu, špecifickú a skutočnú alebo hroziacu ujmu“⁷⁵. V tomto ohľade je zriadenie funkcie ombudsmana významným krokom, lebo pridáva určitú formu prostriedku právnej nápravy, ktorý by inak neexistoval. Pracovná skupina preto víta objasnenie v oddiele 3 písm. c). Podľa tohto oddielu žiadateľ na to, aby mohol podať žiadosť v rámci nového mechanizmu, nemusí preukázať, že k jeho údajom bol skutočne získaný prístup prostredníctvom činností signálového spravodajstva.

Pracovná skupina do veľkej miery súhlasí s postupom identifikácie sťažovateľa v rámci mechanizmu ombudsmana. Je mimoriadne rozumné, že identifikácia sa bude vykonávať na území EÚ, ako je to aj v prípade mechanizmu prístupu podľa dohody TFTP2 medzi EÚ a USA. Pracovná skupina však nechápe, prečo by overenie v EÚ mali vykonávať „orgány členských štátov zodpovedné za dohľad nad národnými bezpečnostnými službami“. Po prvé sa zdá nepravdepodobné, že podľa článku 4 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii by Európska komisia mohla byť v pozícii pridelovať týmto orgánom úlohy, ktoré jednoznačne patria do právomoci členských štátov.

⁷³ Príloha VI k štítu na ochranu osobných údajov, s. 10.

⁷⁴ Memorandum o zriadení funkcie ombudsmana, s. 1.

⁷⁵ Clapper/Amnesty International USA, 568 U.S. ____ (2013) II. s. 10.

Vzhľadom na rozmanitosť mechanizmov dohľadu nad národnými bezpečnostnými službami v členských štátoch môže navyše zapojenie príslušných orgánov vážne ovplyvniť účinnosť systému pre občanov v členských štátoch. Platí to napríklad v prípadoch, keď existuje viacero orgánov poverených dohľadom nad národnými bezpečnostnými službami a pre fyzickú osobu môže byť ťažké identifikovať ten príslušný, keď sa v uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisoch nestanovuje možnosť kontaktu fyzických osôb s príslušným orgánom dohľadu alebo keď tieto orgány nefungujú takým spôsobom, aby boli spôsobilé vykonávať úlohy, ktoré sú im uložené v návrhu rozhodnutia o primeranosti⁷⁶. Vzhľadom na zapojenie orgánov pre ochranu osobných údajov do uplatňovania štítu na ochranu osobných údajov a dohľadu nad ním a na ich podobnú úlohu podľa dohody TFTP2 dáva väčší zmysel prideliť túto úlohu vnútroštátnym orgánom pre ochranu osobných údajov členských štátov. Pracovná skupina zdôrazňuje, že považuje za nepravdepodobné, že v rámci konaní pred ombudsmanom pre štít na ochranu osobných údajov by sa spracúvali utajované informácie, lebo prípadná odpoveď bude obsahovať len záver „súladiť alebo nesúladiť, ale napravený“.

3.5.3.6 *Nezávislosť*

Vo vyhláseniach ministra zahraničných vecí sa jasne uvádza, že funkciu ombudsmana bude vykonávať tajomník ministerstva zahraničných vecí. Vymenúva ho prezident a potvrdiť ho musí Senát. Úloha ombudsmana si nevyžaduje ďalšie potvrdenie – stačí pridelenie úlohy ombudsmana. Tajomníka vymenúva prezident USA, ako ombudsman sa zodpovedá ministrovi zahraničných vecí a v úlohe tajomníka ho potvrdzuje Senát USA. Ako sa zdôrazňuje v liste a memorande, ombudsman je „nezávislý od spravodajských služieb USA“. Skupina WP29 si však kladie otázku, či bola funkcia ombudsmana zriadená na tom najvhodnejšom ministerstve. Zdá sa, že na účinné plnenie úlohy ombudsmana sa vyžadujú určité poznatky o fungovaní spravodajských služieb a jeho pochopenie, zároveň je však v záujme schopnosti ombudsmana konať nezávisle nutný dostatočný odstup od spravodajských služieb.

Štít na ochranu osobných údajov nevytvára osobitné kritériá na odvolanie ombudsmana. Pracovná skupina tomu teda rozumie tak, že ombudsmana možno odvolať z jeho funkcie rovnakým spôsobom, ako ho možno odvolať z funkcie tajomníka ministerstva zahraničných vecí, čo môže potenciálne narúšať nezávislé postavenie ombudsmana.

Určenie tajomníka ministerstva zahraničných vecí za ombudsmana je na prvý pohľad z hľadiska nezávislosti zjavne odlišné od stanovenia právomoci všeobecného súdu na účely právnej nápravy pre fyzickú osobu. Otázkou teda je, či ombudsmana možno z hľadiska nezávislosti považovať za rovnocenného iným nezávislým orgánom dohľadu, ktoré tejto požiadavke vyhovujú. V kontexte sledovania ide najmä o Vyšetrovací tribunál (Investigatory Powers Tribunal – IPT) v Spojenom kráľovstve a Komisiu G10 v Nemecku.

To, či tomu tak je, je nutné ďalej posúdiť analyzovaním právomocí zverených orgánu označenému ako „nezávislý“.

⁷⁶ V niektorých členských štátoch EÚ napríklad fyzické osoby môžu získať prístup k informáciám uchovávaným národnými bezpečnostnými službami len prostredníctvom žiadosti podanej na najvyššom súde.

3.5.3.7 *Vyšetrovacie právomoci*

Vo veci Kadi II Súdny dvor EÚ v súvislosti s článkom 47 charty rozhodol, že sa vyžaduje, aby „dotknutá osoba mala možnosť zoznámiť sa s dôvodmi, na ktorých sa zakladá rozhodnutie prijaté voči nej, buď prostredníctvom prečítania samotného rozhodnutia, alebo prostredníctvom oznámenia dôvodov na základe jej žiadosti bez toho, aby bola dotknutá právomoc príslušného súdu vyžadovať od dotknutého orgánu oznámenie týchto dôvodov s cieľom umožniť jej brániť svoje práva za najlepších možných podmienok“⁷⁷. Súdny Európskej únie musia zabezpečiť, aby sa toto rozhodnutie opieralo o dostatočne silný skutkový základ⁷⁸. Jasne sa v ňom uvádza, že „nemožno namietat' tajnosť alebo dôvernitosť [...] informácií alebo dôkazov“, aspoň nie pred súdmi Európskej únie⁷⁹. Pracovná skupina preto dospela k záveru, že ombudsman musí mať k dispozícii informácie a dôkazy, o ktoré sa opierať dôvody použité na odôvodnenie vykonania opatrenia, aby boli splnené požiadavky Súdneho dvora EÚ⁸⁰.

Zatiaľ je nejasné, aký bude rozsah vyšetrovacích právomocí ombudsmana. V návrhu rozhodnutia Komisie ani v prílohe III od ministerstva zahraničných vecí sa to príliš jasne neuvádza. Ako tomu rozumie pracovná skupina, ombudsman by mal dostať dostatočné informácie na to, aby mohol stanoviť, či činnosť spracovania údajov bezpečnostnými službami prebieha v súlade so zákonom, a ak nie, aby mohol dosiahnuť nápravu situácie, ktorá nie je v súlade s pravidlami. V liste ministerstva zahraničných vecí ani v návrhu rozhodnutia Komisie sa však nestanovuje, či bude mať ombudsman priamy prístup k údajom uchovávaným o dotknutej fyzickej osobe, a teda či bude môcť vykonávať vlastné vyšetrovanie alebo sa bude môcť opierať len o správy iných štátnych úradníkov USA.

3.5.3.8 *Právomoci v oblasti nápravy*

Z memoranda je stále pomerne nejasné, akým spôsobom môže ombudsman nariadiť nápravu nesúladu. Spolu s nejasnosťou v súvislosti s vyšetrovacími právomocami navyše zostáva nejasné, do akej miery bude ombudsman ako taký schopný účinne nariadiť nápravu nesúladu a čo bude výsledkom tejto nápravy. Mohlo by to znamenať, že údaje, ktoré boli získané nevyhovujúcim spôsobom (t. j. nezákonne), už nemožno použiť v žiadnom postupe a musia sa vymazať?

Pracovná skupina ďalej nadobudla presvedčenie, že štít na ochranu osobných údajov neposkytuje žiadnu možnosť odvolania sa proti „rozhodnutiu“ ombudsmana ani jeho preskúmania.

A napokon, pokiaľ ide o komunikáciu ombudsmana so sťažovateľom po preskúmaní jeho sťažnosti, ombudsman nesmie prezradiť, či došlo k nejakému nezákonnému správaniu spravodajských služieb. Poskytnutá odpoveď bude vždy rovnaká a nešpecifická. Súdny dvor EÚ vo veci Kadi II rozhodol, že príslušný orgán (ako orgán dohľadu) je povinný uviesť

⁷⁷ Vec Kadi II, bod 100.

⁷⁸ Vec Kadi II, bod 119.

⁷⁹ Vec Kadi II, bod 125.

⁸⁰ Vec Kadi II, bod 122; hoci príslušný orgán nemusí predložiť všetky informácie a dôkazy, z ktorých vychádza opatrenie.

odôvodnenie všetkých okolností, hoci sa v článku 296 ZFEÚ nevyžaduje podrobná odpoveď⁸¹.

3.5.4 Záver

Existencia účinných prostriedkov nápravy pre fyzické osoby je pre skupinu WP29 aj naďalej dôvodom na obavy. Po prvé, návrh rozhodnutia o primeranosti neobsahuje jasnú odpoveď na otázku, v akých situáciách a za akých podmienok môžu fyzické osoby začať konanie s cieľom určiť svoje práva.

Skupina WP29 oceňuje a víta zavedenie alternatívneho nápravného mechanizmu vo forme ombudsmana, čo je jedinečný vývoj vo vzťahoch medzi EÚ a treťou krajinou. Odhliadnuc od spomínanej nutnosti objasniť pojem „fyzické osoby z EÚ“, tento mechanizmus vytvára ďalší spôsob dosiahnutia nápravy zo strany vlády USA s cieľom zabezpečiť, aby sa všetky osobné údaje žiadateľa spracúvali v súlade s právom USA.

Skupina WP29 zároveň poukazuje na výrazné nedostatky vyplývajúce z porovnania mechanizmu ombudsmana s normami nezávislého súdu v zmysle článku 47 charty a požiadaviek, ktoré Súdny dvor EÚ a ESLP stanovili vo svojej judikatúre vo veciach týkajúcich sa sledovania. Po prvé, existujú obavy v súvislosti s tým, či ombudsmana možno považovať za (formálne a plne) nezávislého, a to najmä vzhľadom na pomerne jednoduchý spôsob odvolania politických nominantov. Po druhé, pretrvávajú obavy v súvislosti s právomocami ombudsmana vykonávať účinnú a nepretržitú kontrolu. Na základe dostupných informácií v prílohe III skupina WP29 nemôže dospieť k záveru, že ombudsman vždy bude mať priamy prístup ku všetkým informáciám, spisom a informačným systémom, ktoré potrebuje na svoje posúdenie, ani že skutočne dokáže donútiť zodpovedné spravodajské agentúry, aby ukončili prípadné nevyhovujúce spracúvanie údajov, a to najmä v prípade nezhody v otázke, či je spracovanie údajov v súlade so zákonom alebo nie. Obavy skupiny WP29 by mohlo rozptýliť ďalšie objasnenie postavenia a právomocí ombudsmana.

3.6 Záverečné poznámky k zárukám a obmedzeniam uplatniteľným na národné bezpečnostné orgány USA

Skupina WP29 v prvom rade chváli Komisiu a orgány USA za všetko úsilie, ktoré vyvinuli na posilnenie transparentnosti, pokiaľ ide o vplyv, ktorý programy sledovania USA môžu mať na údaje prenášané v rámci štítu na ochranu osobných údajov – prípadne akýmkoľvek iným nástrojom prenosu. Od prvých Snowdenových odhalení v júni 2013 sa podnikli významné kroky. Skupina WP29 však konštatuje, že obavy pretrvávajú. Prínajmenšom sú potrebné ďalšie vysvetlenia a objasnenia práv a povinností v rámci štítu na ochranu osobných údajov.

Dve hlavné príčiny znepokojenia skupiny WP29 spočívajú v tom, že orgány USA úplne nevylúčili hromadný a nerozlišujúci zber údajov a že právomoci a postavenie ombudsmana nie sú stanovené podrobnejšie. Právomoc začať konanie pred ombudsmanom v mene fyzickej osoby by navyše mali mať vnútroštátne orgány pre ochranu osobných údajov, nie orgány

⁸¹ Vec Kadi II, bod 116.

dohľadu nad spravodajskými agentúrami. Okrem toho, hoci skupina WP29 rozhodne oceňuje pokusy rozptýliť obavy vyjadrené orgánmi pre ochranu osobných údajov, uvítala by ďalšie záruky, že všetky zásahy, ku ktorým by mohlo dôjsť v dôsledku programov sledovania USA, sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné.

4. POSÚDENIE ZÁRUK ŠTÍTU NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV, POKIAĽ IDE O PRESADZOVANIE PRÁVA

4.1 Úvod

Pokiaľ ide o prístup verejnosti k osobným údajom na účely presadzovania práva, skupina WP29 konštatuje, že zásady ochrany súkromia uvedené v prílohe II k štítu na ochranu osobných údajov obsahujú výnimku, ktorá je zhodná s výnimkou stanovenou v zásadách ochrany súkromia systému bezpečného prístavu. Všeobecná povaha tejto výnimky sa teda zachovala, čo znamená, že nové zásady štítu na ochranu osobných údajov umožňujú zásahy do základných práv osôb, ktorých osobné údaje sa prenášajú z EÚ do USA, „založené na požiadavkách týkajúcich sa národnej bezpečnosti, verejného záujmu alebo vnútroštátneho práva Spojených štátov“⁸².

Jedna z hlavných výhrad Súdneho dvora k rozhodnutiu o systéme bezpečného prístavu vznesených vo veci Schrems však bola, že „neobsahuje nijaké ustanovenie, čo sa týka existencie pravidiel štátnej povahy v Spojených štátoch, ktorých cieľom by bolo obmedzenie prípadných zásahov do základných práv osôb, ktorých údaje sú prenesené z Únie do Spojených štátov“.

Skupina WP29 preto víta snahu vlády USA poskytnúť podrobnejšie informácie o právnom rámci zásahov do osobných údajov prenášaných v rámci štítu na ochranu osobných údajov na účely presadzovania práva, a to vrátane príslušných obmedzení a záruk. Skupina WP29 zároveň zdôrazňuje, že na otázku prístupu verejnosti nahliada s ohľadom na to, že akékoľvek zásahy do základných práv na súkromný život a ochranu údajov musia byť v demokratickej spoločnosti opodstatnené. Skupina WP29 preto analyzovala záruky štítu na ochranu osobných údajov v oblasti presadzovania práva s použitím rámca stanoveného v oddiele 1.2 tohto stanoviska.

4.2 Uplatňovanie európskych základných záruk na prístup orgánov presadzovania práva k údajom uchovávaným spoločnosťami

4.2.1 Prístup orgánov presadzovania práva k osobným údajom musí byť v súlade so zákonom a založený na jasných, presných a prístupných pravidlách

Príloha VII k štítu na ochranu osobných údajov obsahuje list ministerstva spravodlivosti USA, ktorý obsahuje „stručný prehľad primárnych vyšetrovacích nástrojov používaných na získanie ekonomických údajov a ďalších zaznamenaných informácií od spoločností v USA na

⁸² Vec Schrems, bod 87.

účely presadzovania trestného práva alebo verejného záujmu (občianskoprávneho a regulačného), vrátane obmedzení prístupu stanovených v týchto oprávneniach“.

Všetky postupy uvedené v prílohe VII vyplývajú buď priamo z Ústavy USA (zo Štvrtého dodatku), zo štatutárneho a procesného práva, alebo z usmernení a politík ministerstva spravodlivosti. Príloha VII však neobsahuje konkrétne odkazy na všetky zákony, v ktorých sa stanovujú tieto postupy, ale namiesto toho sa zameriava na stručný opis samotných postupov. V prílohe VII sa takisto uvádza, že „existujú ďalšie právne základy, podľa ktorých môžu spoločnosti podať námietku voči požiadavkám na poskytnutie údajov zo strany správnych agentúr v závislosti od ich konkrétnych odvetví a typov údajov, ktoré vlastní“, pričom sa uvádza niekoľko príkladov (nie vyčerpávajúci zoznam), ako zákon o bankovom tajomstve, zákon o korektnom nakladaní so spotrebiteľskými informáciami a zákon o práve na ochranu osobných finančných údajov.

Skupina WP29 konštatuje, že rámec zákonov, postupov a politík je roztrieštený a že príslušný právny základ danej žiadosti o prístup bude závisieť od povahy hľadaných údajov, povahy spoločnosti, povahy právnych postupov (trestných, správnych, súvisiacich s iným verejným záujmom) a povahy subjektu žiadajúceho o prístup.

Keďže všetky platné pravidlá na obmedzenie prístupu orgánov presadzovania práva k údajom prenášaným v rámci štítu na ochranu osobných údajov sú založené na ústave, štatutárnom práve a transparentných politikách ministerstva spravodlivosti, skupina WP29 pracuje s predpokladom prístupnosti týchto pravidiel. Jasnosť a presnosť pravidiel však možno posúdiť iba pri každom jednotlivom druhu konania a žiadosti o prístup. Skupina WP29 preto s poľutovaním konštatuje, že na základe dostupných podrobností v prílohe VII k štítu na ochranu osobných údajov a zistení uvedených v návrhu rozhodnutia v súčasnosti nemožno vykonať také posúdenie.

4.2.2 Je nutné preukázať nevyhnutnosť a proporcionalitu, pokiaľ ide o sledované legitímne ciele

Skupina WP29 správne konštatuje, že žiadosť o prístup k údajom na účely presadzovania práva možno považovať za legitímny cieľ. Napríklad v článku 8 ods. 2 EDLP sa akceptujú zásahy do práva na ochranu súkromného života orgánom verejnej moci „v záujme (...) verejnej bezpečnosti, (...) predchádzania nepokojom alebo zločinnosti.“ Tieto zásahy sú však prijateľné len vtedy, keď sú nevyhnutné a primerané⁸³.

Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ si zásada proporcionality vyžaduje, aby legislatívne opatrenia, ktorými sa navrhujú zásahy do práva na súkromný život a ochranu osobných údajov, „boli vhodné na dosiahnutie legitímnych cieľov sledovaných predmetnou právnou úpravou a neprekračovali hranice toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie

⁸³ Pozri pracovný dokument o európskych základných zárukách, s. 7 – 9. Všeobecné posúdenie pojmov nevyhnutnosti a proporcionality nájdete v dokumente skupiny WP29 „Stanovisko 01/2014 k uplatňovaniu zásad nevyhnutnosti a proporcionality a ochrany údajov v sektore presadzovania práva“ z 27. februára 2014.

týchto cieľov“⁸⁴ (pridané zdôraznenie). Posúdenie nevyhnutnosti a proporcionality sa preto vždy vykonáva vo vzťahu ku konkrétnemu opatreniu navrhovanému v právnych predpisoch.

Orgány USA v prílohe VII uvádzajú, že federálni prokurátori a federálni vyšetrovatelia môžu získať prístup k dokumentom a iným zaznamenávaným informáciám od organizácií prostredníctvom „niekoľkých typov zákonných konaní vrátane predvolania pred veľkú porotu, administratívnej výzvy a príkazu na domovú prehliadku“ a môžu získať ďalšie komunikácie na základe „povolení na odpočúvanie a použitie záznamníkov zdrojov a cieľov elektronickej komunikácie na účely federálneho vyšetrovania trestného činu“⁸⁵. Agentúry s občianskoprávnymi a regulačnými úlohami navyše môžu organizáciám vydávať predvolania na „predloženie obchodných záznamov, informácií uložených elektronicke a ďalších hmotných predmetov“⁸⁶. V prílohe VII sa ďalej stanovuje, že tieto súdne konania sa vo všeobecnosti používajú na získavanie informácií od „spoločností“ v USA bez ohľadu na to, či sú osvedčené v rámci štítu na ochranu osobných údajov alebo nie, a „bez ohľadu na štátnu príslušnosť dotknutej osoby“. Inými slovami, zdá sa, že tieto ochranné prostriedky sa vzťahujú na organizácie, a nie samotné fyzické osoby.

Návrh rozhodnutia – ktorý je založený na zásadách štítu na ochranu osobných údajov – obsahuje okrem prílohy VII aj zistenia Komisie týkajúce sa toho, či v USA existujú pravidlá obmedzujúce zásahy do základných práv osôb, ktorých osobné údaje sa prenášajú z EÚ do USA v rámci štítu na ochranu osobných údajov.

Zistenia v návrhu rozhodnutia sa týkajú najmä príslušných obmedzení a záruk podľa Štvrtého dodatku k Ústave USA, podľa ktorého sa pri prehliadkach a konfiškáciách zo strany orgánov presadzovania práva predovšetkým vyžaduje, aby súd vydal príkaz na základe preukázania pravdepodobnej príčiny⁸⁷. V zisteniach sa takisto uvádza, že vo výnimočných prípadoch, keď sa požiadavka na súdny príkaz neuplatňuje, presadzovanie práva podlieha skúške odôvodnenosti⁸⁸.

V zisteniach sa však jednoznačne neuvádza, ako sa tieto záruky uplatňujú na osoby, ktoré nie sú občanmi USA. V návrhu rozhodnutia sa v odôvodnení uznáva, že „ochrana podľa Štvrtého dodatku sa nevzťahuje na osoby, ktoré nie sú občanmi ani rezidentmi USA“⁸⁹. V tých istých odsekoch návrhu rozhodnutia sa ďalej uvádza, že osoby, ktoré nie sú občanmi USA, „sú ním nepriamo chránené prostredníctvom ochrany spoločností z USA, ktoré majú v držbe osobné údaje a ktoré sú príjemcami žiadostí týkajúcich sa presadzovania práva“. Skupina WP29 však s poľutovaním konštatuje, že toto zistenie nezahŕňa žiadny odkaz na právny zdroj, či už štatutárne právo alebo judikatúru.

Skupina WP29 v každom prípade konštatuje, že systém vyšetrovacích nástrojov používaných na získanie obchodných údajov a iných zaznamenávaných informácií od spoločností v USA

⁸⁴ Vec Digital Rights Ireland, bod 46 a tam citovaná judikatúra.

⁸⁵ Príloha VII, s. 2.

⁸⁶ Príloha VII, s. 4.

⁸⁷ Návrh rozhodnutia o primeranosti, ods. 107.

⁸⁸ Štít na ochranu osobných údajov, ods. 107.

⁸⁹ Návrh rozhodnutia o primeranosti, ods. 108.

na účely presadzovania trestného práva alebo verejných záujmov – vrátane obmedzení prístupu a záruk – je zložitý prostredie opatrení. Na základe dostupných informácií tento systém nemožno v súčasnosti celkovo posúdiť. Na skutočné posúdenie nevyhnutnosti a proporcionality vyšetrovacích opatrení na presadzovanie práva vo vzťahu k základným právam na súkromný život a ochranu údajov je potrebné osobitné posúdenie jednotlivých prípadov.

4.2.3. Mal by existovať nezávislý mechanizmus dohľadu

Skupina WP29 berie na vedomie, že pri väčšine postupov opísaných v prílohe VII sa predpokladá rozhodnutie súdu predtým, ako orgány získajú prístup k údajom (napr. súdne príkazy na použitie záznamníkov zdrojov a cieľov elektronickej komunikácie, súdne príkazy na sledovanie podľa federálneho zákona o odpočúvaní, príkazy na domovú prehliadku – pravidlo 41). Zdá sa však, že nie všetky z nich si vyžadujú zapojenie súdu *a priori*. Napríklad občianskoprávne a regulačné orgány „môžu vydávať predvolania“⁹⁰. V týchto prípadoch existuje možnosť súdnej kontroly odôvodnenosti predvolania *ex post*, lebo „príjemca administratívnej výzvy môže podať námietku voči výkonu tejto výzvy na súde“⁹¹.

Na základe dostupných informácií skupina WP29 konštatuje, že pokiaľ ide o prístup orgánov presadzovania práva k údajom v držbe spoločností v USA, zdá sa, že je zavedený pomerne spoľahlivý mechanizmus nezávislého dohľadu.

4.2.4 Fyzické osoby musia mať k dispozícii účinné prostriedky nápravy

Ako už bolo uvedené, „ochrana podľa Štvrtého dodatku sa nevzťahuje na osoby, ktoré nie sú občanmi ani rezidentmi USA“⁹². To znamená, že osoba, ktorá nie je občanom USA, nebude môcť namietať proti prehliadkam alebo predvolaniam na súd s odvolaním sa na Štvrtý dodatok. V návrhu rozhodnutia o primeranosti sa uvádza, že osoby, ktoré nie sú občanmi USA, sú ním nepriamo chránené prostredníctvom ochrany spoločností v USA, ktoré majú v držbe osobné údaje a ktoré sú príjemcami žiadostí týkajúcich sa presadzovania práva. Skupina WP29 však konštatuje, že aj keby táto ochrana bola účinná, neznamená to, že fyzické osoby majú k dispozícii účinné prostriedky nápravy, lebo sa zdá, že predmetom práva na účinný prostriedok nápravy je v tomto prípade spoločnosť prijímajúca žiadosť o prístup, a nie fyzická osoba, o ktorej údaje ide.

Príloha VII neobsahuje žiadne ďalšie informácie, pokiaľ ide o možné prostriedky nápravy vyplývajúce zo štatutárneho práva, ktoré majú k dispozícii osoby, ktoré nie sú občanmi USA, keď orgány alebo spoločnosti nezákonne poskytujú obsah ich údajov alebo k nemu získávajú prístup.

Skupina WP29 víta skutočnosť, že v nedávno prijatom zákone o súdnej náprave⁹³ sa stanovujú práva na súdnu nápravu pre osoby, ktoré nie sú občanmi USA. Tieto práva sú však

⁹⁰ Príloha VII, s. 4.

⁹¹ Príloha VII, s. 4.

⁹² Návrh rozhodnutia o primeranosti, odsek 108.

⁹³ Zákon o súdnej náprave z roku 2015, H.R. 1428.

obmedzené na jasne vymedzené právne veci: právo na opravu a prístup k údajom a náhradu poplatkov za právneho zástupcu, keď „určená federálna agentúra alebo zložka“ odmietne zmeniť údaje alebo poskytnúť prístup k takým údajom, a právo na občianskoprávne prostriedky nápravy v prípadoch „úmyselného alebo svojvoľného“ zverejnenia údajov.

Judikatúra USA uvedená v poznámkach pod čiarou v príslušných odôvodneniach návrhu rozhodnutia, najmä *City of Ontario/Quon*⁹⁴, *Maryland/King*⁹⁵ a *Samson/California*⁹⁶, navyše nie je relevantná na posúdenie, či osoby, ktoré nie sú občanmi USA, môžu podať žalobu na súd s cieľom napadnúť zákonnosť zásahu do ich súkromia⁹⁷. Všetky prípady sa týkajú práva na súkromný život občanov USA a všetky zahŕňajú rozhodnutia Najvyššieho súdu USA, ktoré v skutočnosti obmedzujú uplatňovanie Štvrtého dodatku.

Skupina WP29 v každom prípade oceňuje a víta prijatie zákona o súdnej náprave, stále má však pochybnosti, či jednotlivé dotknuté osoby majú skutočne k dispozícii účinné prostriedky nápravy.

4.3 Záverečné poznámky

Skupina WP29 víta a oceňuje snahy vlády USA o poskytnutie podrobnejších informácií o právnom rámci vzťahujúcom sa na zásahy do osobných údajov prenášaných v rámci štítu na ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA na účely presadzovania práva, a to vrátane príslušných obmedzení a záruk.

Skupina WP29 konštatuje, že systém vyšetrovacích nástrojov orgánov presadzovania práva vrátane príslušných obmedzení a záruk je rozsiahly a zložitý a že informácie zahrnuté do štítu na ochranu osobných údajov sú stručné. Skupina WP29 preto vyjadruje poľutovanie nad tým, že na základe obmedzených informácií (t. j. v prílohe VII k štítu na ochranu osobných údajov a v zisteniach v návrhu rozhodnutia) nie je v súčasnosti schopná poskytnúť komplexné posúdenie prístupnosti, predvídateľnosti, nevyhnutnosti a proporcionality príslušných pravidiel. Bez ohľadu na ostatné zistenia skupiny WP29 týkajúce sa štítu na ochranu osobných údajov uvedené v tomto stanovisku môže byť toto posúdenie súčasťou každoročného preskúmania štítu na ochranu osobných údajov.

Pokiaľ ide o prístup orgánov presadzovania práva k informáciám, skupina WP29 konštatuje, že sa zdá, že je zavedený pomerne spoľahlivý mechanizmus nezávislého dohľadu. Skupina WP29 ďalej víta prijatie zákona o súdnej náprave, v ktorom sa priznávajú práva na súdnu nápravu aj osobám, ktoré nie sú občanmi USA. Skupina WP29 však konštatuje, že tieto práva

⁹⁴ *City of Ontario, Cal./Quon*, 130 S. Ct. 2619, 2630 (2010).

⁹⁵ *Maryland/King*, 133 S. Ct. 1958, 1970 (2013).

⁹⁶ *Samson/California*, 547 U.S. 843, 848 (2006).

⁹⁷ Vo veci *Ontario/Quon* súd rozhodol, že mesto Ontario neporušilo práva svojich zamestnancov podľa Štvrtého dodatku, lebo prístup mesta k obsahu súkromných správ daného zamestnanca bolo primeraný, keďže bol motivovaný legitímnym účelom súvisiacim s prácou a nemal nadmerný rozsah. Vo veci *Samson/California* súd rozhodol, že „Štvrtý dodatok nezakazuje policajtom prehľadať podmienene prepustenú osobu bez podozrenia“. Vo veci *Maryland/King* súd rozhodol, že keď policajt zadrží osobu na základe pravdepodobnej príčiny s cieľom zabrániť podozrivému spáchať závažný trestný čin a privedie ho na stanicu, aby ho predbežne zadržal, odobratie a analyzovanie vzorky DNA z výteru úst zadržaného je rovnako ako odobratie odtlačkov prstov a fotografovanie legitímnym postupom v rámci vedenia policajnej evidencie, ktorý je podľa Štvrtého dodatku primeraný.

majú obmedzenú povahu. Okrem zistenia, že osoba, ktorá nie je občanom USA, nebude môcť na súde napadnúť súdne príkazy ani predvolania s odvolaním sa na Štvrtý dodatok, pretrvávajú aj obavy, či majú jednotlivé dotknuté osoby skutočne k dispozícii účinné prostriedky nápravy v oblasti presadzovania práva.

5. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Skupina WP29 predovšetkým víta, že v priebehu piatich mesiacov od zrušenia platnosti systému bezpečného prístavu bol predložený nový návrh rozhodnutia o primeranosti, ktorý obsahuje mnoho vylepšení oproti predchádzajúcemu mechanizmu. Teší ju najmä posilnenie transparentnosti prostredníctvom zavedenia dvoch zoznamov organizácií zapojených do štítu na ochranu osobných údajov zverejnených na webovej lokalite ministerstva obchodu: jeden zoznam obsahuje záznamy o organizáciách, ktoré dodržiavajú zásady štítu na ochranu osobných údajov, a druhý zoznam obsahuje záznamy o organizáciách, ktoré v minulosti dodržiavali zásady štítu, ale už ich nedodržiavajú. Vítaná je aj posilnená transparentnosť vo vzťahu k verejnému prístupu k údajom prenášaným podľa štítu na ochranu osobných údajov na účely národnej bezpečnosti alebo presadzovania práva. A napokon skupinu WP29 veľmi teší, že pri všetkých prenosoch údajov do USA sa odteraz poskytuje rovnaká ochrana: neexistujú žiadne osobitné právne predpisy, ktoré by zvýhodňovali nejaký konkrétny nástroj.

5.1 Tri oblasti vyvolávajúce obavy

Zostávajú však tri hlavné oblasti vyvolávajúce obavy, ktoré podľa názoru skupiny WP29 treba vyriešiť.

Prvá príčina obáv sa týka toho, že formulácie použité v návrhu rozhodnutia o primeranosti nezaväzujú organizácie k vymazaniu údajov, ak už nie sú potrebné. To je základným prvkom práva EÚ na ochranu osobných údajov, ktorého cieľom je zabezpečiť, aby sa údaje neuchovávali dlhšie, ako je nevyhnutné na dosiahnutie účelu, na ktorý boli zhromaždené. Po druhé skupina WP29 si prílohu VI vykladá tak, že vláda USA úplne nevylučuje ďalší zber údajov hromadným a nerozlišujúcim spôsobom. Skupina WP29 opakovane tvrdí, že taký zber údajov je neodôvodneným zásahom do základných práv fyzických osôb. Tretia oblasť vyvolávajúca obavy sa týka zavedenia mechanizmu ombudsmana. Hoci skupina WP29 víta tento bezprecedentný krok, ktorým sa vytvára ďalší mechanizmus nápravy a dohľadu pre fyzické osoby, stále sa obáva toho, či má ombudsman dostatočné právomoci na to, aby mohol účinne fungovať. Minimálne je potrebné objasniť právomoci a postavenie ombudsmana a preukázať, že jeho funkcia je skutočne nezávislá a že môže dosiahnuť účinnú nápravu nevyhovujúceho spracovania údajov.

5.2 Odporúčané objasnenia

Okrem uvedených oblastí skupina WP29 v tomto stanovisku poukázala na rôzne body, v ktorých by bolo vhodné ďalšie objasnenie rozhodnutia o primeranosti. Najdôležitejšia je nutnosť zabezpečiť, aby sa kľúčové pojmy v oblasti ochrany údajov používané v štíte na ochranu osobných údajov vymedzili a uplatňovali jednotným spôsobom. V súčasnosti tomu

tak nie je. Vítané by bolo začlenenie slovníka pojmov do často kladených otázok o štíte na ochranu osobných údajov, pričom na vymedzeniach by sa v ideálnom prípade dohodli EÚ a USA. Skupina WP29 takisto dospela k záveru, že ďalšie prenosy osobných údajov EÚ sú nedostatočne upravené, najmä pokiaľ ide o ich rozsah, obmedzenie ich účelu a záruky vzťahujúce sa na prenosy zástupcom. Pokiaľ ide o prístup k údajom v rámci štítu na ochranu osobných údajov orgánmi presadzovania práva, problémom je najmä predvídateľnosť právnych predpisov vzhľadom na rozsiahlu a zložitú povahu systému presadzovania práva v USA na federálnej i štátnej úrovni a obmedzenosť informácií zahrnutých do rozhodnutia o primeranosti.

Štít na ochranu osobných údajov je prvé rozhodnutie o primeranosti, ktoré bolo vypracované odvtedy, ako sa v zásade schválilo znenie všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Napriek tomu sa mnoho vylepšení úrovne ochrany údajov poskytovanej fyzickým osobám v štíte na ochranu osobných údajov neodrkadlo. Skupina WP29 preto odporúča, aby sa krátko po tom, ako sa začne uplatňovať všeobecné nariadenie o ochrane údajov, uskutočnilo preskúmanie tohto rozhodnutia o primeranosti, ako aj rozhodnutí o primeranosti vydaných pre iné tretie krajiny.

Posledné odporúčanie skupiny WP29, ktoré je tu zdôraznené, sa týka spoločného preskúmania. Skupina WP29 víta skutočnosť, že rozhodnutie o primeranosti štítu na ochranu osobných údajov sa bude skutočne každoročne preskúmať za širokej účasti orgánov pre ochranu osobných údajov a iných relevantných strán. Uvítala by dohodu o prvkoch spoločných preskúmaní vrátane dohody všetkých strán o spôsobe prípravy a predkladania správ o preskúmaní v dostatočnom predstihu pred prvým preskúmaním.